

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Diplomová práce

**Vietnamská komunita v České republice se zaměřením
na Ústecký a Karlovarský kraj**

Jana Hrabětová

© 2016 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Jana Hrabětová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Vietnamská komunita v České republice se zaměřením na Ústecký a Karlovarský kraj

Název anglicky

Vietnamese community in the Czech Republic with the focus on Ústí nad Labem region and Karlovy Vary region

---

Cíle práce

Cílem práce je popsat historii imigrace Vietnamců do České republiky, její hlavní důvody a příčiny existence velké skupiny občanů vietnamské národnosti na našem území. Součástí práce je porovnání populačního vývoje cizinců jako celku s vietnamskou komunitou v ČR, analýza vývoje hlavních demografických charakteristik dle dostupných dat se zaměřením na Ústecký a Karlovarský kraj.

Metodika

Zdrojem dat budou údaje poskytované státními institucemi, zejména Českým statistickým úřadem. Získaná data budou zpracována pomocí základních matematicko-statistických metod, především teorie časových řad, které umožní kvalifikované provedení požadovaných analýz.

Doporučený rozsah práce

cca 80 stran

Klíčová slova

cizinci, vietnamská komunita, migrace

Doporučené zdroje informací

- BITTNEROVÁ, D.– MORAVCOVÁ, M. Etnické komunity v české společnosti. Praha: Ermat Praha 2006. ISBN 80-903086-7-8
- BROUČEK, S. *Český pohled na Vietnamce : (mediální obraz Vietnamu, Vietnamců a vietnamství)*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2003. ISBN 80-85010-46-1.
- DRBOHLAV, D. *Migrace a (i)migranti v Česku : kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. ISBN 978-80-7419-039-1.
- KALIBOVÁ, K. – PAVLÍK, Z. – VODÁKOVÁ, A. *Demografie (nejen) pro demografy*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. ISBN 978-80-7419-012-4.
- LEONTIJEVA, Y. – VÁVRA, M. *Postoje k imigrantům*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i., 2009. ISBN 978-80-7330-173-6.
- MAREŠ, M. *Etnické menšiny a česká politika : analýza stranických přístupů k etnické a imigrační politice po roce 1989*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2004. ISBN 80-7325-050-0.
- MILITKÝ, J. – MELOUN, M. *Kompendium statistického zpracování dat : metody a řešení úlohy*. Praha: Academia, 2006. ISBN 80-200-1396-2.
- ŠIŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha: Portál 2001. ISBN 80-7178-648-9
- VANDESCHRICK, Ch. *Demografická analýza*. Praha: Karlova univerzita, Přírodovědecká fakulta, 2000. ISBN 80-902686-4-1
- ZINCONE, G.– PENNINX, R.– BORKERT, M. *Migration Policymaking in Europe: The Dynamics of Actors and Contexts in Past and Present*. Amsterdam 2011. ISBN 978-90-8964-370-4
-

Předběžný termín obhajoby

2016/17 ZS – PEF

Vedoucí práce

RNDr. Jan Grosz

Garantující pracoviště

Katedra statistiky

Elektronicky schváleno dne 21. 10. 2015

prof. Ing. Libuše Svatošová, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 26. 11. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Vietnamská komunita v České republice se zaměřením na Ústecký a Karlovarský kraj" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. listopadu 2016

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala RNDr. Janu Groszovi za možnost napsat práci na toto téma, za jeho odborné vedení, cenné připomínky a rady, které mi poskytl.

Vietnamská komunita v České republice se zaměřením na Ústecký a Karlovarský kraj

Souhrn

Cílem diplomové práce je analyzovat demografický i socioekonomický vývoj Vietnamců v České republice se zaměřením na Ústecký a Karlovarský kraj na základě dostupných dat.

Práce je složena ze dvou základních částí - teoretické a analytické. V první teoretické části jsou vysvětleny základní pojmy, teoretická východiska, historie vietnamské imigrace, změny migrační motivace, legislativa týkající se cizinců. Stručně také popisuje legislativní změny, které měly vliv na zdroje dat a jejich konzistenci.

Druhá praktická část je tvořena převážně demografickou analýzou, srovnáním populačního vývoje cizinců se sledovanou skupinou – Vietnamci. Na základě výsledků analýz je v některých případech pomocí trendové funkce zpracován i předpokládaný vývoj. Práce se pokouší zhodnotit možnost aplikace některé z migračních teorií na migraci Vietnamců. V neposlední řadě je zde také stručně charakterizována i socioekonomická činnost vietnamské komunity v Ústeckém a Karlovarském kraji.

Klíčová slova: cizinci, imigrace, demografické události, populační vývoj, státní občanství, vietnamská komunita, azyl

Vietnamese community in the Czech Republic with the focus on Ústí nad Labem region and Karlovy Vary region

Summary

This diploma thesis is devoted to the analysis of both demographic and socioeconomic development of the Vietnamese community in the Czech Republic with the focus on Karlovy Vary region and Ústí nad Labem region based on the available data.

This study is composed of two basic sections, which present theoretic aspects and analysis. The first section explains basic terms, theories, history of Vietnamese migration, changes in the motives of migration and the laws that affect foreigners. This part of the thesis also describes changes in the law that affected the sources of the data and their consistency.

The second part presents demographic analysis and comparison of the development of the foreigners and the Vietnamese population. On the basis of the result of my analysis the study also includes their estimated future development, which was assessed using trend functions. This thesis is aimed at evaluating the applicability of some of the migration theories on Vietnamese community. Lastly, the study describes the characteristics and socioeconomic activities of the Vietnamese community in Ústí nad Labem and Karlovy Vary region.

Keywords: foreigners, immigration, demographic events, population development, citizenship, Vietnamese community, asylum status

Obsah

1 Úvod.....	13
2 Cíl práce a metodika	16
2.1 Cíl práce	16
2.2 Metodika	16
3 Teoretická východiska	18
3.1 Demografie.....	18
3.1.1 Migrace	18
3.1.2 Populační vývoj	18
3.1.3 Demografické stárnutí.....	18
3.1.4 Časové řady.....	19
3.2 Migrační teorie	19
3.3 Základní terminologie	21
3.3.1 Migrační motivace	21
3.3.2 Vietnamské etnikum, komunita, minorita, menšina	21
3.3.3 Postavení občana vůči státu	22
3.3.3.1 Cizinec	22
3.3.3.2 Pobyť cizinců v České republice.....	22
3.3.3.3 Kategorie cizinců pobývajících v České republice	23
3.3.4 Druhy pobytů občanů třetích zemí.....	23
3.4 Vietnamci v České republice	25
3.4.1 Vietnamská socialistická republika	25
3.4.1.1 Geografie	25
3.4.1.2 Obyvatelstvo	27
3.4.1.3 Kultura a náboženství	27
3.4.2 Historie.....	28
3.4.2.1 Válka ve Vietnamu	29
3.4.3 Současná situace	30
3.5 Historie imigrace Vietnamců do České republiky	32
3.5.1 Migrace před rokem 1989.....	32
3.5.1.1 Počátky imigrace 40. – 50. léta	32
3.5.1.2 Pokračování imigrace – 60. léta	34
3.5.1.3 Nárůst imigrantů – 70. léta	34
3.5.1.4 80. léta	35

3.5.2	Migrace po roce 1989	36
3.5.2.1	90. léta	36
3.5.2.2	Imigrace po roce 2000	37
4	Vlastní práce	39
4.1	Karlovarský kraj	39
4.1.1	Základní charakteristika Karlovarského kraje	39
4.1.2	Demografický vývoj Karlovarského kraje	39
4.1.2.1	Migrace	39
4.1.2.2	Stárnutí obyvatelstva	40
4.1.2.3	Cizinci	40
4.1.3	Sociální a ekonomický vývoj Karlovarského kraje	40
4.1.3.1	Zaměstnanost a nezaměstnanost	40
4.2	Ústecký kraj	41
4.2.1	Základní charakteristika Ústeckého kraje	41
4.2.2	Demografický vývoj Ústeckého kraje	41
4.2.2.1	Migrace	42
4.2.2.2	Stárnutí obyvatelstva	42
4.2.2.3	Cizinci	42
4.2.3	Sociální a ekonomický vývoj Ústeckého kraje	42
4.2.3.1	Zaměstnanost a nezaměstnanost	42
4.3	Faktory ovlivňující statistiky migrace v České republice	43
4.3.1	Zdroje dat o cizincích	43
4.3.2	Statistické sledování mezinárodní migrace	43
4.3.3	Legislativní a definiční změny	44
4.4	Analýza	44
4.4.1	Charakteristika cizinců v České republice	44
4.4.2	Demografický vývoj	45
4.4.2.1	Vývoj počtu cizinců (bez azylantů)	45
4.4.2.2	Složení cizinců podle státního občanství	48
4.4.2.3	Živě narození cizinci	49
4.4.2.4	Zemřelí cizinci	50
4.4.2.5	Sňatky cizinců	52
4.4.2.6	Rozvody cizinců	53
4.4.2.7	Věková struktura	54
4.4.2.8	Zahraniční stěhování cizinců	55

4.4.2.9	Žadatelé o mezinárodní ochranu (azyl)	57
4.4.2.10	Cizinci pobývající na území ČR podle kategorií pobytu.....	59
4.4.2.11	Cizinci z třetích zemí podle účelu pobytu	60
4.4.2.12	Kriminalita cizinců	61
4.5	Vietnamci v Karlovarském a Ústeckém kraji	63
4.5.1	Vývoj počtu Vietnamců v krajích.....	63
4.5.2	Nejvíce zastoupená státní občanství v krajích	65
4.5.2.1	Okresy Karlovarského kraje	68
4.5.2.2	Okresy Ústeckého kraje.....	69
4.5.3	Ekonomická aktivita Vietnamců v krajích.....	70
4.5.4	Čerpání zdravotní péče v krajích	71
4.5.5	Školství	74
4.5.5.1	Mateřské školy.....	74
4.5.5.2	Základní školy	75
4.5.5.3	Střední školy.....	76
4.5.5.4	Vyšší odborné školy a vysoké školy	76
4.6	Aplikace teorií migrací.....	77
5	Výsledky a diskuse	80
5.1	Populační vývoj cizinců a Vietnamců v České republice	80
5.1.1	Vývoj počtu cizinců	80
5.1.2	Nejčastější občanství cizinců	81
5.1.3	Demografické události cizinců	81
5.1.4	Žadatelé o azyl	82
5.1.5	Cizinci podle kategorií a účelu pobytu	82
5.1.6	Socioekonomická činnost cizinců.....	82
5.2	Cizinci a Vietnamci v Karlovarském kraji a Ústeckém kraji.....	83
5.2.1	Vývoj počtu cizinců v krajích.....	84
5.2.2	Státní občanství cizinců v krajích	84
5.2.3	Socioekonomická činnost cizinců v krajích.....	85
5.3	Demografická situace a pracovní trh.....	86
6	Závěr.....	87
7	Seznam použitých zdrojů	88
7.1	Knižní publikace	88
7.2	Elektronické dokumenty	90
8	Přílohy	93

Seznam obrázků

Obrázek 1: Mapa správního členění Vietnamské socialistické republiky	26
Obrázek 2: Cizinci podle věkových skupin k 26. 3. 2011 (v %)	55

Seznam grafů

Graf 1: Počet cizinců a Vietnamců v ČR (bez azylantů) 1994 – 2015	46
Graf 2: Meziroční přírůstek počtu cizinců a Vietnamců v ČR 1994 – 2015	47
Graf 3: Vývoj počtu vybraných skupin cizinců v ČR v letech 1994 – 2015	48
Graf 4: Vývoj podílu sledovaných skupin na celkovém počtu cizinců v ČR 1994 – 2015	49
Graf 5: Srovnání podílu Vietnamců na celkovém počtu cizinců s podílem Vietnamců na počtu živě narozených dětí, cizinců 1995 – 2014	50
Graf 6: Zemřelí cizinci a Vietnamci v ČR 1995 – 2014	52
Graf 7: Uzavřené sňatky a rozvody v ČR v letech 1995 – 2014	54
Graf 8: Saldo zahraniční migrace obyvatel ČR a Vietnamců 1995 – 2014	56
Graf 9: Počet imigrujících a emigrujících Vietnamců 1995 – 2014	56
Graf 10: Zahájené žádosti o mezinárodní ochranu 1998 – 2014	59
Graf 11: Srovnání počtu cizinců třetích zemí podle účelu pobytu	61
Graf 12: Obvinění v ČR 2005 – 2014	62
Graf 13: Odsouzení v ČR 2005 – 2014	63
Graf 14: Cizinci v Karlovarském kraji 2000 – 2015	64
Graf 15: Cizinci v Ústeckém kraji 2000 – 2015	65
Graf 16: Vietnamci v okresech Karlovarského kraje 2004 – 2015	69
Graf 17: Vietnamců v okresech Ústeckého kraje 2004 – 2015	69
Graf 18: Porovnání podílu na nákladech na zdravotní péči cizinců a Vietnamců v Karlovarském a Ústeckém kraji 2004 – 2014	74
Graf 19: Počet dětí, cizinců v mateřských školách Karlovarského a Ústeckého kraje 2004 – 2014	75
Graf 20: Počet dětí, cizinců na základních školách Karlovarského a Ústeckého kraje 2004 – 2014	75

Graf 21: Počet dětí, cizinců na středních školách Karlovarského a Ústeckého kraje 2004 – 2014	76
---	----

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počet cizinců a Vietnamců v ČR 1994 – 2015	45
Tabulka 2: Počet živě narozených cizinců v ČR 1995 – 2014	49
Tabulka 3: Počet zemřelých cizinců v ČR 1995 – 2014	51
Tabulka 4: Sňatky cizinců v ČR 1995 – 2014	52
Tabulka 5: Rozvody cizinců v ČR 1995 – 2014	53
Tabulka 6: Žádosti o mezinárodní ochranu 1998 – 2014	57
Tabulka 7: Cizinci v ČR podle kategorie pobytu 2004 – 2015	59
Tabulka 8: Obvinění a odsouzení v ČR 2005 – 2014	61
Tabulka 9: Vývoj počtu nejvíce zastoupených státních občanství v krajích	66
Tabulka 10: Vydaná živnostenská oprávnění cizincům 2001 – 2014	70
Tabulka 11: Ekonomické aktivity cizinců v Karlovarském a Ústeckém kraji	71
Tabulka 12: Náklady na zdravotní péči cizinců v Karlovarském kraji 2004 – 2014	72
Tabulka 13: Náklady na zdravotní péči cizinců v Ústeckém kraji 2004 – 2014	73

1 Úvod

Podle odhadů Ministerstva práce, válečných invalidů a sociálních věcí Vietnamské socialistické republiky a IOM Vietnam (International Organization for Migration) žije v současnosti mimo svou vlast přibližně tři milióny Vietnamců. Mezi země s nejvyšším počtem těchto imigrantů patří především USA (1,5 miliónu), Austrálie (300 tisíc), Kanada (250 tisíc) a Francie (250 tisíc). Podle poměru lidí vietnamského původu k celkovému počtu obyvatel země je nejvíce Vietnamců v Austrálii (cca 1,3 %), Kambodži (cca 1,01 %), Kanadě (cca 0,72 %) a Česku (cca 0,61 %).¹

V době socialismu, tedy před rokem 1989, stálo studium migrace na okraji zájmu českých vědců. Tato situace se pomalu začala měnit v devadesátých letech minulého století. Pád „železné opony“ a s tím úzce spjaté politické i hospodářské změny vedly navazování styků se západními zeměmi. Hranice se uvolnily a migrace začala mít významnější vliv na populační vývoj České republiky.

Přestože bylo Česko na počátku devadesátých let spíše zemí tranzitní, postupně se pro některé skupiny občanů stalo i zemí cílovou. Výrazně narostl počet přistěhovaných osob. Zvýšil se počet ekonomických migrantů, kteří se snažili uplatnit na českém pracovním trhu. Cizinci se stali předmětem zájmu nejen demografů, sociologů, ekonomů, historiků nebo právníků, ale i samotné široké veřejnosti. Díky přítomnosti občanů jiné národnosti totiž na sebe začaly narážet zcela odlišné kultury, v mnohých členech majoritní společnosti často vzbuzoval a stále vzbuzuje jejich příliv obavy.

Českou republiku si jako cílovou destinaci vybírali zejména občané východoevropských zemí a lidé vietnamské národnosti. Pro Vietnamce byla naše země atraktivní hned z několika důvodů. Jednak zde existují zřejmé a silné historické vazby a s tím související existence poměrně velké skupiny Vietnamců na našem území. Dalším důvodem je obraz České republiky, která je právě díky dřívějším vztahům v očích mnoha Vietnamců vnímána jako „ráj na zemi“.

Hlavní důvody a podmínky vietnamské migrace na území České republiky se během minulých padesáti let proměňovaly. Můžeme sledovat vývoj a posun migračních motivů - od migrace, která probíhala na základě mezivládních dohod a snah pomoci válkou

---

¹ FREIDINGEROVÁ, T. *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence*. 2014, s. 59

poničené zemi, k migraci podmíněné především ekonomickými faktory a snahou zajistit lepší podmínky pro své potomky.

Občané Vietnamu tvoří v Česku specifickou imigrační komunitu. Přestože do naší republiky přicházeli za účelem vzdělávání a získání praxe již před rokem 1989 a jejich počet se dlouhou dobu zvyšoval, základním charakteristickým rysem zůstává její relativní uzavřenost vůči majoritní společnosti. Uzavřenost a vyčleněnost je výrazná jak v oblasti ekonomických aktivit (typická je tzv. etnická ekonomika – tj. zaměstnávání pracovníků „vlastního“ etnika), ale i ve sféře sociálních kontaktů. Toto dezintegrační chování zřejmě nevychází z postoje členů majoritní skupiny, jako spíše z postojů migrantů samotných.

Příliv Vietnamců na naše území můžeme sledovat zhruba od padesátých let minulého století. Informace o vietnamské komunitě v Česku se zaměřují především na obecný popis a charakteristiku a to především z hlediska integrace a vzdělávání, kulturních specifik nebo oblast sociální problematiky. V odborné literatuře existuje několik zdrojů na toto téma. Mezi přední odborníky po roce 1989 můžeme zařadit Stanislava Broučka, Jana Černíka nebo Jiřího Kocourka. Přesto je povědomí o vietnamské komunitě, hlubší znalost životních podmínek a specifik v Česku stále velmi nízká. Vzájemné vztahy mezi vietnamskou komunitou a českou majoritou jsou uzavřené. Můžeme však pozorovat, že se tato situace, zejména v posledních letech, mění. Je to dáno jednak existencí generace Vietnamců, kteří se v ČR již narodili, jednak postupující integrací komunity v České republice, kterou můžeme registrovat již od 90. let 20. století, kdy k nám začaly přijíždět nové velké skupiny migrantů.²

Česká společnost je národnostně homogenní a Češi nemají s přistěhovalecům příliš dlouhou zkušenost, což se často odráží v jejich postojích a snaze, aby se přistěhovalecům přizpůsobili našim normám chování.³

Ve své diplomové práci se zaměřuji na vietnamskou komunitu v Ústeckém a Karlovarském kraji. Jsou to kraje tvořící NUTS Severozápad. I v těchto krajích, stejně

---

² DRBOHLAV, D. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů: (Česko v evropském kontextu)*, 2008. s. 30

³ LEONTIYEVA, Y., VÁVRA, M. *Postoje k imigrantům*. 2009, s. 16-17

jako prakticky v celé ČR, jsou Vietnamci jednou z početně nejvýznamnějších skupin cizinců.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je pomocí základních demografických charakteristik analyzovat demografickou situaci cizinců žijících v České republice se zaměřením na Vietnamce a území Ústeckého a Karlovarského kraje.

S demografickou reprodukcí, kterou můžeme definovat jako neustálou obnovu lidských populací v důsledku procesu rození a vymírání, jsou spjaty demografické události (narození, úmrtí, sňatek nebo rozvod). Právě tyto demografické jevy vztažené ke sledované skupině a území budu sledovat na základě dostupných dat.

V první části vlastní práce se zaměřím na území České republiky a cizince jako celek v porovnání s demografickým vývojem Vietnamců. Cílem je vymezit jejich charakteristické znaky a proměnlivost v průběhu času. Zmapuji vývoj počtu cizích státních příslušníků na našem území, početně nejvýznamnější občanství cizinců, počet narozených, zemřelých, sňatků i rozvodů, věkové složení, populační vývoj zahrnující migraci nebo kriminalitu cizinců. Tam, kde to bude možné, zpracuji i predikci dalšího předpokládaného vývoje.

Dále budu analyzovat některé události, které jsou evidované pouze u cizinců - tím je proměnlivost počtu žadatelů o azyl a počet udělených azylů, vývoj počtu cizinců podle typu pobytu.

V další kapitole se zaměřím na území Ústeckého a Karlovarského kraje, kde kromě demografické analýzy zmapuji i vybranou socioekonomickou činnost cizinců a sledované skupiny.

V závěru práce se pokusím zhodnotit možnost aplikace některé z migračních teorií na migraci Vietnamců do České republiky, tedy motivy, které ovlivňují migrační rozhodnutí.

2.2 Metodika

Demografická analýza bude zpracována pomocí základních statistických metod, tedy zkoumáním časových řad. Porovnávat budu především absolutní přírůstky (první diference), které můžeme definovat jako rozdíly sousedních pozorování řady.

Při analýzách časových řad budu sledovat trendy (dlouhodobou a hlavní tendenci časové řady) a jejich kolísání a budu se snažit odhalit i možné příčiny případného nerovnoměrného vývoje.

Na základě jednoduchých statistických propočtů, průměrného koeficientu růstu, stanovím relativní charakteristiku růstu. Toto však nebudu vyhodnocovat u všech sledovaných událostí, protože použití výpočtu průměrného koeficientu růstu tímto způsoben je vhodné pouze v případě, že má sledovaná časová řada monotónní vývoj.⁴

Demografická analýza se zabývá rozborem jednotlivých složek lidské reprodukce, studiem demografických událostí s cílem vymezit jejich charakteristické znaky a proměnlivost či určité zákonitosti v průběhu času nebo na vybraném území. Výsledkem jsou demografické ukazatele.⁵ Základní proměnná v demografické analýze je čas. Demografické události musí mít přesné časové určení, musí být zařazeny do souboru událostí, které mají stejné časové ohraničení.

Potřebná data budou získána z Českého statistického úřadu, z podkladů Ředitelství služby cizinecké policie ČR, Ministerstva vnitra ČR, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a dalších institucí a odborných publikací.

---

⁴ SVATOŠOVÁ, L. KÁBA B. *Statistické metody II*, 2008. s. 39-41

⁵ KALIBOVÁ, K. *Úvod do demografie*, 2001. s. 5

3 Teoretická východiska

3.1 Demografie

Demografie je věda o lidské populaci zabývající se její velikostí, strukturou a vývojem z hlediska kvantitativního i kvalitativního.⁶ Je to věda, která se zabývá změnou počtu obyvatel a populačním přírůstkem. Mezi demografické události patří narození, úmrtí, potrat, sňatek, rozvod, ovdovění, nemoc, apod.⁷

3.1.1 Migrace

Migraci je definována jako změna trvalého pobytu za hranice vybraného územního celku. Má vliv na počet a strukturu obyvatelstva, jeho demografické, sociální i ekonomické složení.⁸ Základním ukazatelem migrace je migrační saldo, což je rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých na sledovaném území.

3.1.2 Populační vývoj

Populační vývoj v sobě kromě reprodukce zahrnuje i prostorovou mobilitu, tedy mechanickou měnu neboli migraci.

3.1.3 Demografické stárnutí

V důsledku změn demografické reprodukce dochází k demografickému stárnutí. Při demografickém stárnutí dochází ke změně v zastoupení dětské a postreprodukční složky v populaci. Demografické stárnutí měříme indexem stárí. Index stárí charakterizuje zastoupení tří hlavních věkových skupin ve společnosti. Je poměrem III. a I. generace žijících.

---

⁶ KLUFOVÁ, R., POLÁKOVÁ, Z. *Demografické metody a analýzy: demografie české a slovenské populace*. 2010, s. 11

⁷ VANDESCHRICK, Ch. *Demografická analýza*. 2000, s. 13

⁸ PAVLÍK, Z., RYCHTAŘIKOVÁ J., ŠUBRTOVÁ, A. *Základy demografie: celostátní vysokoškolská příručka pro stud. přírodověd., ekonom., filoz. a lékařských fak.* 1986, s. 13

3.1.4 Časové řady

Časovou řadu lze definovat jako množinu pozorování kvantitativní charakteristiky uspořádané v čase. Při analýze časových řad můžeme sledovat relativní postupnou změnu hodnot pomocí průměrného koeficientu růstu.⁹

$$\bar{k} = \sqrt[n-1]{\frac{y_n}{y_1}}$$

y   hodnoty časové řady

n   počet hodnot

3.2 Migrační teorie

Příčiny migrace vysvětluje celá řada teorií. Ty se vyvíjely nezávisle na sobě v různých časových obdobích. Bohužel není snadné v celé šířce vysvětlit příčiny a důsledky migrace. Je to interdisciplinární proces, který se dotýká mnoha vědních disciplín - demografie, ekonomie, práva, sociologie, sociologické antropologie, urbanismu, politologie a řady dalších. Každá z těchto věd pak přistupuje k problematice migrace především ze svého úhlu pohledu a stává se poněkud jednostrannou. Neexistuje teorie zahrnující všechny sledované aspekty.

- **Push a pull teorie**

Mezi nejvýznamnější teorie patří push a pull teorie představená v šedesátých letech dvacátého století. Vychází z neoklasické teorie (Neoclassical economic approach) a příčinou migrace jsou dle ní push faktory nutící občany emigrovat ze své mateřské země (demografický růst, nízká úroveň ekonomických a pracovních příležitostí, nízká životní úroveň) a pull faktory, které je naopak přitahují do určité cílové země (nabídka pracovních příležitostí, politické svobody).

- **Neoklasická ekonomie**

Přístup vycházející z neoklasické ekonomie (Neoclassical economic approach), Massey rozděluje tuto teorii na makro (Macro theory) a mikro (Micro theory) teorii.

---

⁹ SVATOŠOVÁ, L., KÁBA, B. *Statistické metody II*. 2008, s. 39-41

Za hlavní příčinu migrace z hlediska makro teorie považuje rozdíly v příjmech a v nabídce a poptávce pracovních sil mezi zeměmi. Vyrovnání rozdílů bude mít za následek i eliminaci migrace.

Mikro teorie je vysvětlována individuálním jednáním jedinců, kteří se rozhodují na základě možnosti maximalizace svého zisku. Vyhodnocují tedy náklady a výnosy z migrace, což je ovlivněno specifickými podmínkami na trhu práce jednotlivých zemí.

- **Nová ekonomie migrace**

Nová ekonomie migrace (The new economic approach) vychází z neoklasické teorie. V tomto pojetí již není migrace chápána pouze jako rozhodnutí racionálně uvažujícího jedince, ale větší důraz je kladen na rodinné vazby. V tomto případě již kromě nákladů a výnosů hraje velkou roli i možnost případných rizik (např. chudoby) a snahy o jejich minimalizaci.

- **Teorie dvojího trhu**

Také teorie dvojího trhu (Dual labour market theory) má základ v neoklasické ekonomii. Oproti předchozím teoriím však spatřuje základní příčinu migrace ve strukturálních potřebách ekonomiky. Jinými slovy, neřeší nerovnost mezd, nýbrž poptávku po pracovní síle ve vybraných sektorech cílové země migrace. Nedostatek kvalifikovaných pracovníků na některých pracovních místech vede k navyšování poptávky za hranice země a tato poptávka je následně uspokojována právě imigranty.

- **Teorie světového systému**

K vysvětlení příčin migrací užívá různé makro modely. Kořeny migrace jsou na základě teorie světového systému (World systems theory) dány historicky, uspořádáním světového hospodářství a postupující světovou globalizací. Kapitalistické výrobní vztahy se začaly uplatňovat i v periferiích, tím se vytvořila mobilní pracovní populace.

- **Teorie sítí**

V procesu migrace a následné adaptace sledované skupiny hraje v současné době velkou roli přítomnost příbuzných a přátel, a jasně se tak potvrzuje teorie sítí (Network theory). Teorie migračních sítí charakterizuje migrační síť jako množinu interpersonálních

vztahů, které spojují migranty v cílových územích a jejich původní komunity v zemích, z nichž přicházejí, příbuzenskými a přátelskými pouty.¹⁰

- **Institucionální teorie**

Spolu s nárůstem migrace, vznikají různé instituce – vládní, nevládní, dobrovolnické, neziskové.

Institucionální teorie (Institutional theory) v podstatě nevysvětluje příčiny migrace, spíše se soustředí na subjekty a procesy, které s migrací souvisejí. Snaží se tedy objasnit úlohu těchto institucí v migračním procesu, nakolik se dané subjekty podílejí na institucionalizaci a kontrole.¹¹

3.3 Základní terminologie

V následujícím textu budou užity termíny, které je třeba objasnit. Jedná se zejména o pojmy, které se týkají postavení občana vůči státu, v němž žije, druhy pobytů a základní právní rámec, jenž upravuje pobyt cizinců na území našeho státu.

3.3.1 Migrační motivace

Migrační motivací jsou faktory a stimuly, které ovlivňují a podmiňují migrační rozhodnutí.

3.3.2 Vietnamské etnikum, komunita, minorita, menšina

Skupina vietnamského etnika je často označována jako vietnamská komunita, vietnamská menšina nebo minorita. Přestože jsou tyto pojmy často zaměňovány, obsahově jsou velmi odlišné. Zatímco komunita je skupina charakteristická vnitřní kohezí a smyslem pro kolektivní identitu, pojem menšina reflektuje pozici etnické skupiny ve společnosti.

---

¹⁰ MASSEY, D. S. *Economic Development and International Migration in Comparative Perspective*. Population and Development Review, Vol. 14, No 3, September. 1988, s. 383-413

¹¹ HENIG, D. *Migrace*. Centrum aplikované antropologie a terénního výzkumu (CAAT), Katedra antropologických a historických věd FF ZČU [online]. 2007 [cit. 2016-09-06].

3.3.3 Postavení občana vůči státu

Postavení občana vůči státu je dáno veřejným mezinárodním právem i českým právním řádem. Můžeme se tak setkat s několika kategoriemi osob, které jsou charakterizovány vztahem občanů k České republice.

3.3.3.1 Cizinec

Za cizince je v České republice považována fyzická osoba, která není českým státním občanem. Nabývání a pozbývání státního občanství ČR řeší zákon č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, a dále zákon č. 193/1993 Sb., o státním občanství některých bývalých československých státních občanů. Dne 1. 1. 2014 vstoupil v platnost nový zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky. Tento zákon přinesl řadu změn, které se promítly i v číselných údajích o státním občanství za rok 2014.¹²

Tato právní úprava umožnila existenci dvojího státního občanství. Žadatelé o udělení státního občanství České republiky se tak po 1. 1. 2014 nemusejí vzdávat svého dosavadního občanství. Ministerstvo vnitra zaznamenalo na konci roku 2013 nárůst žádostí o udělení státního občanství.

Kromě tohoto dává nová zákonná úprava možnost získat státní občanství České republiky tzv. prohlášením.

3.3.3.2 Pobyť cizinců v České republice

Pobyť cizinců na území České republiky je řízen zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, a částečně také zákonem č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších úprav.

Vstup, pobyt nebo vycestování z území země je v kompetenci Ministerstva vnitra, Ministerstva zahraničních věcí a Policie ČR. Vstup a pobyt cizinců je regulován, někteří cizinci podléhají vízové povinnosti.

---

¹² Metodika počtu cizinců. Vymezení pojmu a pobytu cizince v ČR. Český statistický úřad [online]. 2016 [cit. 2016-09-06].

Pobyt cizinců na území ČR může být trvalý nebo přechodný. Zákon vymezuje důvody, pro které případně není uděleno dlouhodobé vízum nebo jiné povolení k pobytu, ať už k přechodnému nebo trvalému.

3.3.3.3 Kategorie cizinců pobývajících v České republice

- Občané zemí EU, Norska, Švýcarska, Islandu a Lichtenštejnska (zkráceně občané EU) a jejich rodinní příslušníci
- Občané zemí mimo EU (zkráceně „občané třetích zemí“)
- Ostatní cizinci (bez ohledu na státní příslušnost)

3.3.4 Druhy pobytů občanů třetích zemí

Občané zemí mimo EU, tedy občané třetích, mohou na našem území legálně pobývat na základě některého z níže uvedených typů pobytu.

- **Občané třetích zemí pobývajících v ČR na základě krátkodobých víz do 90 dnů** - víza k pobytu do 90 dnů, nazývaná také krátkodobá, krátká, schengenská či jednotná víza, jsou víza platná pro jeden nebo několik vstupů. Krátkodobá víza opravňující k pobytu na území schengenského prostoru¹³ po dobu, která je v nich vyznačená. Zároveň musí být také splněna podmínka, že doba nepřetržitého pobytu ani celková doba po sobě následujících pobytů na území schengenského prostoru nesmí překročit 90 dnů během každých 180 dnů.
- **Občané třetích zemí pobývajících v ČR krátkodobě (obecně do 90 dnů) bez víz** – na území ČR mohou pobývat, stanoví-li to právní předpis Evropských společenství – nařízení Rady (ES) č. 539/2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí.
- **Občané třetích zemí pobývajících v ČR na základě dlouhodobých víz nad 90 dnů** – dlouhodobá víza jsou vydávána na základě určitého účelu.
  - *Účel studium* - o toto vízum se žádá, jestliže je předpokládána doba studia v ČR delší než 3 měsíce. Musí se jednat o vzdělávání v základní škole, střední škole nebo v konzervatoři, které se neuskutečňuje v rámci výměnného programu nebo

---

¹³ *Vlády Belgie, Nizozemska, Lucemburska, Francie a Německa uzavřely 14. června 1985 „Dohodu o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích“, která je známá jako Schengenská dohoda. Cílem bylo zrušení kontrol na společných hranicích. Zároveň byla zesílena kontrola na hranicích vnějších a byla zavedena společná vízová politika. Členy schengenského prostoru se stala většina evropských států, Česká republika přistoupila v prosinci 2007.*

odborné praxe prováděné za úplatu (v jiných případech studia, které jsou definované v § 64 zákona o pobytu cizinců na území České republiky, se žádá rovnou o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia podle § 42d zákona o pobytu cizinců na území České republiky).

- *Účel zaměstnání* - s platností od 24. 6. 2014 již není možné žádat o dlouhodobé vízum za účelem zaměstnání. Tento typ povolení byl nahrazen zaměstnaneckou kartou.
- *Účel podnikání*
- *Účel rodinný*
- *Účel pozvání*
- *Účel kulturní*
- *Vízum za účelem převzetí povolení k pobytu* – jedná se o případy, kdy například při změně pasu v zemi původu, po skončení platnosti povolení k dlouhodobému pobytu v průběhu řízení o řádně nově podané žádosti, nebo po schválení žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu podaných na zastupitelském úřadě ČR, potřebujete pro návrat/vstup do ČR vízum za účelem převzetí povolení k pobytu.¹⁴
- ***Občané třetích zemí s povolením k dlouhodobému pobytu*** – tato povolení navazují na dlouhodobá víza nebo o ně lze zažádat na zastupitelském úřadu ČR v případech vymezených zákonem č. 326/1999 Sb. i bez předchozího pobytu na základě dlouhodobého víza nad 90 dní.
- ***Občané třetích zemí s povolením k trvalému pobytu*** - o trvalý pobyt si občané třetích zemí mohou požádat obecně po 5 letech nepřetržitého pobytu, po 4 letech nepřetržitého pobytu, pobývá-li zde v rámci přechodného pobytu po ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany nebo bez ohledu na délku pobytu, pokud o trvalý pobyt žádá z humanitárních nebo jiných důvodů hodných zvláštního zřetele.
- ***Cizinci s uděleným azylem*** – úspěšní žadatelé o azyl.

---

¹⁴ Vízum k pobytu nad 90 dnů (dlouhodobé). Ministerstvo vnitra České republiky. [online]. 2016 [cit. 2016-09-06].

- ***Cizinci s udělenou doplňkovou ochranou*** - cizinci, kteří sice nesplnili podmínky k udělení azylu, ale u nichž existují důvodné obavy pro jejich navrácení do státu, jehož jsou státními občany.
- ***Cizinci pobývající v ČR v rámci dočasné ochrany*** - jedná se o opatření v případě hromadného přílivu občanů třetích zemí (např. v důsledku živelné katastrofy, soustavného porušování lidských práv ve zdrojové zemi nebo v důsledku ozbrojeného konfliktu).¹⁵

3.4 Vietnamci v České republice

Imigrace Vietnamců na naše území má poměrně dlouhou historii. Abychom snadněji pochopili měnící se migrační motivaci a Vietnamskou komunitu žijící na našem území, je třeba alespoň stručně charakterizovat Vietnamskou socialistickou republiku, její historický vývoj a s tím spojené hospodářské změny.

3.4.1 Vietnamská socialistická republika

V současné době žije mimo Vietnam přes tři miliony vietnamských emigrantů, téměř polovina ve Spojených státech amerických. K emigraci je často dohnala jedna z mnohých válek, poválečná chudoba nebo odešli za příbuznými.

Masivnější odchod můžeme pozorovat zejména po pádu saigonského režimu v roce 1975, kdy ze země odešlo především z politicko-ekonomických důvodů přes dva miliony lidí.¹⁶

3.4.1.1 Geografie

Vietnam (vietnamsky Việt Nam), země s oficiálním názvem Vietnamská socialistická republika, VSR (vietnamsky Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam), se rozkládá na východní straně poloostrova Zadí Indie, zvaného také Indočína. V severní části sousedí s Čínou, v západní části s Laosem a Kambodžou, východní a jižní hranici omývají vody Jihočínského moře.

¹⁵ Metodika počtu cizinců. Vymezení pojmu a pobytu cizince v ČR. Český statistický úřad [online]. 2016 [cit. 2016-09-06].

¹⁶ PECHOVÁ, E. *Migrace z Vietnamu do České republiky v kontextu problematiky obchodu s lidmi a vykořisťování*. 2007, s. 8

Území Vietnamu připomíná prodloužené písmeno „S“. Sami Vietnamci je někdy přirovnávají k vahadlu, na jehož obou koncích jsou zavěšeny košíčky s rýží.¹⁷ Zmíněné koše představují hlavní vietnamská centra pěstování rýže – deltu Rudé řeky na severu a mekongskou deltu na jihu.¹⁸

Vietnam je s rozlohou 331 951,4 km² přibližně čtyřikrát větší než Česká republika. Život Vietnamců je úzce spjat s dvěma řekami, deltami Rudé řeky a Mekongu, které představují kromě zdroje vody také významný zdroj obživy, dopravní cestu a zdroj elektřiny.

Obrázek 1: Mapa správního členění Vietnamské socialistické republiky

Zdroj: <http://www.infoplease.com/atlas/country/vietnam.html>

¹⁷ PICKA, J. *Vietnam: země pod obratníkem Raka: příroda a lidé*. 2007, s. 10

¹⁸ SULLIVAN, J. *Vietnam*. 2010, s. 58

3.4.1.2 Obyvatelstvo

Podle statistik žije ve Vietnamu 90 549 390 obyvatel, což z něj dělá čtrnáctou nejlidnatější zemi světa. Vietnam je poměrně mladou zemí, a po dlouhých letech prosazování politiky početných rodin se začala zavádět strategie dvou dětí do každé rodiny.¹⁹ Od roku 1979, kdy žilo ve Vietnamu 53 milionů obyvatel, se jejich počet téměř zdvojnásobil, země je stále ve stádiu demografického růstu.

Etničtí Vietnamci tvoří zhruba 86 % obyvatelstva, zbytek populace patří k jedné z dalších více než šedesáti národnostních menšin. Hovoří se zde až 80 jazyky včetně dialektů.

Země má převážně venkovský charakter. S tím také souvisí fakt, že tři čtvrtiny obyvatelstva žije na vesnici, 75 % obyvatel se živí zemědělstvím.

Hustota obyvatelstva je 274 obyvatel na km², (delta Rudé řeky 983 obyvatel/km², delta Mekongu 432 obyvatel/km²).

Více jak polovina městského obyvatelstva je soustředěna do dvou největších městských metropolí – Ho Či Minova Města a Hanoje.²⁰ 53 % populace Vietnamu je mladší 25 let.

V zemi však stále chybí rozvinutá infrastruktura a systém ochrany životního prostředí, velkou roli hraje ve Vietnamu rozvojová pomoc (v roce 2013 činila 6,5 mld. USD).²¹

3.4.1.3 Kultura a náboženství

Chování a životní styl Vietnamců je ve velké míře ovlivněno tradičními silnými rodinnými hodnotami. Rodina, která zahrnuje i vzdálenější příbuzné, má pro Vietnamce zásadní význam. Často se schází při různých příležitostech, jako jsou oslavy svátků,

---

¹⁹ RAY, Nick a Wendy YANAGIHARA. *Vietnam*. 2006, s. 40-41

²⁰ GARDNER, P., SCOTT, A. SCOTT M., SHACKLETON, A. z anglického originálu *Encyclopedia of World geography: Encyklopedie Zeměpis světa*. 1999, s. 448-449

²¹ Vietnam: Mapa oborových příležitostí - perspektivní položky českého exportu. Business.Info.cz – Oficiální portál pro podnikání a export [online]. 2007 [cit. 2016-09-06].

pohřby. Pod společnou střechou často žije velký počet rodinných příslušníků.²² Je tedy jasné, že celá řada základních pojmů je zcela jinak vnímaná Evropany, v našem případě Čechy a jinak Vietnamci. „Rodina“ mezi tyto pojmy nepochybně patří. V pojetí Čecha je rodina zpravidla chápána jako nukleární sociální skupina stávající se z rodičů a jejich potomků. Širší rodina pak zahrnuje další příbuzné, tedy strýčky, tety, prarodiče, bratrance a sestřenice. Tradiční vietnamské pojetí rodiny vychází z konfucianské tradice a rodových principů a je pak chápána jako velmi rozvětvená a strukturována na základě vazeb mužských potomků.

Duchovní život Vietnamu formovala čtveřice velkých světových náboženství filozofických směrů: konfucianismus, buddhismus, taoismus a v pozdějším období i křesťanství.

Přestože se většina Vietnamců hlásí k buddhismu, často se právě v rodinných a zásadních morálních hodnotách řídí zásadami konfucianismu.

Konfucianismus je více filozofickým než náboženským směrem. Při hledání harmonie je založen na hierarchii úcty, manžel je uctíván manželkou, otec synem, učitel svým žákem.

3.4.2 Historie

Historie Vietnamu je historií mnoha válek a bojů. Tato nestabilita se stala příčinou nízké úrovně hospodářství.

Od 17. století se zde francouzští misionáři snažili rozšířit křesťanství. V letech 1854 – 1884 Vietnam vojensky ovládli a ten se stává francouzskou kolonií, která využívá většinu jeho zdrojů a potenciálu pro vlastní účely.²³

Situace se nezměnila ani v období 2. světové války. Francouzská koloniální vláda zásobovala surovinami a potravinami z Indočíny japonskou armádu. Výsledkem tohoto „drancování“ bylo vypuknutí obrovského hladomoru v severní části Vietnamu, který významně ovlivnil další vývoj celé země.

---

²² RAY, Nick a Wendy YANAGIHARA. *Vietnam*. 2006, s. 42

²³ KING, R. *Atlas lidské migrace*. 2008, s. 114-11

Komunisté²⁴, kteří se stali nejúspěšnějšími představiteli antikolonialistického hnutí, využili všeobecné frustrace a nespokojenosti obyvatelstva, zejména rolníků, a požadovali spravedlivé rozdělení půdy.²⁵ V roce srpnu 1945 vyhlásují nezávislou republiku. Francie, která se nechce vzdát své kolonie, vysílá do Vietnamu vojska, ta jsou však v srpnu 1945 definitivně poražena u Dien Bien Phu.

Vietnam je na základě Ženevských dohod rozdělen podle 17. rovnoběžky. Sever země ovládla Ho Či Minova vláda, pravicové síly podporované francouzskou vládou daly vznik nezávislé republice Jižní Vietnam.

3.4.2.1 Válka ve Vietnamu

Na vietnamském území, které je rozděleno na dvě republiky - Vietnamskou demokratickou republiku na severu a Vietnamskou republiku na jihu, dochází ke střetům a organizovaným povstáním. USA se tato povstání snažila potlačit, ale přes obrovské ztráty na životech obou zneprátelených stran i civilistů je Americká armáda, která osm let bojovala v Jižním Vietnamu s komunistickým partizánským hnutím, poprvé v dějinách poražena. V roce 1973 byla vojska Spojných států stáhnuta, boje však pokračovaly až do roku 1975, kdy padl Saigon.

O rok později byla země sjednocena a přejmenována na Vietnamskou socialistickou republiku.

Ve válečném období se celá ekonomika soustředila na válečnou výrobu a na produkci rýže, což ve svém důsledku vedlo ke katastrofální chudobě a ekonomickému úpadku po skončení války.²⁶

Když se ve Vietnamu definitivně dostali k moci komunisté, došlo k prudké explozi migrace. V letech 1978 a 1979 se statisíce lidí snažilo uniknout před politickým

---

²⁴ *Dějiny vietnamského komunistického hnutí jsou neodmyslitelně spjaté s Ho Či Minem, který zakládá první marxistické uskupení v Indočíně - Revoluční ligu komunistické mládeže. V únoru 1930 vzniká Komunistická strana Vietnamu. V roce 1941 založil Ho Či Min Ligu za vietnamskou nezávislost, známější spíše pod názvem Viet Minh, která se za druhé světové války postavila Japonsku a byla aktivně činná na vietnamské politické scéně. Navzdory nacionalistickému programu a neustálému popírání této skutečnosti však Viet Minh ovládali už od samotného počátku Ho Či Minovi komunisté.*

²⁵ RAY, N., YANAGIHARA, W. *Vietnam*. 2006, s. 28

²⁶ ČERNÍK, J., KOCOUREK, J., PECHOVÁ, E. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. 2006, s. 23

pronásledováním či chudobou ve Vietnamu. Vydávali se na malých člunech na otevřené moře. Mnozí z uprchlíků zahynuli v bouřích nebo se stali obětmi pirátů. Čtvrt milionu etnických Číňanů, kteří žili ve Vietnamu, přesídlilo zpět do Číny.²⁷

Tato masová emigrace čítající na milion Vietnamců způsobila závažné problémy sousedním zemím.²⁸ Vysoký komisař OSN zahájil pro uprchlíky politiku nucené repatriace – navrátilcům byla vyplacena vysoká finanční podpora, aby mohli začít nový život ve vlastní zemi.²⁹

Konflikt s Čínou v roce 1979 pohltil veškeré zdroje, které chtěla vláda použít na nákup hnojiv a potravin. Hospodářskou a ekonomickou krizi prohloubily také přírodní katastrofy (velká část úrody byla v roce 1980 zničena sérií tajfunů), které spolu s chybami v řízení a hromadnými útoky lidí do Hongkongu, v 80. letech stěžovaly obnovu země. Rostla zadluženost země, inflace přesáhla 700 %.

3.4.3 Současná situace

Přestože patřil Vietnam ještě na počátku 90. let 20. století mezi nejchudší země, v současnosti je zemí na ekonomickém vzestupu. Název hlavního města Hanoj, vietnamsky Thang Lang, můžeme přeložit jako „Město vzlétajícího draka“. Tento název dnes charakterizuje celou zemi. Změna a ekonomický růst začal v roce 1986, kdy vláda upustila od direktivního hospodářství a zavedla *doi moi* (obnova), tržně orientované reformy. Kromě rušení zemědělských družstev, uvolňuje centrální řízení a zavádí tržní principy. Doi moi pomohla Vietnamu zvrátit období poválečného úpadku a dostala jej do pozice jednoho z takzvaných ekonomických tygrů jihovýchodní Asie.

---

²⁷ KING, Russell. *Atlas lidské migrace*. 2008, s. 183

²⁸ *Období poválečné migrace končí v 70. letech 20. století. Toto období je charakteristické koncem ekonomického rozmachu. Národní ekonomiky se dostaly do útlumu a tím klesá i poptávka po zahraniční pracovní síle. Celá řada států rozvinutého světa schválila zákony, které měly omezit a regulovat migraci. Studená válka dosahuje vrcholu. Obě tak zásadně odlišné ideologie, tedy myšlenky demokracie a kapitalismu na západě a komunismu na východě, s sebou přinášejí celou řadu konfliktů.*

²⁹ PALMER, J. *Všechno o Zemi: místopisný průvodce světem*. 1998, s. 736-737

Země se otevírá zahraničním investicím. Spojené státy v roce 1994 zrušily hospodářské embargo trvající 19 let a v roce 1995 navázaly s Vietnamem diplomatické styky.³⁰

V roce 1995 se Vietnam stává členem ASEANu.³¹ Vietnamská ekonomika zaznamenává vzestup. Země je po Brazílii druhým největším vývozcem kávy a nejvýznamnějším vývozcem pepře. Obchod s USA na počátku roku 2000 vzrostl pětinašobně.³²

Mezi rozvojové cíle země patří redukce chudoby. Vietnam je stále zemí s nízkým HDP na jednoho obyvatele (430 USD v roce 20003). Příjmová hranice chudoby je stanovena na 200 000 VND (vietnamské dongy, přičemž 1 USD = cca 16 000 VND) na jednoho obyvatele na měsíc. Podle odhadů je možné cca 30 % domácností v horských oblastech a 17 % domácností celkem považovat za chudé.

Mezi nejzásadnější faktory, které vedou k emigraci, zcela jistě patří nízké příjmy, nedostatek pracovních příležitostí, omezený přístup ke vzdělání, špatně fungující administrativa nebo nedostatečná zdravotní péče.

Přesto je nutné říci, že náklady emigrantů, kteří směřují do Česka a využívají zprostředkovatelských služeb, jsou značné (až 7000 USD). Je tedy jasné, že z velké většiny ze země neodjíždějí ti úplně nejchudší.³³

---

³⁰ KOLEKTIV AUTORŮ z anglického originálu *Guide to Places of the World: Všechno o Zemi*, s. 736-737

³¹ *Association of Southeast Asian Nations (Sdružení států jihovýchodní Asie)* vzniklo 8. srpna 1967 v Bangkoku v Thajsku. Pět států se dohodlo na založení sdružení ASEAN i po několika neúspěšných pokusech o vytvoření ekonomické a kulturní spolupráce v regionu. Území členských států ASEAN nyní pokrývá plochu 4, 5 milionu km², má přibližně 600 milionů obyvatel a hovoří se zde 14 oficiálními jazyky. Do Sdružení států jihovýchodní Asie patří celkem deset států, které do něj však nevstoupily najednou, ale byly přijímány postupně. Indonésie (hl. m. Jakarta), Malajsie (Kuala Lumpur), Filipínská republika (Manila), Singapur (Singapur) a Thajsko (Bangkok) jsou zakládajícími členy ASEAN, tzn., že jsou v organizaci již od roku 1967. Postupně byli přijímáni další členové. V roce 1984 přistoupila Brunej (Bandar Seri Begawan) a v roce 1995 Vietnam (Hanoj). Státy Laos (Vientiane) a Barma (Yangon) přistoupily zároveň, a to v roce 1997. Zatím posledním státem, který se stal členem ASEAN je Kambodža

³² SULLIVAN, J. *Vietnam*. 2010, s. 10

³³ DRBOHLAV, D. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů: (Česko v evropském kontextu)*. 2008, s. 236-237.

3.5 Historie imigrace Vietnamců do České republiky

Historie vietnamské imigrace do České republiky je více než padesátiletá. Přesto je život a kultura této komunity české laické veřejnosti stále poměrně málo známá. Většinou jsou vietnamští obyvatelé stereotypně spojováni s představou obchodníků s nekvalitním zbožím.³⁴

Vietnam je země s tradicí vysoké pracovní migrace do zahraničí. Příčinou je zejména hospodářská situace země, vysoká nezaměstnanost. Vláda již od 80. let minulého století prosazuje politiku aktivní podpory pracovní migrace za hranice země. Vládní podpora migrace má za cíl kromě snížení nezaměstnanosti i zvýšení přísunu peněz z platů Vietnamců, kteří pracují v cizině a tím zvýšení národních příjmů. K internacionalizaci a modernizaci země má napomoci rozvoj lidských zdrojů a získání technických znalostí v rozvinutějších zemích.

Pro pochopení současné situace Vietnamců na území České republiky je důležité seznámit se s historií vietnamské migrace do ČR.

3.5.1 Migrace před rokem 1989

Etnolog PhDr. Stanislav Brouček, CSc. ve své studii „Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR“ považuje rok 1989 za přelomový v historii vietnamské imigrace do ČR. Zatímco před rokem 1989 se jedná především o snahu Československa pomoci válkou zdevastovanému Vietnamu, po roce 1989 už můžeme mluvit o klasické ekonomické migraci.³⁵

3.5.1.1 Počátky imigrace 40. – 50. léta

Již v období 40. let minulého století můžeme zaznamenat přítomnost Vietnamců na našem území, jednalo se především o vietnamské studenty. Za významnější mezník, kdy k nám začali vietnamští občané přijíždět organizovaně a ve větším množství, můžeme považovat padesátá léta 20. století.

---

³⁴ SATARYOVÁ, Kristýna. Kulturní studia 1/2014, Percepce domova u potomků vietnamských imigrantů [online]. 2014 [cit. 2016-09-06].

³⁵ BROUČEK, S. Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR. [online]. 2004 [cit. 2016-09-06]. s. 15

Dne 2. února 1950 byly navázány diplomatické styky mezi Československem a VDR. Válečná situace však zabránila výměně diplomatických zástupců, teprve o čtyři roky později byla oficiálně zahájena činnost naše velvyslanectví ve Vietnamu a ještě o rok později bylo zřízeno Vietnamské velvyslanectví v Praze.³⁶

Na náklady československé vlády přijela v roce 1956 skupina dětí vietnamských vojáků a válečných sirotku, které zasáhl vietnamsko-francouzský válečný konflikt. Jednalo se o stovku sedmi- až patnáctiletých dětí, které byly ubytovány v domově v Chrastavě u Liberce, kde měly získat základní vzdělání. Tato akce byla zorganizována v rámci mezinárodní pomoci válkou poničené zemi.

Studenti vietnamského etnika měli o studium v Československé republice velký zájem. Je to připisováno jednak významné tradici vzdělanosti ve Vietnamu, ale i celkově nepříznivým vývojem v jejich vlasti. Příjezd žáků odborných průmyslových škol a studentů vysokých škol byl realizován a výrazně podporován uzavřenými mezivládními dohodami. Počet přijímaných studentů byl omezen kvótami, které v této době umožňovaly studovat dvacet až padesát vietnamských žáků ročně.

V březnu roku 1956 byla podepsána Dohoda o kulturní spolupráci, v září vstoupila v platnost Dohoda o vědecko-technické spolupráci. První dohoda se týkala příchodu studentů, druhá z dohod koncem padesátých let umožnila příchod prvních vietnamských praktikantů, učňů a pracujících.³⁷

Československá vláda v rámci dohod nejenže poskytovala stipendia a odborné praxe, ale také vysílala naše specialisty a odborníky do Vietnamu. V zemi kromě lékařů působili i geologové, mechanici a odborníci v oblasti zpracování dřeva nebo sládců.³⁸

---

³⁶ BROUČEK, S. Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR. [online]. 2004 [cit. 2016-09-06]. s. 15

³⁷ ŠIŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]*. 2001, s. 102

³⁸ MARTÍNKOVÁ, Š. Počátky česko-vietnamských vztahů (1950-1959). Klub Hanoi [online]. 2007 [cit. 2016-09-06].

3.5.1.2 Pokračování imigrace – 60. léta

V těchto letech, přesněji v roce 1966, požádala vietnamská vláda o možnost přijetí většího množství kvalifikovaných dělníků a technických kádrů. Konkrétně se jednalo se o 2 100 Vietnamců, kteří měli na našem území studovat strojírenství, kovoprůmysl, chemický průmysl nebo sklářství.³⁹

3.5.1.3 Nárůst imigrantů – 70. léta

Rok 1973 se stal zásadním mezníkem v procesu vietnamské migrace do Československa i ostatních zemí socialistického bloku. V lednu tohoto roku navštívila vládní delegace Vietnamské demokratické republiky Československo se záměrem projednat možnost odeslání dalších deseti až dvanácti tisíc Vietnamců. Ti měli na našem území získat nové pracovní zkušenosti. Na to však nebyla naše země připravena a vietnamská vláda se obrátila i na ostatní socialistické země.⁴⁰

Vláda VDR totiž považovala výchovu kvalifikovaných dělníků za stěžejní v procesu obnovy a dalšího ekonomického rozvoje země. Na realizaci svého záměru vynakládala velké úsilí a požadovala, aby k nám první skupina mohla odjet co nejdříve.

Naše strana se však potýkala s problémy se zabezpečením budov a učeben, které by byly vhodné pro jazykovou výuku vietnamských migrantů. V roce 1973 mělo přijet 1 000 – 1 200 Vietnamců a v následujících letech každým rokem po třech turnusech další 3 – 4 tisíce. Naše úřady musely zajistit objekty s ubytovací kapacitou 1 200 míst a 80 učeben. Z toho mělo být 700 až 800 míst v Čechách, zbytek na Slovensku.⁴¹

Po skončení Vietnamské války zájem o vycestování na naše území ještě zesílil. Na toto téma proběhlo mnoho jednání, na kterých se obě strany snažily najít řešení vietnamských požadavků. Výsledkem bylo podepsání Dohody o odborné přípravě občanů Vietnamské demokratické republiky v československých organizacích 8. dubna 1974.

---

³⁹ ŠIŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]*. 2001, s. 104

⁴⁰ BROUČEK, S. Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR. [online]. 2004 [cit. 2016-09-06]. s. 10

⁴¹ BROUČEK, Stanislav. Historie imigrace z Vietnamu do českých zemí. Klub Hanoi [online]. 2005 [cit. 2016-09-06].

Na základě dohody přijelo mezi lety 1974 – 1977 do Československa více než 5 tisíc mladých Vietnamců ve věku 17 až 25 let. Zpravidla již měli ukončené sedmileté vzdělání a předpokládalo se, že školení fyzicky i duševně zvládnou. Podmínkou bylo absolvování intenzivní jazykové výuky. Ta měla probíhat prvních šest měsíců ve společných střediscích a další tři měsíce přímo v učňovských střediscích a zařízeních. Většina Vietnamců měla po vyučení setrvat v československých podnicích na výrobní praxi. Celková doba strávená v Československu i s dobou praxe neměla přesáhnout šest let. O tom, kdo zde na praxi zůstane, rozhodovala vietnamská vláda. Ta prosazovala, aby tady zůstávali především strojírenští dělníci.⁴²

Z přítomnosti vietnamských dělníků měla užitek i československá strana, která zaměstnávala tuto pracovní sílu v neatraktivních oborech, při pásové výrobě nebo pomocných pracích. Byli využíváni všude tam, kde Češi a Slováci nechtěli pracovat. Pro Vietnamce samotné nebyla prvotní motivací k pobytu v Československu snaha zvýšit si kvalifikaci, ale především možnost relativně dobrých výdělků.⁴³

3.5.1.4 80. léta

V roce 1980, kdy Vietnam navštívil prezident Gustáv Husák, byla podepsána řada smluv, které počítaly s dalšími novými uční, stážisty a praktikanty.⁴⁴

V první polovině 80. let se již do organizace migrace promítají skutečné potřeby jednotlivých provincií, resortů a podniků, probíhá systematictější. Podstatně se zkvalitňuje jazyková příprava.

Mezi lety 1979 – 1985 dochází k výraznému nárůstu počtu Vietnamců na našem území. V roce 1981 jich zde bylo již okolo 30 až 35 tisíce, z toho dvě třetiny lidí

---

⁴² BROUČEK, S. Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR. [online]. 2004 [cit. 2016-09-06]. s. 12

⁴³ PECHOVÁ, E. Migrace z Vietnamu do České republiky v kontextu problematiky obchodu s lidmi a vykořisťování. La Strada Česká republika, o. p. s., 2007. [online]. 2007 [cit. 2016-09-06].

⁴⁴ ŠIŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]*. 2001, s. 104

bylo zaměstnáno v dělnických profesích. Délka pobytu učňů byla prodloužena na sedm let, stážisté mohli zůstat čtyři roky s další možností prodloužení.⁴⁵

Evidenci vietnamských občanů podle regionu si vedl každý zaměstnavatel individuálně.

V následujících letech uzavřely oba státy dohodu o postupném snižování počtu vietnamských občanů v Československu. V roce 1985 se jejich počet snížil na 19 350 osob. V roce 1990 byla ukončena mezistátní smlouva, Česká republika finančně vyrovnala své závazky vůči Vietnamu a následně přerušila téměř všechny mezistátní vztahy.⁴⁶

V těchto letech se v ČSFR reformuje český politický systém, je nastartován proces ekonomické transformace.

3.5.2 Migrace po roce 1989

Od počátku 90. let již můžeme hovořit o vietnamské komunitě jako takové. Ta se v průběhu let vyvíjí a přetváří.

3.5.2.1 90. léta

Vietnamci v tomto období využili mezery na trhu, začali si pronajímat stánky na tržištích a trh zaplavili levnou elektronikou a oblečením z Asie. Největší koncentraci těchto obchodníků můžeme sledovat na místech, která slibovala maximum zisků, tedy ve velkých městech (Praha, Brno, Ostrava) a v pohraničí (Cheb, Železná Ruda, Aš, Potůčky).

Vietnamští studenti a pracovníci, kteří se po ukončení mezistátních dohod odmítli vrátit domů, vytvořili základnu pro novou vlnu migrantů. Do Česka přicházeli také Vietnamci ze zemí bývalé východní Evropy, především ze Slovenska, Polska a Maďarska. Mnoho Vietnamců se sem přesouvá i z Německa. Poprvé v roce 1993, kdy vietnamští pracovníci zaměstnaní v Německé demokratické republice, obdrželi od německé vlády finanční vyrovnání za nedodržení smlouvy s tím, že musí zemi opustit.

---

⁴⁵ BROUČEK, S. Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR. [online]. 2004 [cit. 2016-09-06]. s. 15

⁴⁶ BROUČEK, Stanislav. Historie imigrace z Vietnamu do českých zemí. Klub Hanoi [online]. 2005 [cit. 2016-09-06].

Namísto návratu do své vlasti se přesunuli do Čech, zejména do pohraničí, kde mohou využít svou znalost německého jazyka. Většinu Vietnamských přistěhovalců však tvořili noví imigranti přicházející přímo z Vietnamu. Ti pak s sebou přiváděli své rodiny.⁴⁷

Zatímco v roce 1990 pracovalo v ČSFR 23 113 občanů vietnamské národnosti, v roce 1993 jich zde bylo pouhých 1 100. Přestože se vláda v tomto období snažila regulovat počet vietnamských pracovníků, z dlouhodobého hlediska nebyla příliš úspěšná. Vietnamci dokázali velmi pružně a rychle reagovat na nastalou situaci a přeorientovali svojí ekonomickou aktivitu na živnostenské podnikání, které nebylo omezováno žádnými kvótami.

V důsledku toho poklesl počet pracovních povolení v letech 1993 – 1998 z 585 na 68 a výrazně vzrostl počet vietnamských živnostníků až na 27 744 na konci roku 1997. (v roce 2009 zde již bylo 39 260 Vietnamců – podnikatelů, tj. 41 % z celkového množství zde podnikajících cizinců a 1,9 % z celkového počtu živnostenských podnikatelů v ČR).⁴⁸

3.5.2.2 Imigrace po roce 2000

V tomto období dochází k výraznému oživení české ekonomiky. Spolu s tím rostla i poptávka po levné pracovní síle. Ministerstvo práce a sociálních věcí uvádí, že v roce 2007 chybělo v průmyslové výrobě až 140 000 zaměstnanců. Podniky byly nuceny hledat chybějící zaměstnance i v zahraničí a často pro usnadnění využívaly služeb agenturního zaměstnávání.

Prudce vzrostl počet vydaných pracovních povolení. Během prvních dvou let došlo k 300 % navýšení. V roce 2006 bylo vydáno 477 povolení, v roce 2007 jich bylo 4 755 a koncem roku 2008 již dokonce 14 969. Na pracovní pozice zaměstnanců v továrnách přicházejí nejčastěji občané Vietnamu, Slovenska a Ukrajiny.

S poptávkou po levné pracovní síle rostl i celkový počet Vietnamců v České republice. Zatímco v roce 2007 bylo na našem území evidováno 45 964 Vietnamců, o rok později jich zde bylo již 57 660.

---

⁴⁷JELÍNKOVÁ, M., MIKUŠOVÁ, P., TRLIFAJOVÁ, L.. Jaké cesty vedou do Česka? Česká vízová politika a praxe v Mongolsku, Vietnamu a na Ukrajině mezi lety 2007 a 2010. Multikulturní centrum Praha 2011. [online]. 2011 [cit. 2016-09-06]. s. 5

⁴⁸HORÁKOVÁ, M. *Vývoj pracovních migrací v České republice v období hospodářské recese*. 2010, s. 36

Zastupitelské úřady v hlavních zdrojových zemích byly extrémně přetížené. Počet žádostí o vízum výrazně překročil jejich kapacitu a před úřady se tvořily i několikadenní fronty. Cena víza a místa ve frontě rostla v přímé úměře s obtížností je získat.

V roce 2008 dochází ke zlomu. I na Českou republiku dopadá celosvětová ekonomická krize, došlo k poklesu výkonnosti průmyslu, zvýšila se nezaměstnanost, přičemž nejvíce byli postiženi zaměstnanci málo kvalifikovaných pozic.

Zatímco v roce 2006 bylo v ČR evidováno 38 454 Vietnamců, v roce 2010 již jejich počet vzrostl na 60 301. Znamená to, že v těchto letech k nám přišlo zejména za prací v továrnách více jak 20 tisíc vietnamských občanů (v roce 2007/2008 pracovalo v továrnách cca 17 tisíc Vietnamců, o rok později díky masivnímu propouštění pouhé 3,5 tisíce).

Vietnamci se při cestě do Čech velmi často nechávali zastupovat agenturami a zprostředkovateli. Za toto zastoupení migranti obvykle obrovsky zadlužili nejen sebe, ale i celou svojí rodinu, která na nich byla ekonomicky závislá.

Ztráta zaměstnání tak měla pro tyto lidi téměř katastrofální důsledky. Protože většinou pobývali na našem území na základě pracovního víza nebo povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání, museli situaci velmi rychle řešit. Často si tedy vyřizovali živnostenský list.

Vláda v následujícím období přijala opatření, která měla především restriktivní charakter (omezení prodlužování pracovního povolení, zákaz agenturního zaměstnávání významných skupin občanů třetích zemí).

Na jaře roku 2009 byl odstartován program tzv. dobrovolných návratů. Tohoto programu se však Vietnamci téměř nezúčastnili, protože jim v tom bránily vysoké náklady, které vynaložili na cestu do Česka.⁴⁹

---

⁴⁹ KREBS, M., PECHOVÁ, E. Zpráva z projektu: vietnamští dělníci a dělnice v českých továrnách. La Strada ČR, 2008. [online]. 2007 [cit. 2016-09-20]. s. 19

4 Vlastní práce

4.1 Karlovarský kraj

Karlovarský kraj je tvořen třemi okresy (Cheb, Karlovy Vary a Sokolov), na jeho území se nachází 132 obcí.

4.1.1 Základní charakteristika Karlovarského kraje

Karlovarský kraj se sídlem v Karlových Varech vznikl rozdělením Západočeského kraje na Plzeňský a Karlovarský. Nachází se v nejzápadnější části Čech při hranicích s Bavorskem a Saskem, na východě sousedí s Ústeckým krajem a na jihu s krajem Plzeňským.

Svojí rozlohou 3 314 km² je Karlovarský kraj druhým nejmenším z regionů České republiky (po Libereckém kraji) a zaujímá pouze 4,2 % celkového území.

4.1.2 Demografický vývoj Karlovarského kraje

Na konci roku 2015 žilo na území Karlovarského kraje celkem 297 828 obyvatel, z toho 147 125 mužů a 150 703 žen (v roce 2000 to bylo 304 433 lidí, z toho 149 238 mužů a 155 195 žen). Podíl obyvatelstva kraje na celkovém počtu v ČR je nejnižší ze všech regionů (2,8 %). Hustotou zalidnění - 89,9 obyvatel na km² patří v mezikrajském porovnání k nejméně zalidněným regionům. Oproti předchozímu roku se snížil počet obyvatel o 0,5 %. Na trendu úbytku počtu obyvatel, který můžeme pozorovat již od 2008, má podíl přirozený úbytek spolu záporným saldem migrace.

4.1.2.1 Migrace

Migrační přírůstek vykazuje již od roku 2009 záporné hodnoty. Z kraje se vystěhovalo 3 658 obyvatel (18,5 % se stěhovalo do zahraničí) a celkem se přistěhovalo 2 730 obyvatel (z toho 38,3 % ze zahraničí). I v Karlovarském kraji tedy můžeme sledovat stejný trend jako v Ústeckém kraji - vnitrostátní migrace byla záporná, saldo zahraniční migrace zůstalo kladné.

4.1.2.2 Stárnutí obyvatelstva

V Karlovarském kraji poprvé překročil index stáří hodnotu 100 v roce 2007 a jeho hodnota se každoročně zvyšuje. V roce 2015 již na 100 dětí připadlo 121,9 seniorů, což převyšuje celorepublikový průměr. U žen dosahoval index stáří v roce 2015 hodnoty 146,1; naopak u mužů byl výrazně nižší – 99,2.

Průměrný věk obyvatel Karlovarského kraje byl na konci roku 2015 42,1 roku. V meziročním srovnání došlo k navýšení o 0,3 roku. Za posledních dvacet let se průměrný věk obyvatel kraje zvýšil o 6 let.

4.1.2.3 Cizinci

Podíl cizinců na obyvatelstvu vykazuje dlouhodobě rostoucí trend a je druhý nejvyšší mezi kraji ČR po hlavním městě Praze. Celorepublikový průměr převyšuje o 2,0 procentní body. K 31. 12. 2015 žilo na území kraje 19 073 cizinců, což představuje meziroční nárůst o 1,1 %. Početně nejvýznamnější skupinou cizinců Karlovarského kraje jsou Vietnamci (35 %). Nejvíce jsou cizinci zastoupení v okresech Cheb a Karlovy Vary, naopak nejméně v okrese Sokolov.

4.1.3 Sociální a ekonomický vývoj Karlovarského kraje

Podle VŠPS byl v roce 2015 pracovní potenciál (souhrn zaměstnaných a nezaměstnaných osob) Karlovarského kraje tvořen celkem 154,7 tisíci osobami. Většina zaměstnaných (85,6 %) byla v zaměstnaneckém poměru.

4.1.3.1 Zaměstnanost a nezaměstnanost

Míra zaměstnanosti v Karlovarském kraji ve skupině 15 až 64 letých činila 56,8 % a byla o 0,4 procentního bodu vyšší v porovnání s hodnotami celé ČR. V meziročním srovnání došlo k nárůstu počtu zaměstnaných o 2,3 % a míra zaměstnanosti v kraji se zvýšila o 1,5 procentního bodu.

Podíl nezaměstnaných byl v roce v Karlovarském kraji 8,21 %. Největší podíl nezaměstnaných byl zaznamenán v okrese Sokolov a činil 9,89 %.

Karlovarský kraj je regionem s dlouhodobě nejnižší průměrnou mzdou. Čistý disponibilní důchod domácností na jednoho obyvatele je druhý nejnižší mezi regiony ČR po Ústeckém kraji.⁵⁰

4.2 Ústecký kraj

Ústecký kraj se sídlem v Ústí nad Labem je rozdělen do sedmi okresů (Děčín, Chomutov, Litoměřice, Louny, Most, Teplice a Ústí nad Labem). Územní struktura je již šestnáct let neměnná a kraj je tvořen 354 obcemi.

4.2.1 Základní charakteristika Ústeckého kraje

Ústecký kraj leží na severozápadě České republiky, velká část kraje má společnou hranici se Saskem. Na severovýchodě sousedí s Libereckým krajem, na jihozápadě s Karlovarským krajem, na jihu s krajem Plzeňským a na východě se Středočeským krajem.

Jeho rozloha 5 335 km² ho řadí na sedmé místo v žebříčku krajů a zaujímá tak 6,8 % celkové rozlohy České republiky. Spolu s Karlovarským krajem tvoří NUTS Severozápad.

4.2.2 Demografický vývoj Ústeckého kraje

Na konci roku 2015 žilo na území Ústeckého kraje 822 826 obyvatel, z toho 407 928 mužů a 414 898 žen v roce (v roce 2000 zde žilo 820 380 obyvatel, z toho 401 876 mužů a 418 504 žen). Přestože hustotou obyvatelstva 154,2 osob na km² převyšuje celorepublikový průměr o 20 osob, patří Ústecký kraj mezi osm krajů, ve kterých v roce 2015 počet obyvatel klesl. Během posledního roku se jejich počet snížil o 1 146 osob, od roku 2010 dokonce došlo k poklesu o více jak 13 000 lidí. V roce 2010 byl úbytek obyvatel ještě zmírněn kladným přirozeným přírůstkem, v dalších letech již tomu tak nebylo. Celkový pokles počtu obyvatel byl ovlivněn nejen záporným přirozeným přírůstkem obyvatel, ale i záporným saldem migrace.

---

⁵⁰ Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Karlovarského kraje - 2015. Český statistický úřad [online]. 2016 [cit. 2016-09-20].

4.2.2.1 Migrace

Zatímco vnitrostátní migrace byla záporná (-1 397 osob), saldo zahraniční migrace dosahovalo kladných hodnot (1 176 osob). Z dlouhodobého hlediska zůstává saldo zahraniční migrace Ústeckého kraje kladné.

4.2.2.2 Stárnutí obyvatelstva

Demografické stárnutí obyvatelstva zachycuje index stáří. Ten je ve srovnání s celorepublikovým průměrem (119,0 – tzn., že na 100 dětí připadlo 119 osob starších 65 let) v Ústeckém kraji nižší (111,7). Výrazný rozdíl můžeme pozorovat při srovnání indexu stáří obou pohlaví. Zatímco u mužů dosáhla tato hodnota 91,6 (v ČR 96,5), u žen to již bylo 132,9 (v ČR 142,7).

V důsledku stárnutí populace dochází také ke zvyšování průměrného věku obyvatelstva. Ústecký kraj byl až do roku 2011 krajem nejmladším, v současnosti je na pomyslné druhé příčce za Středočeským krajem. Průměrný věk obyvatel Ústeckého kraje byl v roce 2015 41,4 let, což je 5,9 roku více než v roce 1991.

4.2.2.3 Cizinci

Zvyšování počtu cizinců je charakteristické nejen pro celou Českou republiku, ale i pro Ústecký kraj. Při porovnání let 2010 a 2015 došlo k navýšení podílu cizinců v kraji o 0,3 procentního bodu (na 4 %). V meziročním srovnání byl podíl vyšší o 0,1 p.b. V komparaci s hodnotami celé ČR byl sice tento podíl o 0,4 p.b. nižší, přesto ale patří Ústecký kraj mezi kraje s vyšším podílem cizinců.

4.2.3 Sociální a ekonomický vývoj Ústeckého kraje

Podle výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) byl v roce 2015 pracovní potenciál Ústeckého kraje tvořen 396 tisíci obyvateli. Mění se struktura pracovní síly, která stárne. Na tento proces má vliv nejen celkové stárnutí populace, ale i měnící se míra ekonomické aktivity u nejmladších (prodlužuje se příprava na budoucí povolání) i nejstarších věkových kategorií (posunutí věkové hranice odchodu do důchodu).

4.2.3.1 Zaměstnanost a nezaměstnanost

Míra zaměstnanosti již tradičně dlouhodobě zaostává za celorepublikovým průměrem. Ve srovnání s ostatními kraji dosáhl počet zaměstnaných ve skupině

15 až 64 letých 52,8 % a byl tak celkově nejnižší. Přesto můžeme zaznamenat i pozitivní trend a počet evidovaných uchazečů o práci již druhým rokem klesá.

Nezaměstnanost, která v Ústeckém kraji na konci roku 2015 dosáhla hodnoty 8,91 %, zůstává v mezikrajském srovnání stále nejvyšší. Mezi okresy nejvíce postižené nezaměstnaností patří Most a Ústí nad Labem.

Na území Ústeckého kraje bylo v roce 2015 celkem evidováno 7 819 cizinců s platným živnostenským oprávněním, z toho 73 % tvořili muži. Nejvíce cizinců s platným živnostenským oprávněním bylo zaměstnáno v okrese Teplice (20,5 %), naopak nejnižší číslo bylo zaznamenáno v okresech Louny (7,1 %) a Litoměřice (8,4 %).⁵¹

4.3 Faktory ovlivňující statistiky migrace v České republice

4.3.1 Zdroje dat o cizincích

Údaje o cizincích migrujících nebo pobývajících na našem území lze získat z řady zdrojů.

Ministerstvo vnitra České republiky poskytuje informativní přehledy cizinců se zaevidovaným přechodným nebo trvalým pobytem na území České republiky, statistické zprávy o žadatelích o mezinárodní ochranu a azylantech, jako další zdroj dat můžeme využít údaje o nabytých státních občanstvích ČR.

Významným podkladem jsou data poskytovaná Českým statistickým úřadem. Jedná se především o statistiky zpracovávající přehledy demografických událostí cizinců, o zahraničním stěhování, kriminalitě nebo zdravotní péči.

Dalším zdrojem je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy poskytující údaje o školských zařízeních a počtu zahraničních studentů.

V neposlední řadě jsou důležitým zdrojem různé odborné publikace.

4.3.2 Statistické sledování mezinárodní migrace

V 90. letech 20. století byla data potřebná ke sledování zahraniční migrace přebírána ze dvou hlavních zdrojů.

---

⁵¹ Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Ústeckého kraje – 2015. Český statistický úřad [online]. 2016 [cit. 2016-09-20].

Prvním zdrojem bylo sčítání lidu, domů a bytů. Data z tohoto období jsou však velmi nepřesná. V roce 1991 byli při sčítání evidováni pouze cizinci s trvalým pobytem, v roce 2001 již to byli také cizinci s vízy nad 90 dní. Bohužel při porovnání s registrem cizinců Ministerstva vnitra České republiky bylo zjištěno, že jich bylo takto zachyceno pouze 60 %.

Druhým zdrojem byly informace z průběžné evidence obyvatelstva. Data z těchto registrů využíval ČSÚ při zpracování některých svých publikací, např. „Cizinci v ČR“.⁵²

4.3.3 Legislativní a definiční změny

Přijetím zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců byl termín dlouhodobý pobyt a povolení k dlouhodobému pobytu změněn na vízum nad 90 dnů.

K další významné změně došlo v roce 2001. Na základě Doporučení OSN ke statistice zahraniční migrace a Sčítání lidu, domů a bytů se k celkovým počtům obyvatelstva ČR, začali započítávat také azylanti a cizinci s platnými vízy nad 90 dnů, jejichž délka pobytu na území ČR překročila jeden rok.

Se vstupem České republiky do Evropské unie souvisí další legislativní a definiční změna v roce 2004. Byly vytvořeny nové kategorie cizinců, které jsou dány právem EU o volném pohybu osob.

4.4 Analýza

Jednotlivé analýzy jsou zpracované za delší časová období na základě dostupných dat. V úvodní části sleduji demografické události cizinců jako celku v komparaci s vietnamským etnikem na území České republiky. V další části práce se zaměřuji na Ústecký a Karlovarský kraj a jejich specifika.

4.4.1 Charakteristika cizinců v České republice

Česká republika je zemí, ve které je podíl cizinců oproti ostatní zemím nízký. Je však zřejmé, že přes mírnou stagnaci v posledních letech a některé výkyvy v letech minulých, jejich počet neustále roste.

---

⁵² DRBOHLAV, D. *Migrace a (i)migranti v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?* 2010, s. 32

4.4.2 Demografický vývoj

Jednotlivé analýzy umožní sledovat demografické události cizinců jako celku ve srovnání s demografickými událostmi Vietnamců. V některých případech bude možné pozorovat, že změna základních charakteristik a vývoje není dána pouze změnou intenzity migrace, ale spíše legislativními úpravami.

4.4.2.1 Vývoj počtu cizinců (bez azylantů)

Počet cizinců žijících na našem území se z dlouhodobého hlediska neustále zvyšuje. Na počátku devadesátých let byl umožněn svobodný pohyb osob přes hranice, v roce 1993 vznikl samostatný český stát. Díky legislativním změnám byly vytvořeny podmínky, aby se mohlo Česko proměnit pro tranzitující migranty i v zemi cílovou.

Tabulka 1: Počet cizinců a Vietnamců v ČR v letech 1994 - 2015

rok	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
cizinci, ČR	104 343	159 207	199 152	210 311	220 187	228 862	200 951	210 794	231 608	240 421	254 294
Vietnam	9 633	14 213	17 620	20 950	22 875	24 824	23 556	23 924	27 143	29 046	34 179

rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
cizinci, ČR	278 312	321 456	392 315	437 565	432 503	424 291	434 153	435 946	439 189	449 367	464 670
Vietnam	36 833	40 779	51 101	60 255	61 115	60 289	58 205	57 300	57 347	56 609	56 900

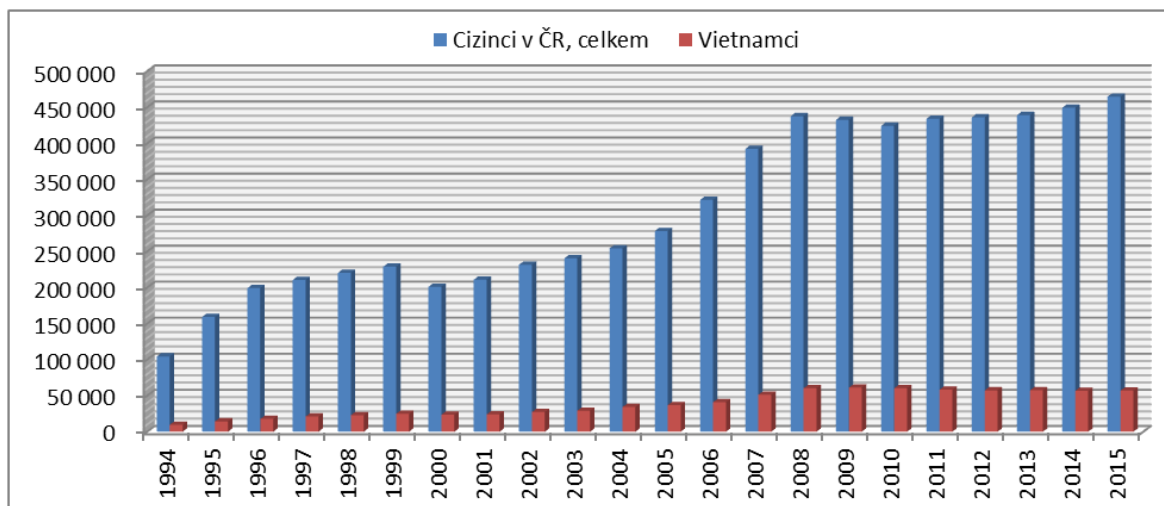
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Údaje o počtech cizinců získává ČSÚ od Ředitelství služby cizinecké policie ČR. Zatímco v roce 1994 bylo na našem území evidováno 104 343 cizinců (v roce 2003 - 77 668), v roce 2015 jich bylo celkem 467 562 (počet cizinců včetně azylantů), z toho většina na základě uděleného povolení k trvalému pobytu (260 040, tedy 55,6 %).

Jak již bylo výše uvedeno, počet cizinců na našem území roste. Ve zpracované tabulce č. 1 však můžeme pozorovat odchýlení od tohoto trendu – rok 2000, ve kterém došlo k poklesu počtu. Ten byl způsoben legislativními změnami (dne 1. 1. 2000 nabytí platnosti zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, byly zpřísněny podmínky pro získání povolení k pobytu a pracovních povolení).

Naopak k nejvýraznějšímu nárůstu došlo v letech 1994 až 1996 a 2006 až 2008. Na tomto trendu měl vliv pozitivní vývoj české ekonomiky, která byla v těchto letech na vzestupu. S ekonomickou prosperitou úzce souvisela i zvýšená poptávka po levné pracovní síle, která často přicházela právě ze zahraničí.

Graf 1: Počet cizinců a Vietnamců v ČR (bez azylantů) 1994 - 2015

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Ještě výraznější nárůst můžeme zaznamenat u vietnamských občanů. Jejich počet mezi lety 1994 až 2015 vzrostl téměř šestkrát (z 9 633 osob v roce 1994 na 56 900 osob v roce 2015). K nejvýraznějšímu meziročnímu úbytku Vietnamců došlo v roce 2011.

- Výpočet průměrného tempa růstu cizinců v ČR

$$\bar{k} = \sqrt[n-1]{\frac{y_n}{y_1}}$$

$$\bar{k} = \sqrt[5-1]{\frac{464670}{9633}}$$

$$\bar{k} = 1,0171$$

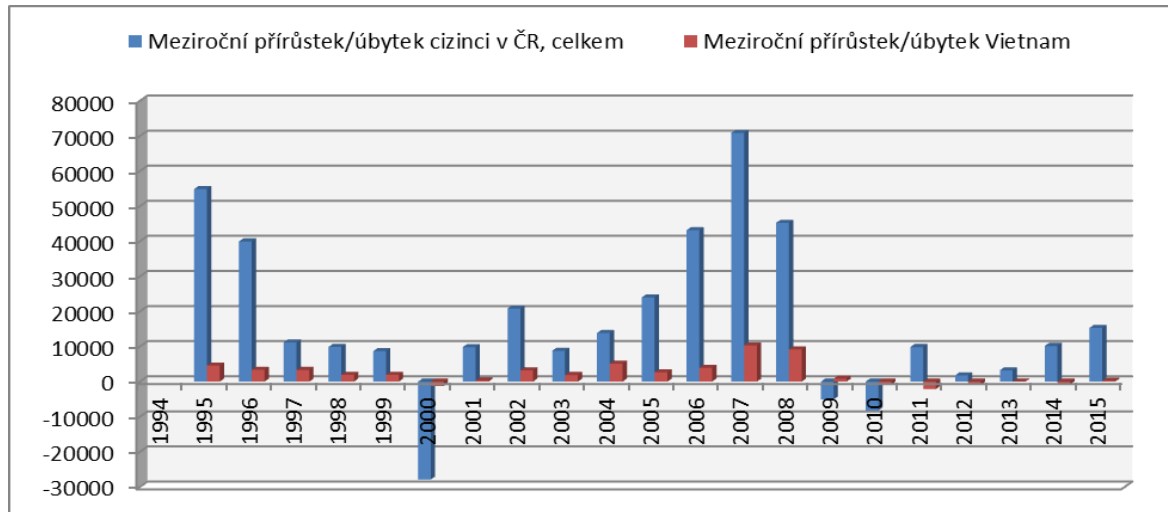
Ve sledovaném období dochází v průměru ročně k nárůstu počtu cizinců na území České republiky o 1,71 %. Podle vypočteného tempa růstu lze předpokládat, že v roce průměrného tempa růstu bude na našem území celkem 472 615 cizinců. K výpočtu průměrného tempa růstu bylo zvoleno období mezi lety 2010 až 2015, kdy vykazovala řada monotónní vývoj.

Výpočet průměrného tempa růstu Vietnamců za stejné období nebyl zpracován, neboť časová řada vykazuje nerovnoměrný vývoj.

Graf č. 2 znázorňuje meziroční přírůstek nebo úbytek v počtech cizinců oproti předchozímu roku. V celém období můžeme sledovat meziroční přírůstek vyjma let 2000, 2009 a 2010.

Nejvyšší meziroční přírůstek byl zaznamenán v roce 2007 - 70 859 osob. V této době, tedy v období po silném roce hospodářského růstu, odešlo mnoho našich pracovníků na Západ, což ještě zvýšilo poptávku po pracovní síle.

Graf 2: Meziroční přírůstek cizinců a Vietnamců v ČR 1994 - 2015

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Od roku 2009 můžeme pozorovat pokles celkového počtu cizinců, stejný trend zaznamenáváme i u lidí vietnamského původu. Zatímco však u celkového počtu cizinců dochází od roku 2011 k nárůstu, počet Vietnamců i nadále klesá.

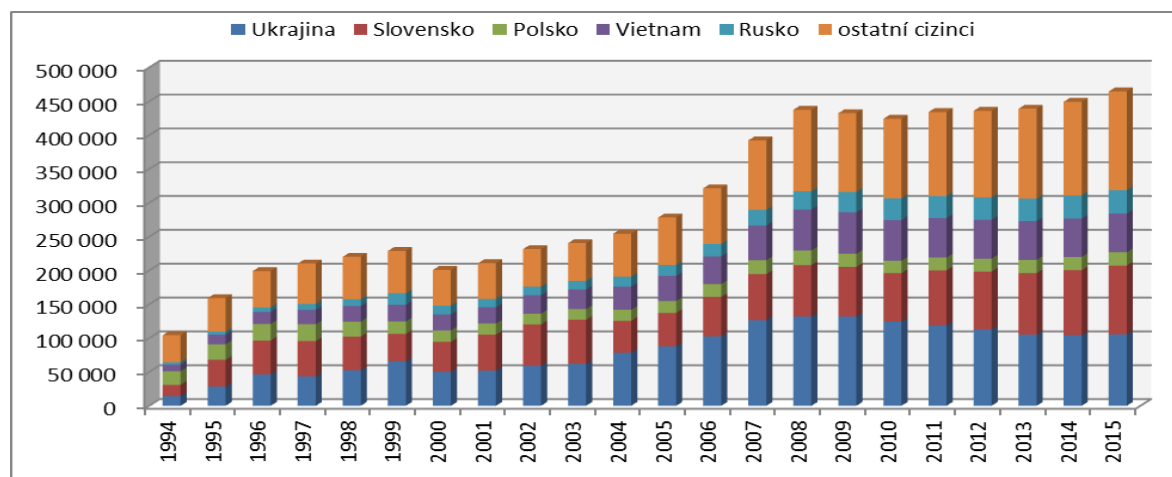
4.4.2.2 Složení cizinců podle státního občanství

Složení podle státního občanství se již od roku 1997 na pěti prvních místech nemění. Navíce jsou zastoupeni občané Ukrajiny, Slovenska, Polska, Vietnamu a Ruska.

Zatímco zastoupení Slováků a Poláků je poměrně stabilní, počet Ukrajinců, Vietnamců a Rusů se od poloviny devadesátých let více jak zdvojnásobil.

Pokud se zaměříme na sledovanou skupinu, tedy na občany vietnamské národnosti, jejich počet od roku 1994 do roku 2015 vzrostl z 9 633 na 56 900. Stejný trend můžeme sledovat i při porovnání podílu Vietnamců na celkovém počtu cizinců v České republice v průběhu celého sledovaného období.

Graf 3: Vývoj počtu vybraných skupin cizinců v ČR 1994 – 2015

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

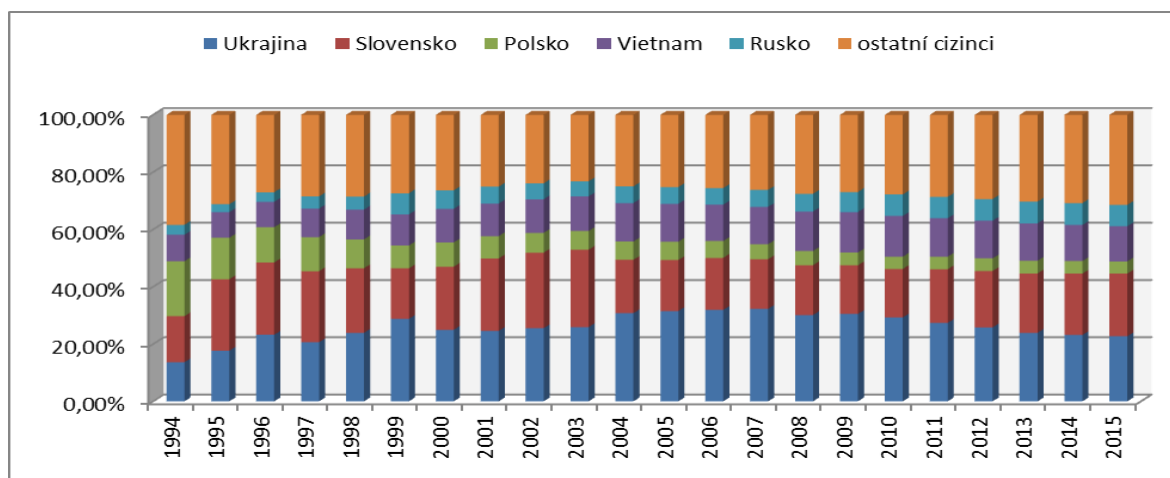
Mezi cizinci tvoří v současné době nejvýznamnější skupinu občané třetích zemí. Zastoupení občanů EU se však zvyšuje (z 32 % v roce 2010 na 41,1 % v roce 2014).⁵³

Graf č. 4 znázorňuje, v jakém poměru jsou zastoupena jednotlivá občanství cizinců v ČR. Jejich složení je již od roku 1994 neměnné.

⁵³ Cizinci v ČR – 2015. Český statistický úřad [online]. 2015 [cit. 2016-09-20].

Graf 4: Vývoj podílu sledovaných občanství na celkovém počtu cizinců v ČR

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

4.4.2.3 Živě narození cizinci

Podíl živě narozených cizinců v České republice se na přirozené reprodukci nijak významně nepodílel, nicméně dle tabulky č. 2 můžeme sledovat zvyšující se počet živě narozených dětí – cizinců v průběhu sledovaného období.⁵⁴

Srovnání počtu živě narozených cizinců s živě narozenými Vietnamci ukazuje, že občané vietnamské národnosti mají na počtu živě narozených dětí - cizinců zásadní podíl (cca 1/3).

Tabulka 2: Počet živě narozených cizinců v ČR 1995 - 2014

Rok	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
živě narození, ČR	96097	90446	90657	90535	89471	90910	90715	92786	93685	97664
živě narození, cizinci	667	651	647	939	1028	1036	888	1154	1276	1352
podíl cizinců v %	0,69	0,72	0,71	1,04	1,15	1,14	0,98	1,24	1,36	1,38
živě narození, Vietnam	215	247	241	341	366	430	322	349	475	428
podíl Vietnamců v %	32,23	37,94	37,25	36,32	35,60	41,51	36,26	30,24	37,23	31,66

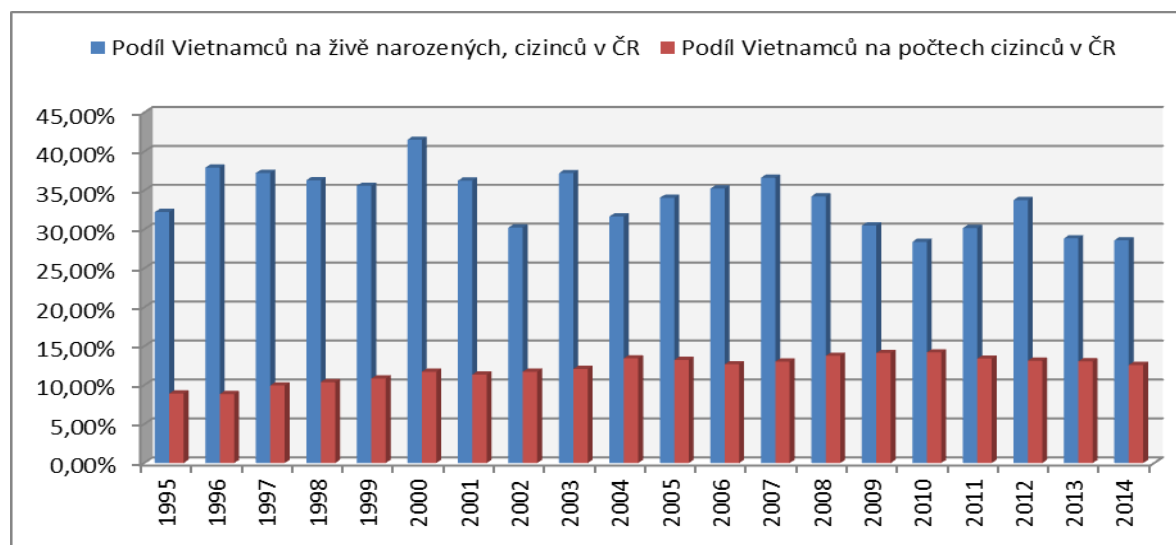
⁵⁴ Statistiky narození jsou založeny na občanství dítěte. Jestliže má dítě jednoho u rodičů českého občana, získává automaticky samo také české občanství.

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
živě narození, ČR	102211	105831	114632	119570	118348	117153	108673	108576	106751	109860
živě narození, cizinci	1518	1725	2094	2666	3104	3034	2959	3270	3345	3482
podíl cizinců v %	1,49	1,63	1,83	2,23	2,62	2,59	2,72	3,01	3,13	3,17
živě narození, Vietnam	517	608	767	913	947	862	893	1104	965	996
podíl Vietnamců v %	34,06	35,25	36,63	34,25	30,51	28,41	30,18	33,76	28,85	28,6

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Graf číslo 5 přehledněji ilustruje podíl Vietnamců na živě narozených v porovnání s procentuálním zastoupením občanů vietnamské národnosti na celkovém počtu cizinců v České republice. Je zřejmé, že podíl obyvatel vietnamské národnosti na živě narozených dětech, cizincích, je velmi výrazný, což je podmíněno především jejich věkovou strukturou a charakterem migrace, jejímž častým důvodem je sloučení rodiny.

Graf 5: Srovnání podílu Vietnamců na celkovém počtu cizinců s podílem Vietnamců na počtu živě narozených dětí, cizinců 1995 - 2014

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

4.4.2.4 Zemřelí cizinci

Podíl zemřelých cizinců na celkové hrubé míře úmrtnosti (poměr počtu zemřelých na středním stavu obyvatel ve sledovaném kalendářním roce) je nízký. Věkové složení

cizinců je typické pro převládající pracovní migraci. Jejich věkové složení předurčuje nízkou úmrtnost.⁵⁵

Tabulka 3: Počet zemřelých cizinců v ČR 1995 - 2014

Rok	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
zemřelí, ČR	117913	112782	112744	109527	109768	109001	107755	108243	111288	107177
zemřelí, cizinci	423	305	312	317	267	285	252	247	219	231
podíl cizinců v %	0,36	0,27	0,28	0,29	0,24	0,26	0,23	0,23	0,20	0,22
zemřelí, Vietnam	6	9	8	15	8	13	14	9	13	13
podíl Vietnamců v %	1,42	2,95	2,56	4,73	3,00	4,56	5,56	3,64	5,94	5,63

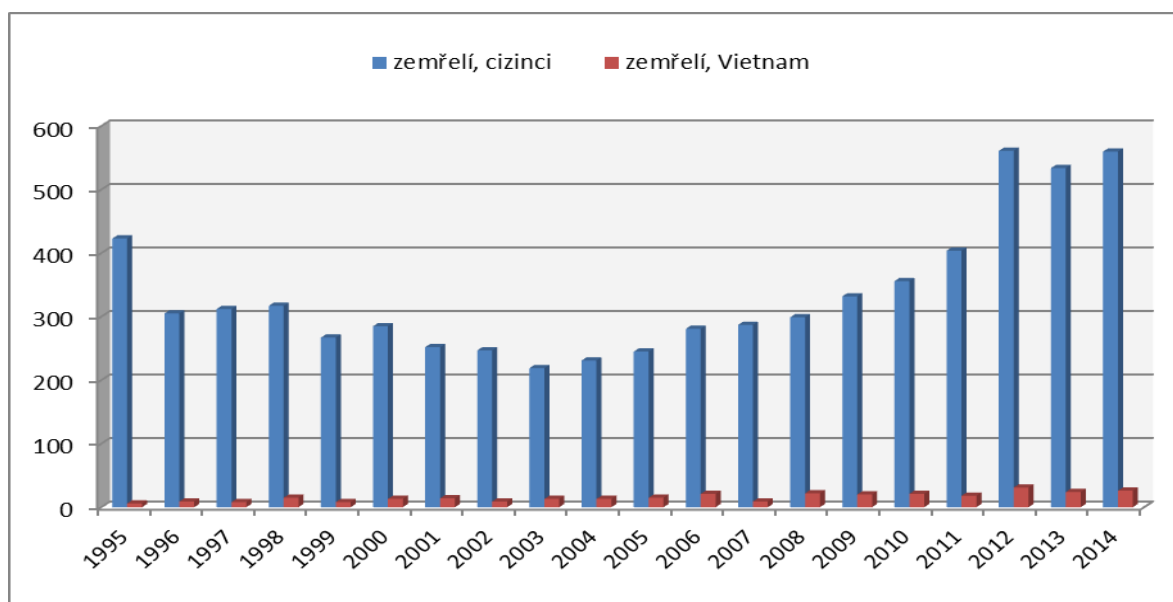
rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
zemřelí, ČR	107938	104441	104636	104948	107421	106844	106848	108189	109160	105665
zemřelí, cizinci	245	281	287	299	332	356	404	561	534	560
podíl cizinců v %	0,23	0,27	0,27	0,28	0,31	0,33	0,38	0,52	0,49	0,53
zemřelí, Vietnam	15	21	9	22	20	21	18	31	24	26
podíl Vietnamců v %	6,12	7,47	3,14	7,36	6,02	5,9	4,46	5,53	4,49	4,64

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Podíl zemřelých vietnamského etnika na celkově zemřelých je zanedbatelný, ale Vietnamci se nijak významně nepodílejí ani na počtu úmrtí cizinců.

⁵⁵ DRBOHLAV, D. Migrace a (i)migranti v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?. 2010. s. 40-41

Graf 6: Zemřelí cizinci a Vietnamci v ČR 1995 -2014

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

4.4.2.5 Sňatky cizinců

Počet sňatků uzavřených cizinci v Česku je z dlouhodobého hlediska stabilní, od roku 1997 uzavírají okolo 5 000 svazků (s výjimkou počátečních hodnot), čímž se podílejí 8 – 10 % na všech uzavřených manželstvích. Pokles uzavřených sňatků můžeme pozorovat v roce 2001, což má úzkou souvislost s přijatou zpřísnující legislativou. Od roku 2004, kdy se ČR stala členem EU, se počet sňatků cizinců opět zvýšil. Od roku 2008 dochází k výraznému poklesu. Tento trend je poplatný pro celou Českou republiku a má zřejmou souvislost se zhoršující se ekonomickou situací v zemi

Tabulka 4: Sňatky cizinců v ČR 1995 - 2014

rok	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2022	2003	2004
sňatky, celkem ČR	54 956	53 896	57 804	55 027	53 523	55 321	52 374	52 732	48 943	51 447
sňatky, cizinci	2 671	3 300	5 116	4 629	4 943	5 313	4 417	4 599	4 716	5 052
sňatky cizinců v %	4,86	6,12	8,85	8,41	9,24	9,60	8,43	8,72	9,64	9,82
z toho										
muž cizinec, žena ČR	1 839	2 078	3 131	2 873	2 793	3 092	2 672	2 824	2 788	2 969
žena cizinka, muž ČR	771	1 169	1 927	1 666	2 060	2 160	1 691	1 722	1 859	2 011
oba cizinci	61	53	58	90	90	61	54	53	69	72
muž Vietnam, žena ČR	51	198	334	92	61	123	204	322	163	493
žena Vietnam, muž ČR	20	97	185	48	32	83	187	191	114	271

rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
sňatky, celkem ČR	51 829	52 860	57 157	52 457	47 862	46 746	45 137	45 206	43 499	45 575
sňatky, cizinci	4 570	4 566	4 969	4 394	4 369	4 324	4 356	4 283	4 086	5 215
sňatky cizinců v %	8,82	8,64	8,69	8,38	9,13	9,25	9,65	9,47	9,39	11,44
z toho										
muž cizinec, žena ČR	2 652	2 549	2 845	2 585	2 374	2 403	2 384	2 344	2 370	3 048
žena cizinka, muž ČR	1 822	1 907	1 940	1 649	1 803	1 707	1 722	1 663	1 473	1 802
oba cizinci	96	110	184	160	192	214	250	276	243	365
muž Vietnam, žena ČR	206	97	57	16	14	8	11	8	16	48
žena Vietnam, muž ČR	109	144	101	22	30	38	22	32	16	41

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

4.4.2.6 Rozvody cizinců

Podíl rozvodovosti cizinců na celkovém počtu rozvodů roste. Od roku 1995, kdy se na rozvodovosti podíleli 2,3 %, došlo k nárůstu na 7,08 % v roce 2014.

Musíme však počítat s tím, že uvedené údaje nepředstavují přehled všech rozpadlých manželství. K tomu může dojít nejen rozvodem, ale také úmrtím jednoho z manželů. Úroveň rozvodovosti v sobě odráží celou řadu faktorů (ovlivňuje ji sňatečnost, populační politika, přijatá rozvodová legislativa, ale i kultura, náboženství).

Tabulka 5: Rozvody cizinců v ČR 1995 - 2014

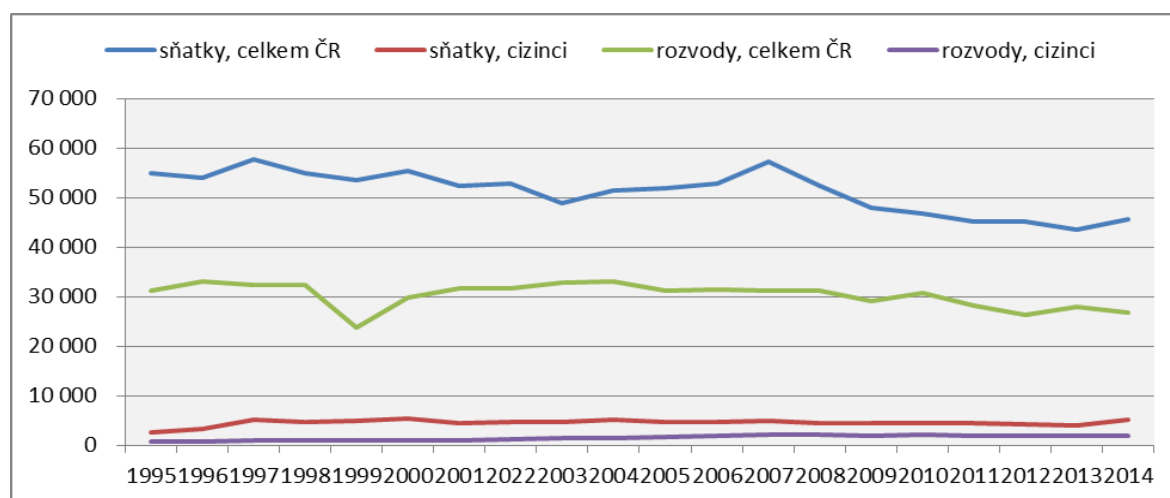
rok	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
rozvody, celkem ČR	31 135	33 113	32 465	32 363	23 657	29 704	31 586	31 758	32 824	33 060
rozvody, cizinci	716	788	860	963	965	1 004	1 033	1 204	1 365	1 523
rozvody cizinců v %	2,3	2,38	2,65	2,98	4,08	3,38	3,27	3,79	4,16	4,61
z toho										
muž cizinec, žena ČR	440	500	552	614	646	643	643	735	801	902
žena cizinka, muž ČR	237	241	265	308	281	315	366	432	515	568
oba cizinci	39	47	43	41	38	46	24	37	49	53
muž Vietnam, žena ČR	30	37	44	83	98	77	66	88	121	155
žena Vietnam, muž ČR	5	8	8	19	19	20	22	34	46	75

rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
rozvody, celkem ČR	31 288	31 415	31 129	31 300	29 133	30 783	28 113	26 402	27 895	26 764
rozvody, cizinci	1 645	1 872	2 151	2 217	1 989	2 184	1 874	1 900	1 842	1 894
rozvody cizinců v %	5,26	5,96	6,91	7,08	6,83	7,09	6,67	7,20	6,60	7,08
z toho										
muž cizinec - žena ČR	963	1 069	1 198	1 268	1 074	1 197	1 026	1 032	935	942
žena cizinka - muž ČR	625	717	840	831	777	790	678	665	648	656
oba cizinci	57	86	113	118	138	197	170	203	259	296
muž Vietnam, žena ČR	182	236	232	206	171	127	78	81	63	40
žena Vietnam, muž ČR	75	97	111	101	108	107	85	61	42	36

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Počet rozvodů v České republice se prakticky po celé sledované období pohyboval okolo 30 000. Významný pokles můžeme zaznamenat v roce 1999. V tomto roce rozvodovost výrazně ovlivnila novelizace zákona o rodině, která změnila podmínky pro ukončení manželství (především manželství s nezletilými dětmi). Na rozvodovost cizinců neměla tato novelizace žádný vliv

Graf 7: Uzavřené sňatky a rozvody v ČR 1995 - 2014

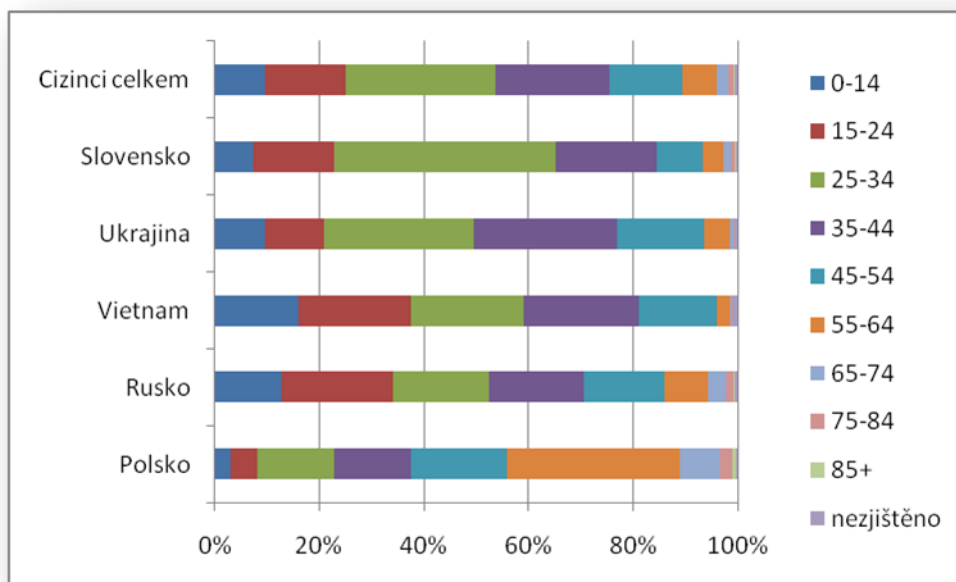
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

4.4.2.7 Věková struktura

Všechny základní demografické ukazatele cizinců, kteří žijí v Česku, odpovídají obecně platným zákonitostem pracovně orientované migrace. Více než polovina cizinců migrujících na naše území patří do věkové skupiny 20 – 39 let. Věkové složení se významně liší podle občanství. Nadprůměrný podíl dětské složky můžeme zaznamenat

u obyvatel Vietnamu, Ruska nebo Číny. Opačný trend, tedy největší podíl osob v poproduktivním věku, pozorujeme u obyvatel Německa, Polska, Bulharska nebo USA.⁵⁶

Obrázek 2: Cizinci podle věkových skupin k 26. 3. 2011 (v %)

Zdroj: Cizinci v České republice podle dat sčítání lidu – 2011. Český statistický úřad. [online]. 2014 [cit. 2016-09-20]. <<https://www.czso.cz/csu/czso/cizinci-v-ceske-republice-podle-dat-scitani-lidu-2011-dxfg9l7fpy>>

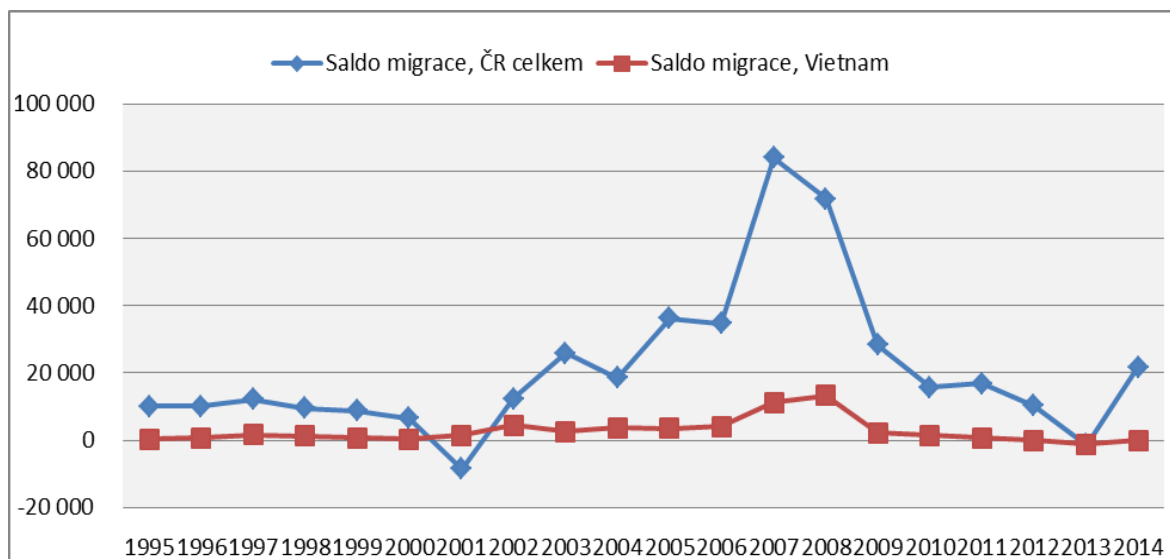
4.4.2.8 Zahraniční stěhování cizinců

Migrační saldo občanů vietnamské národnosti vykazovalo až do roku 2011 kladné hodnoty, tzn., že počet přistěhovalých byl větší než počet vystěhovalých. Od roku 2012 je migrační saldo záporné, k nejvýraznějšímu poklesu došlo v roce 2013.

V roce 2014 vzrostl počet obyvatel Česka zahraničním stěhováním o 21,7 tisíce osob. Mezi imigranty převládali občané Slovenska a Ruska, nejpočetnějšími emigranty byli Češi a Vietnamci.

⁵⁶ DRBOHLAV, D. Migrace a (i)migranti v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?. 2010. s. 38-40

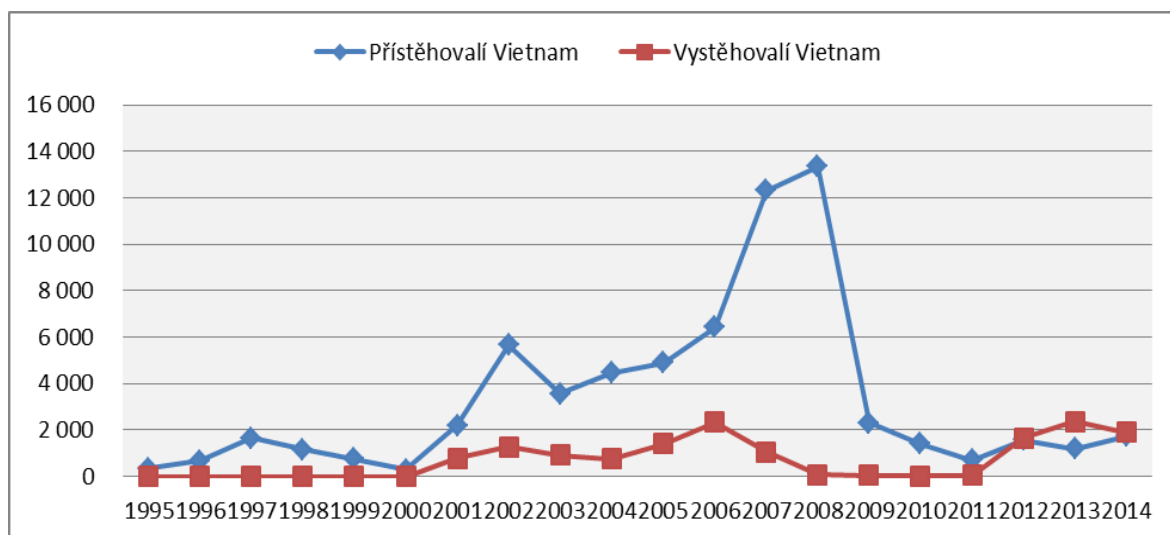
Graf 8: Saldo zahraniční migrace obyvatel ČR a Vietnamců 1995 - 2014

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Z dlouhodobého hlediska počet Vietnamců roste. V posledních letech však zaznamenáváme určitou stagnaci, v některých letech dokonce poklesy stavu této skupiny obyvatel. Na této skutečnosti má významný podíl zvyšující se počet vystěhovalců.

Graf 9: Vývoj počtu imigrujících a emigrujících Vietnamců 1995 - 2014

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

4.4.2.9 Žadatelé o mezinárodní ochranu (azyl)

Žadatelé o azyl (od září roku 2006 rozšířeno na pojem mezinárodní ochrana), se rozhodují na základě politické a ekonomické stability České republiky na jedné straně a válečnými konflikty, politickou nestabilitou a ekonomickou zaostalostí v jejich vlasti na straně druhé. Celý proces je také ovlivněn migrační a azylovou legislativou.

Česká republika v celoevropském kontextu nepatří mezi země, které by žadatelé o azyl preferovali. Až do roku 1998 byl počet žadatelů o azyl poměrně stabilní, od tohoto roku došlo k nárůstu. Od roku 2008 přestala platit dvouletá lhůta pro možnost opakovaného podání žádosti a počet opakovaných žádostí tak v roce 2009 vzrostl. Mezi lety 2004 a 2013 měl počet žadatelů o azyl klesající tendenci. Ke změně vývoje došlo, zejména v souvislosti s pokračující uprchlickou krizí, až v roce 2014. V tuto dobu vzrostl počet žadatelů o azyl na 1 156 osob. Nejčastějšími žadateli o byli občané Ukrajiny.

Žadatelé o azyl nepředstavují významnou skupinu a stejně jako v jiných evropských zemích můžeme sledovat jejich klesající počty.⁵⁷

Dle sledovaných záznamů Vietnamci netvořili nijak významnou skupinu. Za celé sledované období, tedy období v letech 1998 – 2014 byl azyl udělen pouze 29 osobám vietnamského původu.

Tabulka 6: Žádosti o mezinárodní ochranu 1998 - 2014

rok	1998		1999		2000	
národnost	Celkem	Vietnam	Celkem	Vietnam	Celkem	Vietnam
počet žádostí	4085	6	7220	34	8788	586
azyl udělen	78	3	79	2	133	1
udělené v %	1,91	50,00	1,09	5,88	1,51	0,17

rok	2001		2002		2003	
národnost	Celkem	Vietnam	Celkem	Vietnam	Celkem	Vietnam
počet žádostí	18094	1525	8484	891	11400	566
azyl udělen	83	2	103	1	208	3
udělené v %	0,46	0,13	1,21%	0,11	1,82	0,53

⁵⁷ DRBOHLAV, D. Migrace a (i)migranti v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?. 2010. s. 38-43-44

rok	2004		2005		2006	
národnost	Celkem	Vietnam	Celkem	Vietnam	Celkem	Vietnam
počet žádostí	5459	385	4021	208	3016	124
azyl udělen	142	3	251	1	268	-
udělené v %	2,60	0,78	6,24	0,48	8,89	-

rok	2007		2008		2009	
národnost	Celkem	Vietnam	Celkem	Vietnam	Celkem	Vietnam
počet žádostí	1878	100	1656	108	1258	63
azyl udělen	191	2	157	-	75	8
udělené v %	10,17	2,00	9,48	-	5,96	12,70

rok	2010		2011		2012	
národnost	Celkem	Vietnam	Celkem	Vietnam	Celkem	Vietnam
počet žádostí	833	44	756	46	753	54
azyl udělen	125	-	108	1	49	-
udělené v %	15,01	-	14,29	2,17	6,51	-

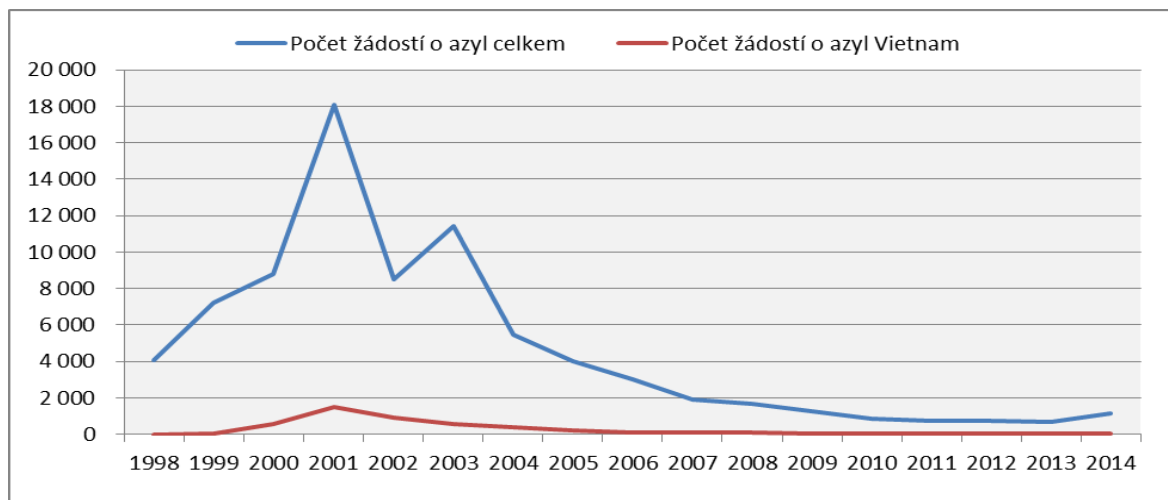
rok	2013		2014		Celkem	
národnost	Celkem	Vietnam	Celkem	Vietnam	Celkem	Vietnam
počet žádostí	707	49	1156	64	79 564	4 853
azyl udělen	95	2	82	-	2 227	29
udělené v %	13,44	4,08	7,09	-	2,80	0,60

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Počet úspěšných žadatelů není nijak velký, v letech 1998 až 2014 bylo celkem uděleno 2 227 azylů.

V grafu č. 8 níže můžeme porovnat počet žadatelů o azyl s počty žadatelů o azyl z řad vietnamského etnika. U obou skupin došlo ke zvýšení počtu žádostí v roce 2001. Od tohoto roku vyjma roku 2003, počet žádostí po celé sledované období klesá.

Graf 10: Zahájené žádosti o mezinárodní ochranu 1998 - 2014

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

4.4.2.10 Cizinci pobývající na území ČR podle kategorií pobytu

Podle údajů Cizinecké a pohraniční policie ČR počet dlouhodobě nebo trvale usazených cizinců přesáhl v roce 2004 hranici 250 000 osob (cca 40 % z nich mělo v ČR trvalý pobyt), v roce 2009 jejich počet narostl na 430 000 osob (z toho skoro 98 % pobývalo v ČR déle než jeden rok) a v roce 2014 dosáhl jejich počet 449 400. Pokud srovnáváme počet cizinců z hlediska členění podle typu pobytu, je jasná početní převaha cizinců, kteří na našem území pobývají na základě povolení k trvalému pobytu. Stejný trend můžeme pozorovat i u obyvatel Vietnamu.

Výkyvy ve vývoji počtu cizinců s dlouhodobým pobytem lze přičíst zejména přijatým legislativním změnám.

Tabulka 7: Cizinci v ČR podle kategorií pobytu 2004 - 2015

rok	2004		2005		2006	
	celkem	Vietnam	celkem	Vietnam	celkem	Vietnam
cizinci včetně azylantů	255 917	34 248	280 111	36 903	323 343	40 835
trvalé pobyty	99 467	20 689	110 598	23 235	139 185	30 538
azyly	1 623	69	1 799	70	1 887	56
přechodný EU/ dl. pobyt	92 390	8 102	145 963	11 430	155 164	7 860
víza nad 90 dní	62 437	5 388	21 751	2 168	27 107	2 381

rok	2007		2008		2009	
národnost	celkem	Vietnam	celkem	Vietnam	celkem	Vietnam
cizinci včetně azylantů	394 345	51158	439 498	60306	434 600	61178
trvalé pobyty	157 512	32748	172 191	34792	180 359	35768
azyly	2 030	58	1 933	51	2 097	63
přechodný EU/ dl. pobyt	188 107	9570	233 440	18126	243 302	24975
víza nad 90 dní	46 696	8846	31 934	7337	8 842	372

rok	2010		2011		2012	
národnost	celkem	Vietnam	celkem	Vietnam	celkem	Vietnam
cizinci včetně azylantů	426 423	60350	436 319	58266	438 076	57360
trvalé pobyty	188 952	36622	196 408	37510	212 455	39667
azyly	2 132	61	2 166	61	2 130	60
přechodný EU/ dl. pobyt	226 803	23557	225 806	20550	213 569	17497
víza nad 90 dní	8 536	110	11 939	145	9 922	136

rok	2013		2014		2015	
národnost	celkem	Vietnam	celkem	Vietnam	celkem	Vietnam
cizinci včetně azylantů	441 536	57406	451 923	56666	467 562	56 958
trvalé pobyty	236 557	43816	249 856	45531	260 040	46 969
azyly	2 347	59	2 556	57	2 892	58
přechodný EU/ dl. pobyt	194 443	13284	193 115	10890	198 622	9744
víza nad 90 dní	8 189	247	6 396	188	6 008	187

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V roce 2015 bylo na našem území registrováno 56 958 Vietnamců (včetně azylantů). Z toho počtu zde 46 969 pobývalo na základě povolení k trvalému pobytu (cca 82 %).⁵⁸

4.4.2.11 Cizinci z třetích zemí podle účelu pobytu

Jak již bylo uvedeno výše, k 31. 12.2014 žilo na našem území celkem 86 259 cizinců. Největší počet osob, celkem 41 745 (48,4 %) zde pobývalo z důvodů zaměstnání a podnikání. Druhým nejčastějším důvodem (23 377 osob, tj. 27,1 %) byly rodinné důvody. Jako další je uváděno studium – celkem 14 287 osob (16,6 %). Nejméně početnou skupinou osob pak byli cizinci pobývající v České republice z humanitárních důvodů (6 850 osob čili 7,9 %).

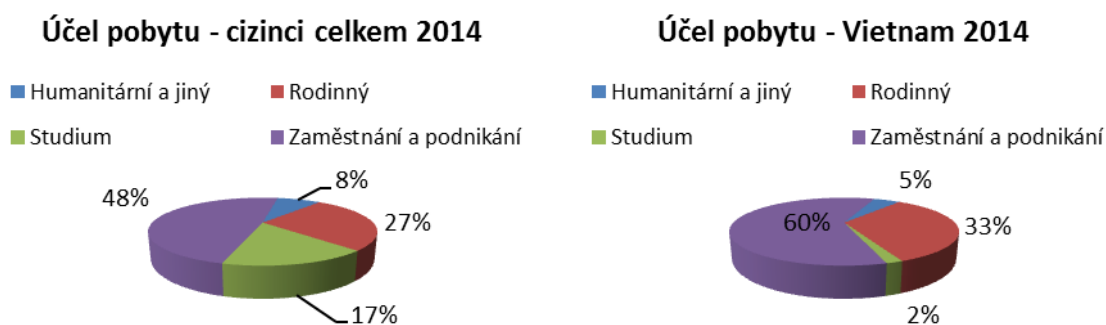
Pokud se zaměříme na důvody pobytů občanů třetích zemí, je vidět rozdíl mezi muži a ženami. Zatímco u mužů dominuje s 60,2 % důvod zaměstnání a podnikání,

⁵⁸ Život cizinců v ČR – 2015. Český statistický úřad [online]. 2015 [cit. 2016-09-25].

u žen převažují rodinné důvody, s 37,7 %, následovány účelem pobytu zaměstnání a podnikání s 34,1 %.

Ještě výraznější rozdíly můžeme pozorovat ve srovnání důvodů pobytu jednotlivých občanství. Zaměstnání a podnikání převažují u občanů Ukrajiny (65 %), Vietnamu (60,2 %) a Moldavska (58 %). Rodinné důvody nejčastěji uvádějí občané Číny (42,4 %), Korejské republiky (46,6 %) nebo Japonska (47,7 %).⁵⁹

Graf 11: Srovnání počtu cizinců třetích zemí podle účelu pobytu

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

4.4.2.12 Kriminalita cizinců

Údaje o počtu odsouzených osob jsou převzaty ze statistických listů trestních. Tento list vyplňují okresní a krajské soudy ihned po nabytí právní moci rozhodnutí ve věci o každé osobě samostatně. Jestliže je odsouzený uznán vinným ze spáchání více trestných činů, uvede se v přehledech ten nejzávažnější z nich.

Tabulka 8: Obvinění a odsouzení v ČR 2005 – 2014

rok	2005		2006		2007		2008		2009	
	obvinění	odsouzení	obvinění	odsouzení	obvinění	odsouzení	obvinění	odsouzení	obvinění	odsouzení
celkem ČR	2 860	16 077	2 399	16 179	2 254	16 647	2 402	18 100	2 360	19 342
cizinci	663	915	532	846	541	851	505	944	579	1 025
Vietnam	91	68	88	58	94	84	107	89	148	95

⁵⁹ Život cizinců v ČR – 2015. Český statistický úřad [online]. 2015 [cit. 2016-09-25].

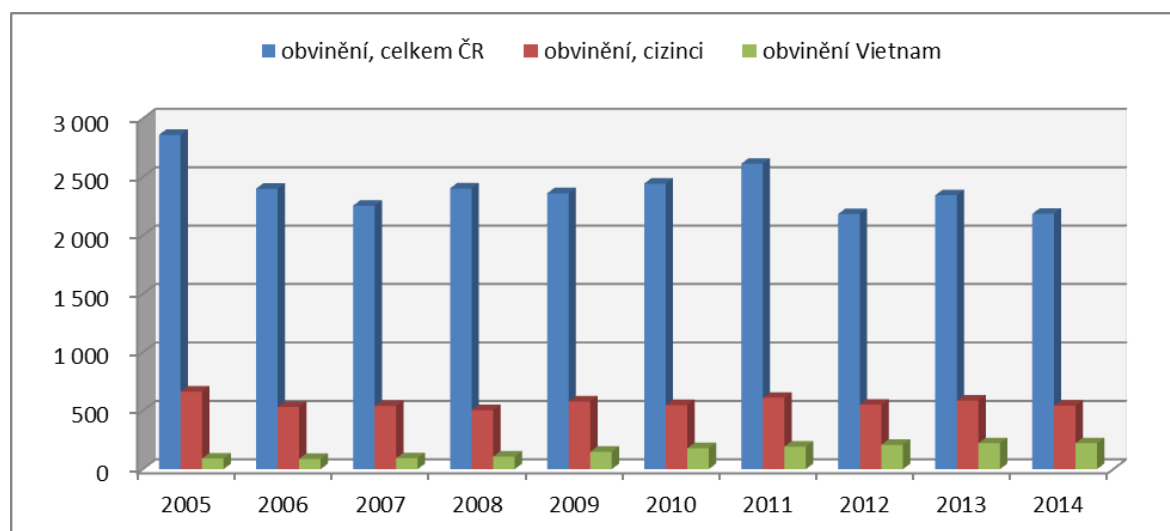
rok	2010		2011		2012		2013		2014	
národnost	obvinění	odsouzení	obvinění	odsouzení	obvinění	odsouzení	obvinění	odsouzení	obvinění	odsouzení
celkem ČR	2 443	19449	2 613	20 541	2 183	20429	2 344	14301	2 185	16 433
cizinci	549	1051	611	1 119	552	1163	587	936	543	1006
Vietnam	179	179	193	148	208	189	222	208	222	233

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Podíl počtu obviněných cizinců na celkovém počtu obviněných v ČR je významnější ve srovnání s podílem odsouzených.

Můžeme však sledovat, že od roku 2010 dochází k nárůstu počtu odsouzených Vietnamců (0,42% v roce 2005, 1,42 % v roce 2014).

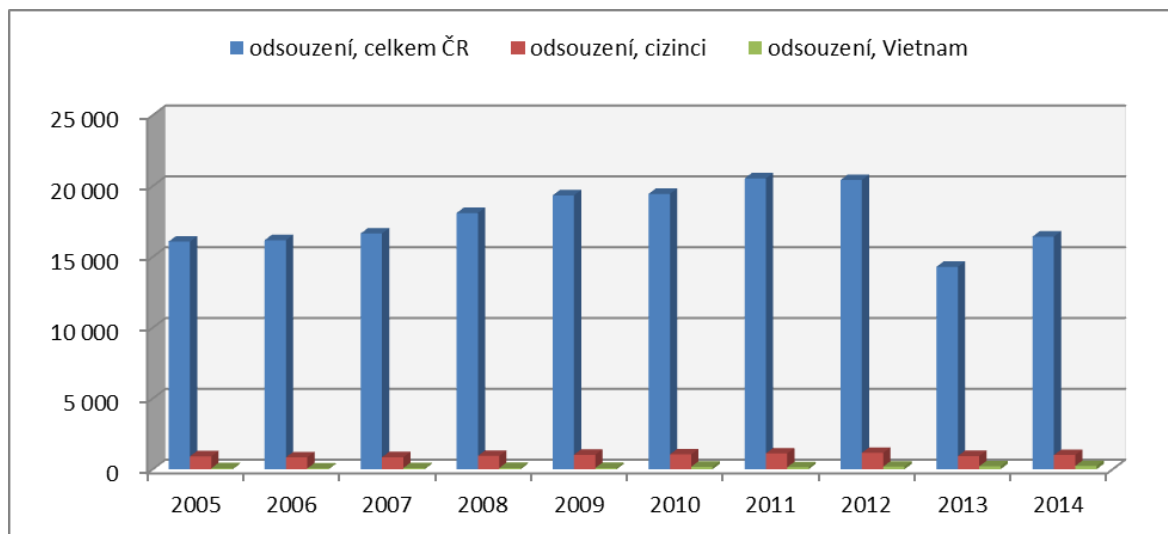
Graf 12: Obvinění v ČR 2005 - 2014

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V roce 2014 byli nejčastěji stíháni občané Slovenska, následováni občany Ukrajiny, Vietnamu, Polska, Rumunska a Bulharska. Celkem bylo v České republice stíháno 101 883 občanů (z toho 7,1 % tvořili cizinci). Počet stíhaných cizinců je v posledních letech stabilizovaný. Nejvíce cizinců bylo stíháno mezi lety 2007 až 2009.

Graf 13: Odsouzení v ČR 2005 – 2014

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

4.5 Vietnamci v Karlovarském a Ústeckém kraji

Mezinárodní migrace je charakteristická koncentrací cizinců ve velkých městech. V Praze žije asi třetina z celkového počtu přistěhovalců. Můžeme sledovat také rozdíly v cílových destinacích v závislosti na zemi původu. Migranti pocházející ze sousedních zemí, tedy občané Polska, SRN nebo Slovenska, mají tendenci usazovat se v příhraničních oblastech. Typická je také zvýšená koncentrace Vietnamců v oblasti západní hranice České republiky.⁶⁰

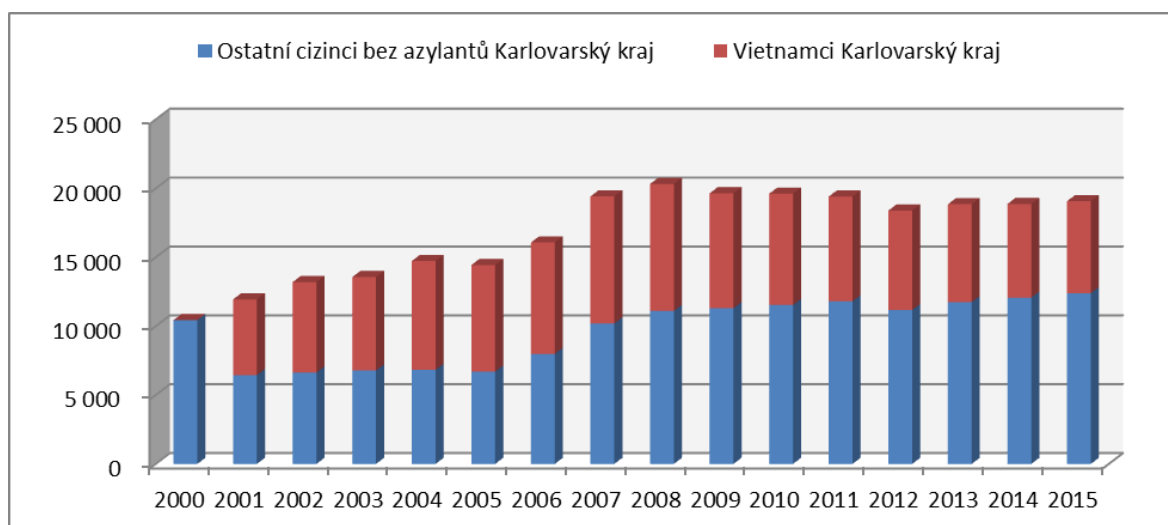
4.5.1 Vývoj počtu Vietnamců v krajích

Ústecký kraj spolu s Karlovarským krajem patří mezi kraje s významným zastoupením cizinců v populaci.

Vývoj počtu cizinců v krajích kopíruje celorepublikový trend. Počet migrantů roste, k výkyvu dochází až v roce 2000 (rok již zmiňovaných legislativních úprav). Růst kulminuje v roce 2008, následně dochází k mírnému poklesu, ale v posledních třech letech se počet cizinců v obou krajích opět pomalu zvyšuje.

⁶⁰ RÁKOCZYOVÁ, M., TRBOLA, R., HOFÍREK, O. Sociální integrace přistěhovalců v České republice. 2009. s. 19 - 20

Graf 14: Cizinci v Karlovarském kraji 2000 – 2015

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V roce 2001 žilo na území Karlovarského kraje 5 495 Vietnamců. V roce 2007 to již bylo 9 230 občanů vietnamské národnosti (z toho 83,7 % ve věku 15 – 64 let). Od tohoto období klesá jejich počet až na konečných 6 680 vietnamských občanů v roce 2015.

Přesto nebyl vývoj počtu Vietnamců v tomto kraji poznamenán výrazně záporným celorepublikovým migračním saldem v roce 2013.

- Výpočet průměrného tempa růstu Vietnamců v Karlovarském kraji
Jako vhodné období byly zvoleny roky 2009 až 2015, kdy sledovaný počet poměrně plynule klesá.

$$\bar{k} = \sqrt[6-1]{\frac{6680}{8346}}$$

$$\bar{k} = 0,956$$

Podle vypočteného koeficientu růstu lze předpokládat, že v roce 2016 bude v Karlovarském kraji 6 389 Vietnamců.

Vývoj v Ústeckém kraji je velmi podobný vývoji Karlovarského kraje. V roce 2001 zde žilo 3 5757 Vietnamců, jejich počet kulminuje v roce 2008 s 9 344 občany vietnamské národnosti (z toho 88,5 % ve věku 15 – 64 let), následně pak jejich počet klesá až na 7 923

lidí v roce 2015. Ani v tomto kraji se nijak výrazně neprojevalo záporné celorepublikové migrační saldo z roku 2013.

- Výpočet průměrného tempa růstu Vietnamců v Ústeckém kraji

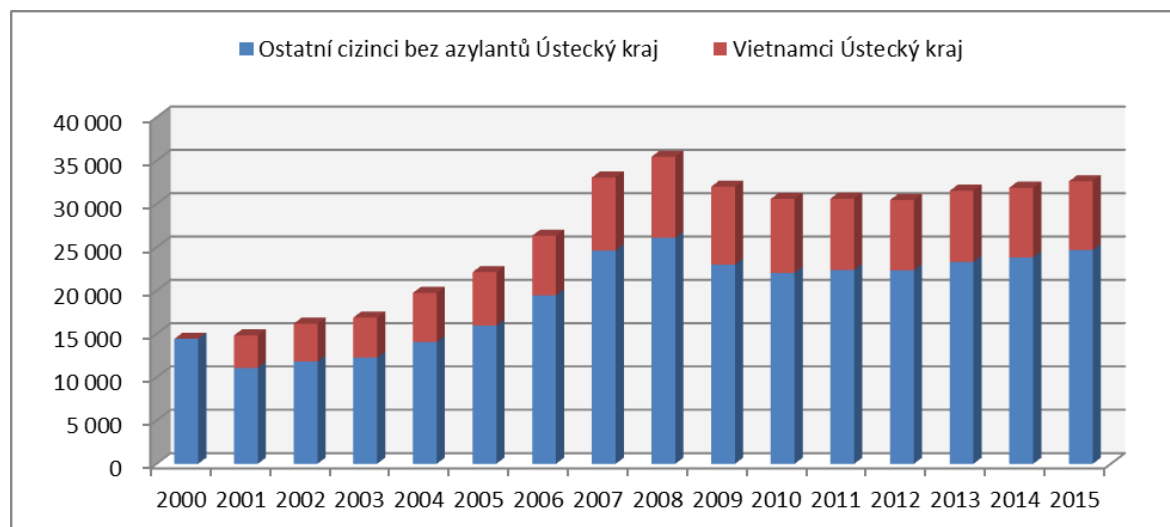
I v tomto případě byly jako vhodné období zvoleny roky 2009 až 2015, kdy sledovaný počet plynule klesá.

$$\bar{k} = \sqrt[6-1]{\frac{7923}{8997}}$$

$$\bar{k} = 0,975$$

Na základě vypočteného koeficientu růstu lze předpokládat, že v roce 2016 bude v Ústeckém kraji 7 724 Vietnamců.

Graf 15: Cizinci v Ústeckém kraji 2000 - 2015

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

4.5.2 Nejvíce zastoupená státní občanství v krajích

V Karlovarském kraji patří mezi nejpočetněji zastoupenou skupinu cizinců občané vietnamské národnosti. Prakticky v celém sledovaném období je jejich počet srovnatelný s počtem Vietnamců v Ústeckém kraji. Vzhledem k celkovému počtu obyvatelstva obou krajů se skupina občanů vietnamské národnosti podílí na celkovém počtu obyvatelstva významněji v kraji Karlovarském.

Také v Ústeckém kraji patří Vietnamci k nejpočetněji zastoupené skupině cizinců. Až do roku 2008 jejich stavy rostou, pak dochází k mírným výkyvům. Další významnou skupinou cizinců v Ústeckém kraji byli Ukrajinci, kteří se početně dokonce v některých letech dostali před Vietnamce.

Tabulka 9: Vývoj počtu nejvíce zastoupených státních občanství v krajích

rok	2004					2005				
	Ukrajina	Slovensko	Vietnam	Polsko	Rusko	Ukrajina	Slovensko	Vietnam	Polsko	Rusko
Česká republika	78 263	47 354	34 179	16 265	14 747	87 789	49 446	36 833	17 810	16 273
Ústecký kraj	5 545	2 273	5 676	1 219	1 050	6 484	2 511	6 182	1 182	1 123
Děčín	433	268	1 449	482	111	510	300	1 571	466	105
Chomutov	856	374	1 071	182	73	953	417	1 185	179	80
Litoměřice	1 327	386	361	121	76	2 019	377	450	116	107
Louny	437	300	79	58	61	417	297	84	57	62
Most	243	183	639	155	35	266	263	726	151	46
Teplice	775	340	1 373	66	349	766	379	1 398	68	378
Ústí nad Labem	1 474	422	704	155	345	1 553	478	768	145	345
Karlovarský kraj	1 826	1 059	7 904	171	1 492	1 753	970	7 736	167	1 471
Cheb	673	318	3 542	55	191	650	270	3 636	48	161
Karlovy Vary	807	428	4 108	56	1 198	763	421	3 790	56	1 199
Sokolov	346	313	254	60	103	340	279	310	63	111

rok	2006					2007				
	Ukrajina	Slovensko	Vietnam	Polsko	Rusko	Ukrajina	Slovensko	Vietnam	Polsko	Rusko
Česká republika	102 594	58 384	40 779	18 894	18 564	126 721	67 889	51 101	20 601	23 278
Ústecký kraj	8 161	2 744	6 879	1 176	1 296	8 931	3 063	8 416	1 190	1 636
Děčín	681	323	1 706	460	110	754	358	1 974	463	119
Chomutov	1 027	439	1 297	184	74	1 143	491	1 514	188	88
Litoměřice	3 291	387	602	112	151	3 350	425	688	110	161
Louny	477	353	102	57	63	612	421	279	68	72
Most	249	324	789	151	53	257	368	882	151	86
Teplice	80	435	1 566	67	486	784	497	2 169	67	697
Ústí nad Labem	1 656	483	817	145	359	2 031	503	910	143	413
Karlovarský kraj	1 984	1 185	8 088	171	1 680	2 428	1 387	9 230	174	2 159
Cheb	688	353	4 086	47	179	814	469	4 815	50	287
Karlovy Vary	967	503	3 623	57	1 393	1 259	543	3 995	57	1 753
Sokolov	329	329	379	67	108	355	375	420	67	119

rok	2008					2009				
	Oblast, kraj, okres	Ukrajina	Slovensko	Vietnam	Polsko	Rusko	Ukrajina	Slovensko	Vietnam	Polsko
Česká republika	131 921	76 034	60 255	27 084	21 710	131 932	73 446	61 115	30 297	19 273
Ústecký kraj	8 894	3 350	9 344	1 871	1 205	7 847	3 283	8 996	2 044	1 164
Děčín	559	380	2 141	126	466	508	380	2 020	120	460
Chomutov	1 188	549	1 646	92	188	1 056	547	1 655	111	193
Litoměřice	3 292	451	627	151	112	2 560	385	514	139	83
Louny	581	495	330	65	71	461	522	331	78	67
Most	280	408	1 042	102	154	280	416	1 121	93	150
Teplice	775	538	2 469	880	67	761	496	2 145	1 017	62
Ústí nad Labem	2 219	529	1 089	455	147	2 221	537	1 210	486	149
Karlovarský kraj	2 681	1 527	9 214	2 641	190	2 652	1 520	8 346	2 921	198
Cheb	919	517	4 930	297	57	918	529	4 645	329	59
Karlovy Vary	1 427	596	3 795	2 173	65	1 404	552	3 125	2 433	71
Sokolov	335	414	489	171	68	330	439	576	159	68

rok	2010					2011				
	Oblast, kraj, okres	Ukrajina	Slovensko	Vietnam	Polsko	Rusko	Ukrajina	Slovensko	Vietnam	Polsko
Česká republika	124 281	71 780	60 289	31 807	18 242	118 932	81 253	58 205	32 376	19 058
Ústecký kraj	6 585	3 340	8 542	1 921	1 164	5 832	3 667	8 221	1 791	1 178
Děčín	467	391	1 881	120	448	457	423	1 797	119	434
Chomutov	1 015	637	1 617	114	202	950	699	1 526	109	209
Litoměřice	1 542	394	494	105	89	1 276	464	468	76	115
Louny	464	475	332	78	63	426	512	362	76	62
Most	315	413	1 100	76	152	341	463	1 096	80	151
Teplice	798	507	1 895	977	64	837	542	1 801	946	60
Ústí nad Labem	1 984	523	1 223	451	146	1 545	564	1 171	385	147
Karlovarský kraj	2 612	1 495	8 082	3 051	208	2 507	1 650	7 606	2 914	220
Cheb	928	520	4 458	344	64	849	577	4 241	345	69
Karlovy Vary	1 364	531	2 951	2 571	75	1 344	605	2 671	2 430	81
Sokolov	320	444	673	136	69	314	468	694	139	70

rok	2012					2013				
	Ukrajina	Slovensko	Vietnam	Polsko	Rusko	Ukrajina	Slovensko	Vietnam	Polsko	Rusko
Česká republika	112 549	85 807	57 300	32 961	19 235	105 138	90 948	57 347	33 138	19 452
Ústecký kraj	5 018	3 751	8 102	1 700	1 129	4 630	3 993	8 197	1 617	1 106
Děčín	423	425	1 763	112	401	391	430	1 741	95	380
Chomutov	937	704	1 543	116	202	892	716	1 582	116	200
Litoměřice	985	475	447	72	111	886	507	474	80	110
Louny	416	537	377	77	63	396	559	373	72	66
Most	343	469	1 109	80	146	348	509	1 121	84	146
Teplice	846	545	1 682	904	62	803	583	1 661	854	62
Ústí nad Labem	1 068	596	1 181	339	144	914	689	1 245	316	142
Karlovarský kraj	2 280	1 709	7 223	2 416	218	2 348	1 793	7 109	2 436	213
Cheb	786	612	3 980	302	74	788	651	3 790	361	74
Karlovy Vary	1 204	614	2 550	1 981	76	1 262	642	2 608	1 935	76
Sokolov	290	483	693	133	68	298	500	711	140	63

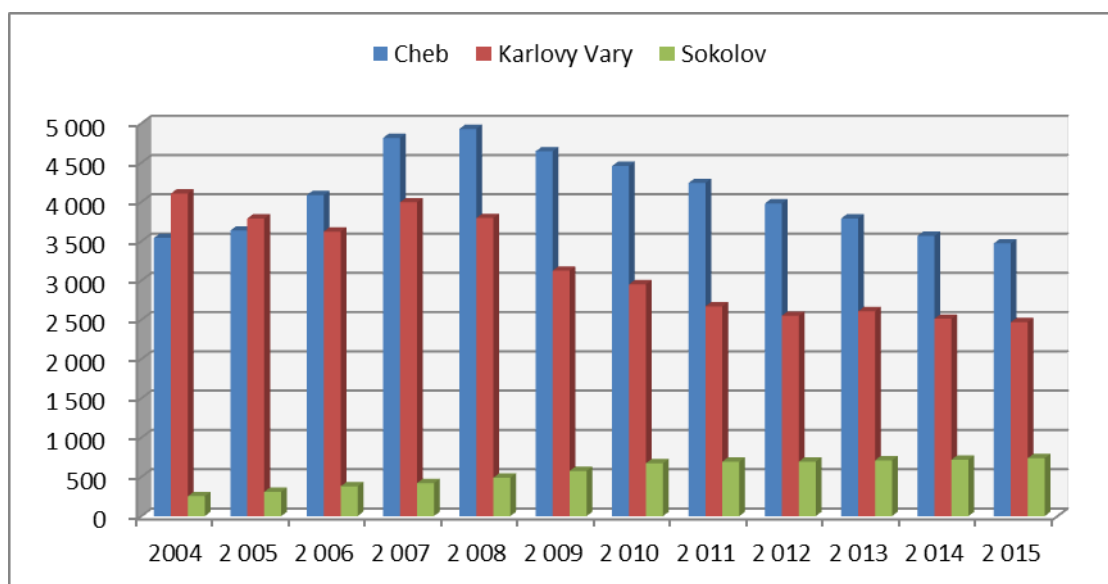
rok	2014					2015				
	Ukrajina	Slovensko	Vietnam	Polsko	Rusko	Ukrajina	Slovensko	Vietnam	Polsko	Rusko
Česká republika	104 156	96 222	56 609	34 416	19 626	105 614	101 589	56 900	34 710	20 464
Ústecký kraj	4 448	4 169	8 042	1 528	1 102	4 393	4 428	7 923	1 545	7 252
Děčín	377	434	1 724	93	370	351	441	1 668	98	575
Chomutov	873	750	1 528	117	196	868	806	1 507	112	1 307
Litoměřice	849	508	494	76	115	848	523	529	76	368
Louny	403	580	394	84	69	391	610	408	90	161
Most	368	545	1 094	73	143	367	600	1 069	73	1 851
Teplice	783	604	1 615	806	62	774	643	1 540	817	2 494
Ústí nad Labem	795	748	1 193	279	147	794	805	1 202	279	496
Karlovarský kraj	2 343	1 889	6 799	2 443	219	2 394	1 972	6 680	2 346	2 596
Cheb	757	699	3 568	420	77	770	735	3 473	403	700
Karlovy Vary	1 322	669	2 513	1 893	82	1 364	709	2 469	1 811	1 206
Sokolov	264	521	718	130	60	260	528	738	132	690

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

4.5.2.1 Okresy Karlovarského kraje

Ze zpracovaného grafu je zřejmé, že nejvíce občanů vietnamské národnosti žilo na počátku sledovaného období v okrese Karlovy Vary. V roce 2006 poprvé zaznamenal nejpočetnější skupinu Vietnamců na svém území okres Cheb a tento trend zůstal zachován až do současnosti.

Graf 16: Vietnamci v okresech Karlovarského kaje 2004 - 2015

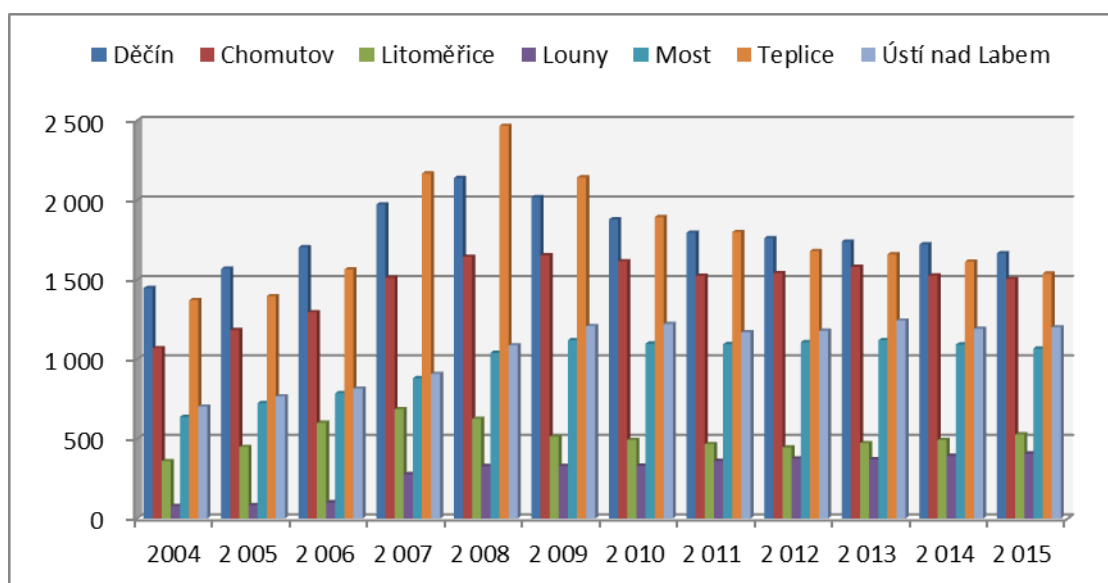

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

4.5.2.2 Okresy Ústeckého kraje

Největší počet Vietnamců žije v okresech Teplice, Děčín a Chomutov. Naopak nejméně v okrese Louny. V roce 2008 došlo k prudkému nárůstu počtu Vietnamců v okrese Teplice, v dalším období se dostal na pomyslnou první příčku okres Děčín.

Graf 17: Vietnamci v okresech Ústeckého kraje 2004 – 2015

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

4.5.3 Ekonomická aktivita Vietnamců v krajích

Mezi nejvíce ekonomicky aktivní skupiny cizinců patří Vietnamci, Slováci, Ukrajinci a Poláci. Podle jednotlivých občanství je dán také specifický charakter jejich ekonomické aktivity. Slováci se na českém pracovním trhu uplatňují nejčastěji v postavení zaměstnanců a jejich struktura je podobná struktuře českých zaměstnanců. Občané Polska jsou nejčastěji zaměstnáni ve zpracovatelském průmyslu, Ukrajinci zpravidla obsazují málo kvalifikovaná pracovní místa.

Specifickou skupinu tvoří občané vietnamské národnosti, jejíž základní charakteristikou je převažující množství podnikatelů s živnostenským oprávněním zaměřující se převážně na obchodní činnost.⁶¹

Tabulka 10: Vydaná živnostenská oprávnění cizincům 2001 – 2014

Země	2001	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Cizinci celkem	64 000	65 219	67 246	65 722	68 785	77 158	87 753	90 983	93 059	91 040	85 887	83 569
Vietnam	20 403	22 046	22 620	22 910	24 437	32 139	35 590	33 164	29 369	27 119	25 085	23 964
podíl Vietnamu v %	31,88	33,80	33,64	34,86	35,53	41,65	40,56	36,45	31,56	29,79	29,21	28,68
celkem muži	47 621	47 141	47 902	46 753	48 879	55 163	62 364	64 334	64 231	62 720	59 375	57 882
celkem ženy	16 379	18 078	19 344	18 969	19 906	21 995	25 389	26 649	28 828	28 320	26 512	25 687
Vietnam muži	14 246	14 846	15 059	15 226	16 220	21 990	24 585	22 656	19 413	17 770	16 259	15 459
Vietnam ženy	6 157	7 200	7 561	7 684	8 217	10 149	11 005	10 508	9 956	9 349	8 826	8 505

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Vývoj počtu podnikatelů s živnostenským oprávněním z řad cizinců a Vietnamců můžeme sledovat pouze vztaheně k celému území České republiky. Údaje za jednotlivé kraje bohužel nejsou dostupné.

Přesto je i z tohoto přehledu zřejmé, podíl Vietnamců na platných živnostenských oprávněních cizinců je významný (1/3 v celém sledovaném období).

Vývoj ekonomicky aktivních cizinců na území Karlovarského i Ústeckého kraje je velmi podobný. Až do roku 2008 můžeme pozorovat růst, který se v obou krajích zastavil v roce 2009. V tomto případě také nejsou k dispozici data sledované skupiny – Vietnamců.

⁶¹ DRBOHLAV, D. Migrace a (i)migranti v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?. 2010. s. 42

Tabulka 11: Ekonomické aktivity cizinců v Karlovarském a Ústeckém kraji

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Karlovarský kraj												
zaměstnaní cizinci celkem	5 876	6 076	6 452	7 130	7 446	8 440	8 492	9 754	11 293	9 936	9 728	9 498
v tom evidovaní na úřadech práce	1 386	1 540	1 849	2 103	2 224	3 240	3 237	4 052	4 719	3 711	3 703	3 759
v tom s živnostenským oprávněním	4 490	4 536	4 603	5 027	5 222	5 200	5 255	5 702	6 574	6 225	6 025	5 739
Ústecký kraj												
zaměstnaní cizinci celkem	8 986	7 660	7 160	7 638	7 663	9 510	10 825	13 283	15 649	14 161	14 434	14 374
v tom evidovaní na úřadech práce	3 498	2 827	2 425	2 793	2 430	4 001	4 668	6 581	7 636	6 026	6 561	6 834
v tom s živnostenským oprávněním	5 488	4 833	4 735	4 845	5 233	5 509	6 157	6 702	8 013	8 135	7 873	7 540

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Protože došlo ke změně informačních systémů, máme mezi lety 2012 až 2014 pouze kvalifikované odhady celkového počtu cizinců, kteří působí na našem území v postavení zaměstnanců.

Podle těchto odhadů evidovaly koncem roku 2014 příslušné krajské pobočky Úřadů práce celkem 260 999 cizinců. Počet zahraničních pracovníků, kteří potřebují povolení k zaměstnání, zaměstnaneckou nebo modrou kartu, klesá.⁶²

4.5.4 Čerpání zdravotní péče v krajích

Zdroje k přehledům o čerpání zdravotní péče cizinci jsou získávány z podkladů, které vyplňují pouze nemocnice. Jsou zde zachyceni cizinci, kteří hradí zdravotní péči ze smluvního pojištění, pojištění uzavřeného v zahraničí, hotově nebo je tato zdravotní péče hrazena státními orgány (Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti, krajské úřady apod.). Ve sledovaných počtech jsou zahrnuti i žadatelé o azyl ubytovaní v azylových zařízeních Ministerstva vnitra. Ve výkazech nejsou zahrnuti cizinci čerpající zdravotní péči z veřejného zdravotního pojištění.⁶³

Na zdravotní péči cizinců bylo v roce 2004 vynaloženo v Karlovarském kraji 25 837 tisíc Kč, z toho 3 406 tisíc Kč (13,18 %) na občany vietnamské národnosti. V roce 2014 dosáhly náklady na zdravotní péči cizinců v karlovarských zdravotnických zařízeních celkové výše 14 580 tisíc Kč, z toho 1 353 tisíc Kč (9,28 %) připadlo na Vietnamce.

⁶² Metodika – zaměstnanost cizinců. Český statistický úřad [online]. 2016 [cit. 2016-10-15].

⁶³ Metodika – zdravotní péče o cizince. Český statistický úřad [online]. 2016 [cit. 2016-10-15].

Tabulka 12: Náklady na zdravotní péči cizinců v Karlovarském kraji 2004 - 2014

KV kraj	Země původu	celkem/v tisících	věková skupina				osoby čerpající zdravotní péči					
			0–14	15–19	20–59	60+	uhrazeno				neuhrazeno	
			let	let	let	let	ze smluvního pojištění v ČR	ze zahraničního pojištění	hotově	státními orgány	celkem	z toho po lhůtě splatnosti
2004	cizinci celkem	25 837	2 023	308	17 334	6 171	11 794	2 390	9 045	875	1 732	561
	Vietnam	3 406	1 364	86	1 943	13	2 751	2	359	172	122	5
2005	cizinci celkem	18 295	1 788	710	9 583	6 214	2 607	4 196	8 994	740	1 758	110
	Vietnam	2 686	507	227	1 950	3	1 730	12	354	104	487	12
2006	cizinci celkem	20 198	4 562	695	10 049	4 892	3 780	2 854	11 018	166	2 380	1 199
	Vietnam	8 051	3 736	207	4 088	21	3 142	14	4 522	56	318	157
2007	cizinci celkem	17 439	1 185	832	6 513	8 909	2 366	7 923	4 672	41	2 436	308
	Vietnam	1 117	209	120	689	98	793	0	229	8	87	39
2008	cizinci celkem	21 588	1 466	4 094	12 052	3 975	3 352	7 010	10 557	13	656	282
	Vietnam	2 848	793	249	1 773	32	1 583	158	1 029	1	77	28
2009	cizinci celkem	18 016	1 289	1 968	8 546	6 213	1 608	4 253	11 732	4	419	398
	Vietnam	2 138	440	198	1 499	1	883	800	404	-	52	39
2010	cizinci celkem	28 170	1 463	3 262	14 824	8 621	2 158	6 734	18 854	-	424	424
	Vietnam	5 441	712	653	3 719	358	946	476	3 901	-	118	118
2011	cizinci celkem	13 433	1 190	1 502	7 107	3 634	3 064	3 881	6 070	6	413	413
	Vietnam	2 803	531	140	2 130	2	2 257	11	481	2	52	52
2012	cizinci celkem	6 393	349	486	3 286	2 272	621	1 057	4 598	20	97	95
	Vietnam	489	78	72	336	3	247	4	202	-	36	36
2013	cizinci celkem	9 401	546	1 297	5 082	2 476	804	1 931	6 546	17	104	104
	Vietnam	692	162	146	368	16	534	-	124	5	29	29
2014	cizinci celkem	14 580	1 688	1 808	8 017	3 068	1 210	4 393	8 480	6	490	490
	Vietnam	1 353	251	51	1 010	41	713	-	478	-	162	162

Zdroj: ČSU, vlastní zpracování

V Ústeckém kraji bylo v roce 2004 na zdravotní péči cizinců vydáno celkem 19 623 tisíc Kč, z toho 2 492 tisíc Kč (12,7 %) na Vietnamce. O deset let později, tedy v roce 2014 bylo celkem vynaloženo 32 483 tisíc Kč, z toho 2 033 tisíc Kč (6,26 %) na vietnamské občany.

Nejvíce vydaných finančních prostředků na zdravotní péči cizinců připadlo na věkovou skupinu 20 – 59 let.

Tabulka 13: Náklady na zdravotní péči cizinců v Ústeckém kraji 2004 - 2014

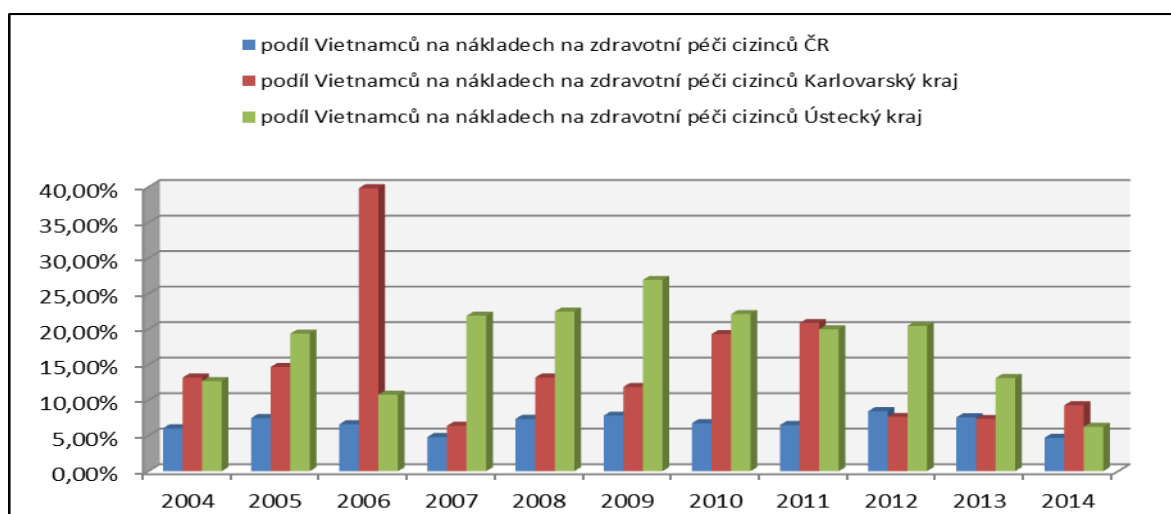
UL kraj	Země původu	celkem/v tisících	věková skupina				osoby čerpající zdravotní péči					
			0–14 let	15–19 let	20–59 let	60+ let	uhrazeno				nehrazeno	
							ze smluvního pojištění v ČR	ze zahraničního pojištění	hotově	státními orgány	celkem	z toho po lhůtě splatnosti
2004	cizinci celkem	19 623	2 926	622	13 213	2 862	3 360	3 599	5 167	2 648	4 849	2 090
	Vietnam	2 492	393	155	1 912	32	1 099	-	711	255	427	271
2005	cizinci celkem	17 657	2 734	648	12 296	1 979	3 914	2 919	3 327	1 640	5 857	4 086
	Vietnam	3 422	1 217	153	2 025	27	1 396	59	495	198	1 273	998
2006	cizinci celkem	20 029	1 124	629	15 190	3 085	7 643	3 672	3 691	766	4 257	3 738
	Vietnam	2 160	297	144	1 711	7	1 710	-	282	42	124	9
2007	cizinci celkem	16 909	2 819	454	10 554	3 082	4 785	2 416	6 009	633	3 066	2 295
	Vietnam	3 702	1 909	109	1 675	9	1 443	5	601	25	1 627	1 363
2008	cizinci celkem	20 536	3 851	365	13 602	2 718	6 801	3 630	3 631	499	5 975	4 064
	Vietnam	4 617	1 506	93	2 998	20	1 512	104	519	34	2 448	1 367
2009	cizinci celkem	27 058	8 041	470	14 791	3 756	9 175	4 093	5 538	431	7 821	2 855
	Vietnam	7 290	3 801	62	3 218	209	2 013	66	1 045	11	4 155	623
2010	cizinci celkem	19 278	2 042	490	13 181	3 566	6 235	5 381	3 695	368	3 600	2 545
	Vietnam	4 267	610	8	3 626	24	2 753	36	923	9	546	302
2011	cizinci celkem	23 086	3 477	660	15 950	2 999	11 395	4 928	3 072	226	3 466	1 112
	Vietnam	4 614	751	13	3 837	13	3 342	32	685	26	529	324
2012	cizinci celkem	4 067	673	147	2 887	360	1 255	873	1 324	182	449	245
	Vietnam	832	195	11	618	8	461	14	239	30	96	45
2013	cizinci celkem	4 649	824	160	3 236	429	1 353	1 215	1 496	149	474	312
	Vietnam	610	149	15	437	9	359	26	143	34	57	33
2014	cizinci celkem	32 483	3 803	679	21 208	6 793	12 619	9 469	5 480	148	4 767	2 475
	Vietnam	2 033	230	5	1 794	5	1 331	98	384	32	188	53

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V grafu č. 18 můžeme sledovat srovnání podílů nákladů na zdravotní péči Vietnamců v České republice a Karlovarském a Ústeckém kraji.

Zatímco sledované údaje za ČR jsou stabilní, v obou krajích můžeme sledovat významné výkyvy. Nebyla zaznamenána žádná souvislost těchto odchylek se změnou počtu Vietnamců v daných oblastech.

Graf 18: Porovnání podílu na nákladech na zdravotní péči cizinců a Vietnamců v Karlovarském a Ústeckém kraji 2004 - 2014

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

4.5.5 Školství

Počty cizinců v mateřských, základních, středních a vyšších odborných školách podle státního občanství sleduje školská statistika od školního roku 2002 – 2003.

V Listině lidských práv a svobod je zaručeno právo na vzdělání. Toto právo je dáno i cizincům, kteří na území České republiky pobývají na základě povolení k trvalému pobytu, přechodně, cizincům s vízem za účelem strpění pobytu a za účelem dočasné ochrany.

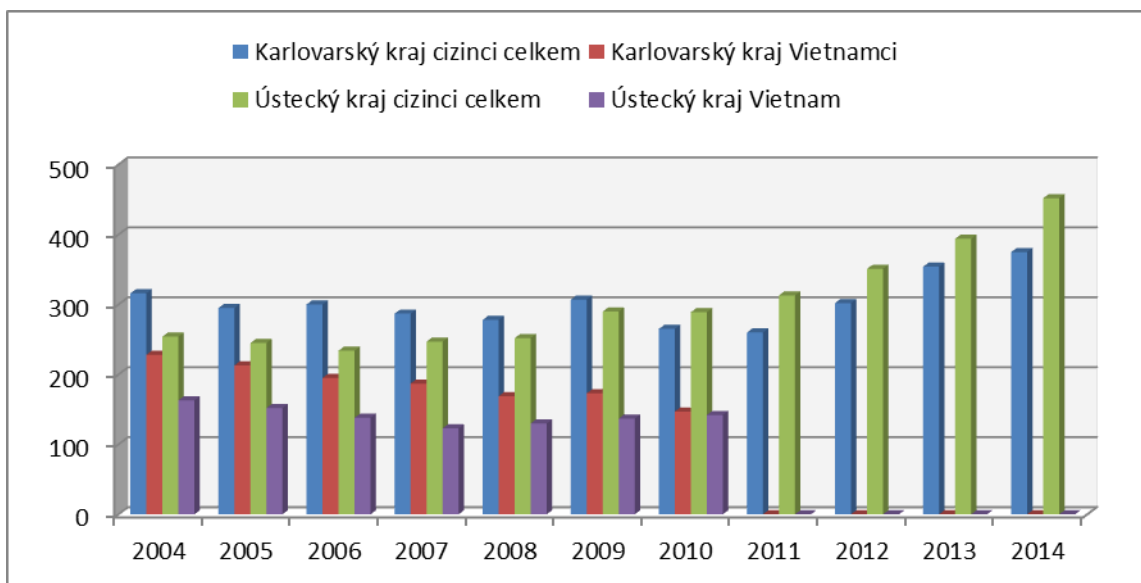
Největší množství cizinců, kteří využívají český vzdělávací systém na všech jeho úrovních, je v Praze (pozice je dána postavením hlavního města) a Karlovarském kraji (atraktivní lázeňské středisko)

4.5.5.1 Mateřské školy

Struktura dětí – cizinců, které jsou zapsané do mateřských škol má výrazný regionální charakter. Mezi kraje s velkým počtem cizinců zapsaných do mateřských škol patří kromě hlavního města Prahy, kraj Plzeňský a Karlovarský. Nejvíce dětí – Vietnamců je zapsáno v Karlovarském a Ústeckém kraji.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR od roku 2001 neposkytuje údaje o občanech vietnamské národnosti (zahrnulo je do cizinců třetích zemí). Následující vypracované grafy jsou tak zkreslené.

Graf 19: Počet dětí, cizinců v mateřských školách Karlovarského a Ústeckého kraje 2004 - 2014

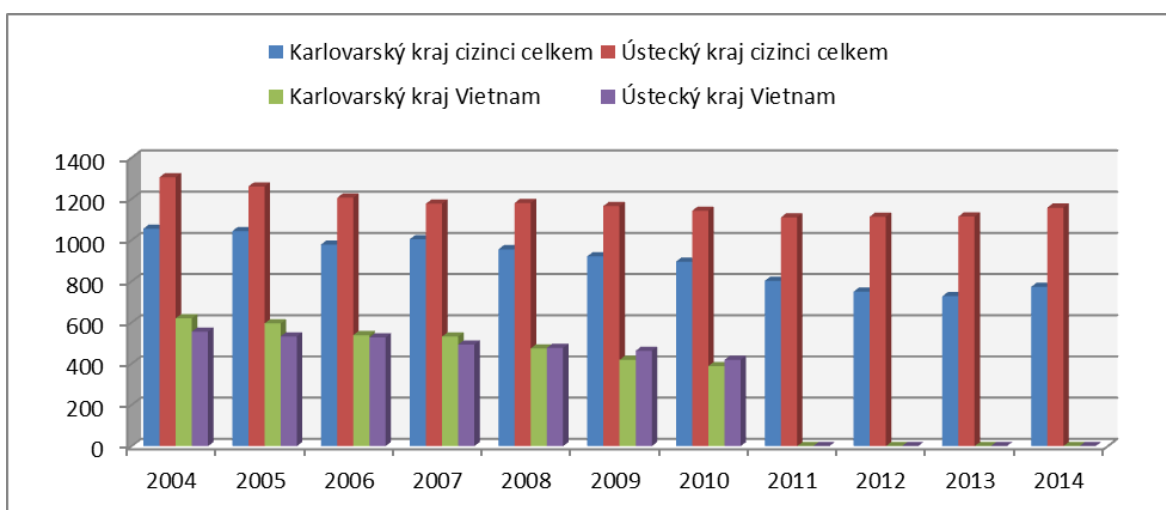

Zdroj: Krajské ročenky školství, vlastní zpracování
 Údaje za Karlovarský a Ústecký kraj – počet Vietnamců není k dispozici

4.5.5.2 Základní školy

Ve školním roce 2010 – 2011 bylo ke studiu na základní škole zapsáno 14 109 cizinců, což představuje meziroční nárůst cca o 270 žáků. Nejvíce byli zastoupeni žáci z Ukrajiny (23,10 %) a Vietnamu (21,70 %). I v případě základních škol má struktura dětí regionální charakter.

Graf 20: Počet dětí, cizinců na základních školách Karlovarského a Ústeckého kraje 2004 - 2014

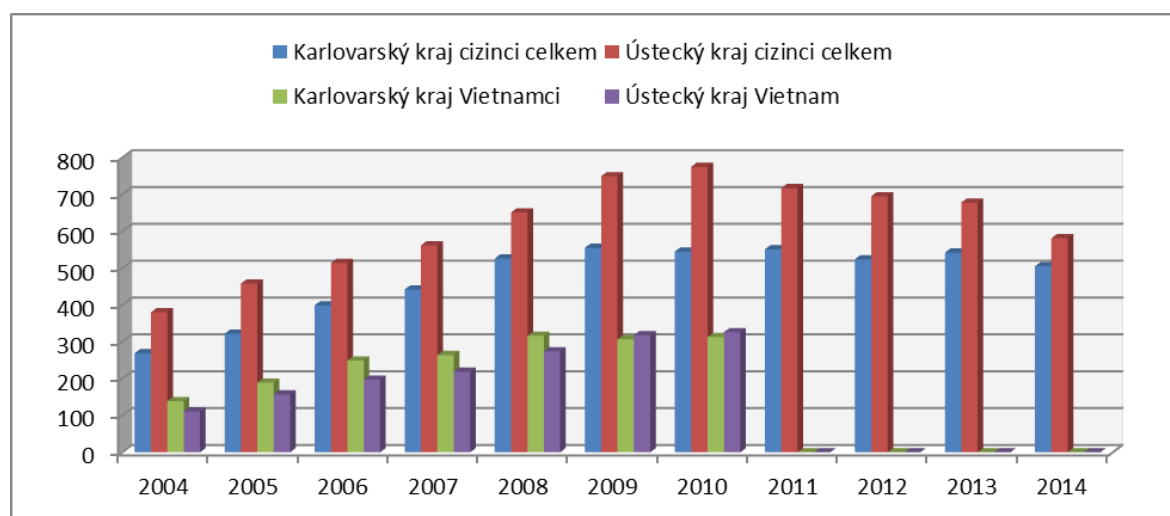

Zdroj: Krajské ročenky školství, vlastní zpracování
 Údaje za Karlovarský a Ústecký kraj – počet Vietnamců není k dispozici

4.5.5.3 Střední školy

Studenty českých středních škol bylo v roce 2010 – 2011 celkem 8 458 cizinců. Více jak čtvrtinu cizinců – středoškoláků tvořili Vietnamci (27,20 %). I u studentů středních škol – cizinců je charakteristický regionální odlišnost.

Graf 21: Počet dětí, cizinců na středních školách Karlovarského a Ústeckého kraje 2004 - 2014

Zdroj: Krajské ročenky školství, vlastní zpracování
Údaje za Karlovarský a Ústecký kraj – počet Vietnamců není k dispozici

4.5.5.4 Vyšší odborné školy a vysoké školy

Situace na vyšších odborných školách je zcela odlišná od situace na předchozích typech škol. Studenti vyšších odborných škol nejsou vázáni na místo pobytu rodičů a často za vzděláním na této úrovni vyjíždějí i do zahraničí.

To je také důvod, proč se struktura těchto studentů liší od situace na nižších vzdělávacích úrovních. Ve školním roce 2010 – 2011 studovalo na vyšších odborných školách 426 cizinců, nejpočetněji byli zastoupeni studenti ze Slovenska (51,60 %). V tomto případě bohužel nejsou dostupná data pro studenty vietnamské národnosti.⁶⁴

⁶⁴Krajská ročenka školství. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. [online]. 2013-2016 [cit. 2016-11-16].

Od roku 2009/2010 se při sledování statistiky mateřských, základních, středních škol, konzervatoří a vyšších odborných škol nevykazují údaje o počtech studentů s přechodným pobytem.⁶⁵

4.6 Aplikace teorií migrací

Uprchlíkovou krizi můžeme považovat za aktuální problém dneška. Významné migrační proudy směřující zejména do vyspělých zemí a následná integrace cizinců do majoritních společností s sebou nese celou řadu otázek.

Příčiny, průběh a veškeré důsledky mezinárodní migrace se pokouší vysvětlit migrační teorie. Přestože se snaží zobecnit zákonitosti zahraniční migrace, podle Drbohlava a Uherka to není zcela možné. Migrace je proces, který je ovlivněn mnoha faktory. Vyspělé země se často snaží získat pracovní sílu, která jim často z důvodů nízké fertility a stárnutí obyvatelstva, chybí na vlastním trhu práce. Přítomnost imigrantů se příznivě podílí na „zlepšení“ demografických ukazatelů dané země.

Při studiu a konstrukci teorií je důležité, aby přinesly odpovědi na otázky příčiny migrace dané skupiny lidí, délky migrace, důvodu případné reemigrace, zda migrují lidé samostatně nebo ve skupinách, jaké je chování v cílových zemích (zda migrují trvale nebo dočasně), jaké má migrace následky jak na migranty samotné, tak na zdrojové i cílové místo, jaké jsou migrační politiky a integrační strategie.

Základní rozdělení teorií migrací je na mikro a makro-úrovňové. Mikro-úrovňové koncepty se zaměřují na jedince, rodinu nebo domácnost a jejich chování. Východiskem pro makro-úrovňové koncepty jsou ekonomické, sociální a politické podmínky.⁶⁶

Z výsledků analýzy „Ekonomická aktivita a mobilita Vietnamců v Česku“ vyplývá, že nejdůležitějším kritériem pro výběr místa budoucího pobytu, byla pro Vietnamce především přítomnost jejich příbuzných (32 % respondentů). Dalším podmiňujícím faktorem byla možnost podnikání (21 % respondentů). Stejně množství vietnamských migrantů uvedlo, že o místě pobytu nemohlo nijak ovlivnit, rozhodl o něm někdo jiný z rodiny (z velké části to byli studenti a děti do 26 let). Malou roli hrála možnost ubytování, které zpravidla zajistili již zde žijící příbuzní. Migrační chování lidí

---

⁶⁵ Metodika z vzdělávání cizinců. Český statistický úřad. [online]. 2015 [cit. 2016-11-16].

⁶⁶ DRBOHLAV, D., UHEREK, Z. Reflexe migračních teorií. [online]. 2015 [cit. 2016-11-16].

vietnamského původu je ovlivňováno přítomností příbuzných a možností podnikat, což odpovídá teorii sítí nebo institucionální teorii (Massey 1993).⁶⁷

Vytvořené sítě pomáhají migrantům zlepšit přístup k práci a tím se emigrace stává spolehlivým a významným zdrojem příjmů. Síť také slouží jako zdroj informací a podpory a snižují rizika, která jsou s migrací spojená.

Velkou roli v migraci Vietnamců hrají různě formální i neformální instituce. Zájem migrovat na naše území dal vzniknout celé řadě služeb (vyřizování dokumentů, pasů, víz, zprostředkování legální i nelegální práce, nelegální sňatky, půjčky, atd.)

Vzhledem k tomu, že Vietnamci jsou silně vázáni na rodinu, můžeme předpokládat, že jejich případné rozhodnutí k migraci je kolektivní volbou, není tedy postaveno prioritně na zájmu jednotlivce, což nejvíce odpovídá teorii nové ekonomie pracovní migrace. Rodina, jako integrovaná a provázaná jednotka, se svým společným rozhodnutím zavazuje k pomoci migrantovi (např. se společně s ním podílí na nákladech) a naopak migrant stojí před úkolem podporovat rodinu formou remitencí.⁶⁸

Podstata východoasijské vietnamské migrace je založena především na teorii sítí a institucionální teorie. V České republice začaly první výzkumné studie na téma vietnamské migrace vznikat v 80. letech dvacátého století. Můžeme sem zařadit práce Ivy Heroldové (1987, Vietnamští pracující v českých zemích) a Vlasty Matějové (1988, Podmínky pobytu vietnamských pracujících v ČSSR) a Mileny Secké (1987, Vietnamci pracující ve středočeské Frutě).

Po roce 1989 jsou to především práce Stanislava Broučka, Jiřího Kocourka, Šárky Martínkové a Petry Müllerové a výzkumné zprávy organizace La Strada, které editovali Eva Pechová a Michal Krebs.

Žádná z prací výše uvedených autorů sice z teorií zásadně nevychází, ale přesto je nepřímou využívá. Ve svých pracích o Vietnamcích v ČSSR autorky Heroldová, Matějková i Secký popsaly formující se migrační síť, která ovlivňovala složení příchozích vietnamských dělníků a dělnic.

---

⁶⁷ JANSKÁ, E., HÖNIGOVÁ, T., HASMAN, J. *Ekonomická aktivita a mobilita Vietnamců v Česku*. Časopis výzkumu a aplikací v profesionální bezpečnosti. [online]. 2014 [cit. 2016-11-16].

⁶⁸ *Remittance jsou finanční a jiné prostředky zasílané migranty ze země zaměstnání zpět do země původu. Pro rozvojové země jsou druhým nejvýznamnějším zdrojem kapitálu hned po přímých zahraničních investicích. Remittance lze rozdělit na rodinné a kolektivní. Rodinné jsou ty, které migranti posílají svým rodinám, zatímco kolektivní jsou ty, které migranti darují zástupcům krajských sdružení, kteří z nich posílají financují různé projekty v komunitách, odkud migranti pocházejí.*

Stanislav Brouček hodnotí vliv těchto sítí po roce 1989. Eva Pechová ve své zprávě zdůrazňuje vliv rodiny na migračním rozhodnutí.

V neposlední řadě na vysvětlení vietnamské migrace můžeme uplatnit i push a pull teorii. Existují zcela zřejmé push faktory nutící Vietnamce emigrovat (špatná životní úroveň, nedostatek pracovních míst, špatný vzdělávací systém, atd.) a naopak pull faktory přitahující je do země (nabídka pracovních míst, ekonomická prosperita, kvalitní vzdělávací systém, dobrá zdravotní péče).

5 Výsledky a diskuse

5.1 Populační vývoj cizinců a Vietnamců v České republice

Imigrace do České republiky před rokem 1989 neměla na její populační vývoj téměř žádný vliv. Hranice byly zavřené, migraci reguloval stát. To se změnilo v roce 1989, hranice se uvolnily, dříve nelegální migrace se legalizovala, do země začali ve větší míře směřovat imigranti. V první polovině devadesátých let bylo Česko spíše zemí tranzitní. Pro migranty nebylo tak atraktivní jako západní země.

Avšak s postupující hospodářskou reformou a politickým vývojem se po roce 2000 ČR stává i zemí cílovou a to zejména pro občany východoevropských zemí a Vietnamce.

Vietnamci navazují na jakousi „tradiční“ vietnamské imigrace, která probíhala již před rokem 1989. Kromě ekonomických faktorů v České republice oceňují i kvalitní vzdělávací systém, dobrou zdravotní péči, příjemné klima, kvalitní práci českých úřadů.

5.1.1 Vývoj počtu cizinců

Díky zvyšujícím se imigračním tokům, roste od roku 1994 i počet cizinců na našem území, stejný trend můžeme sledovat i u občanů vietnamské národnosti. Zatímco počet cizinců vzrostl mezi lety 1994 až 2015 více jak čtyřikrát, počet Vietnamců se zvýšil téměř šestkrát.

K velkému nárůstu došlo hned na počátku období, po roce 1994. Významným mezníkem byl i vstup České republiky do Evropské unie (2004), který umožnil volný pohyb nejen našich občanů, ale i občanů členských zemí. I po tomto datu však zůstáváme pro většinu cizinců cílovou zemí zejména z důvodu pracovní migrace. Jejich nejvýznamnější početní nárůst je spojen s hospodářskou expanzí a můžeme ho sledovat v letech 1994 – 1996 a 2006 - 2008.

Změna vývoje nastala po roce 2008, tedy v období hospodářské krize. Nejvýraznější úbytek počtu cizinců byl zaznamenán v letech 2009 až 2010, tedy v době hospodářské recese, která nejcitelněji zasáhla především cizince třetích zemí.

Od roku 2010 zase dochází k postupnému, i když oproti předchozímu sledovanému období, pomalejšímu vzestupu.

Podle podkladů Ředitelství služby cizinecké policie se zvýšil počet cizinců (bez azylantů) v roce 2015 oproti roku 2004 o 210 376 osob.

Každoročně se zvyšuje počet osob s trvalým pobytem. Koncem roku 2014 již to bylo 55,6 % cizinců (nárůst o 16 p. b. v porovnání s rokem 2004). Zvýšení počtu trvalých pobytů má zřejmou souvislost s tendencí cizinců usazovat se v České republice. Především pro cizince třetích zemí představuje trvalý pobyt určitou jistotu. Není totiž vázán na konkrétní účel.

Charakter migrace na naše území odpovídá pracovní migraci a tím je také dáno vyšší zastoupení mužů a věkové složení migrantů (20 až 40 let). V souvislosti s pracovně orientovanou imigrací došlo k nárůstu počtu pracujících a podnikajících cizinců.

Věkové složení cizinců se odlišuje podle národnosti. Výraznou převahu dětské složky vykazují občané Vietnamu, Ruska nebo Číny. Obecně však můžeme říci, že věkové složení cizinců odpovídá obecně platným zákonitostem pracovní migrace.

- **Zahraniční stěhování**

Migrační saldo Vietnamců bylo až do roku 2011 kladné, od roku 2012 získali emigranti převahu nad počtem imigrantů.

V roce 2014 vzrostl počet obyvatel ČR díky kladnému migračnímu saldu o 21,7 tisíce obyvatel. Na naše území migrovali především Slováci a Rusové, naopak emigrovali nejčastěji Češi a Vietnamci.

5.1.2 Nejčastější občanství cizinců

Složení cizinců podle státního občanství se na prvních pěti místech nemění již od roku 1997. Početně nejvýznamnější skupinou cizinců jsou občané Ukrajiny, Slovenska, Polska, Vietnamu a Ruska, tedy občané východoevropských zemí a Vietnamu.

5.1.3 Demografické události cizinců

- **Živě narození**

Přestože se počet živě narozených dětí, cizinců na přirozené reprodukci Česka nijak významně nepodílel, můžeme sledovat jejich zvyšující se počty.

Podíl živě narozených dětí Vietnamců na počtu živě narozených dětí cizinců je zásadní. Je to dáno zejména věkovým složením této skupiny a tím, že mnoho Vietnamců nepovažuje pobyt v ČR za dočasný. Naopak vybudovali si zde zázemí, děti v Česku navštěvují předškolní a školská zařízení, ovládají výborně jazyk.

- **Zemřelí cizinci**

Protože věkové složení cizinců v České republice je typické pro pracovní migraci a předurčuje tak nízkou úmrtnost, je podíl zemřelých cizinců v ČR nízký.

- **Sňatky a rozvody**

Počet sňatků uzavřených cizinci se pohybuje okolo cca 5 000 ročně. K útlumu došlo v roce 2001, což souvisí i s celkovým poklesem počtu cizinců. Po vstupu ČR do EU v roce 2004 jejich počet opět vzrostl. Od roku 2008 se zhoršující se hospodářskou situací můžeme zaznamenat opět snížení počtu uzavřených sňatků. Tento pokles je poplatný pro celou ČR.

Podíl cizinců na celkové rozvodovosti stoupá. Zatímco v roce 1995 se cizinci na celkové rozvodovosti podíleli 2,3 %, v roce 2014 již to bylo 7,08 %.

5.1.4 Žadatelé o azyl

V celoevropském kontextu nepatří Česká republika mezi země, které by si žadatelé o azyl vybírali. Po významném nárůstu žadatelů o azyl na přelomu 20. a 21. století se objem tohoto typu migrace opět snížil. V období let 1998 až 2014 bylo uděleno celkem 2 227 azylů, z toho 29 osobám vietnamského původu.

5.1.5 Cizinci podle kategorií a účelu pobytu

Počet dlouhodobě nebo trvale usazených osob roste. V roce 2004 jejich počet dosáhl 255 917, v roce 2009 již to bylo 434 600 osob a v roce 2015 dokonce 467 562 osob. Stejný trend můžeme pozorovat i u obyvatel Vietnamu. Zatímco v roce 2004 jich zde trvale nebo dlouhodobě pobývalo 34 248, v roce 2015 již to bylo 56 958 osob.

Nejčastějším důvodem pobytu cizinců u nás je zaměstnání a podnikání (48,4 %). Jako další motiv jsou uváděny rodinné důvody (27,1 %) a studium (16,6 %). Nejméně početnou skupinu tvoří cizinci, kteří jako důvod pobytu udali humanitární účely (7,9 %).

5.1.6 Socioekonomická činnost cizinců

- **Kriminalita cizinců**

Počet odsouzených cizinců od roku 2007 až do roku 2012 stoupá. Pak dochází ke snížení a to i přesto, že celkový počet cizinců v tomto období roste.

Počet odsouzených Vietnamců vykazuje kromě roku 2011 rostoucí tendenci.

- **Ekonomická aktivita cizinců**

Jak již bylo řečeno, ČR je cílovou zemí zejména pro nabízené pracovní příležitosti a možnost podnikání. Ministerstvo práce a sociálních věcí odhaduje, že v roce 2014 bylo na území ČR v souvislosti s ekonomickými aktivitami evidováno 344,6 tisíc cizinců (z toho 261 tisíc jako zaměstnanci).

Živnostenské oprávnění má podle Ministerstva průmyslu a obchodu 83,5 tisíce cizinců. Úřad práce evidoval jako zaměstnance v roce 2004 33 tisíc cizinců třetích zemí, nejvyšší počet byl zaznamenán v roce 2008 (143,6 tisíce), Pak došlo k výraznému poklesu až na 63,5 tisíce v roce 2011 a následuje obdobím stagnace (v roce 2014 64,5 tisíce). Největší pokles byl zaznamenán v období mezi 2008 až 2011 u Ukrajinců, Vietnamců, Mongolů a Moldavanů. Toto má souvislost s celkovým úbytkem počtu těchto cizinců v České republice.

Pokles vydaných pracovních povolení pro cizince třetích zemí postihl především méně kvalifikovaná pracovní místa. Tato místa následně mohli obsadit cizinci zemí EU, kteří žádné povolení nepotřebují.

Živnostenská oprávnění byla vydávána především cizincům třetích zemí. Cizinců podnikajících na základě živnostenského oprávnění přibývalo až do roku 2011. Zatímco v roce 2004 jich bylo 65,2 tisíce, v roce 2008 vzrostl jejich počet na 77,2 tisíce až k vrcholu 93,1 tisíce. Pak dochází k poklesu až na 83,6 tisíce v roce 2014.

Vietnamské obyvatelstvo je velmi často stereotypně spojováno především s obrazem obchodníka, s maloobchodní činností. Během vývoje začali provozovat i večerky, stali se majiteli nehtových studií, poskytují masáže, vedou čistírny nebo rychlá občerstvení.⁶⁹

Velká část z nich pracuje i v zaměstnaneckém poměru. Vietnamci jsou nejvíce koncentrováni ve velkých městech a u německých hranic. Vnitřní stěhování Vietnamců je podmíněno především možnostmi vyšších výdělků a pracovními důvody.

5.2 Cizinci a Vietnamci v Karlovarském kraji a Ústeckém kraji

Karlovarský kraj si Vietnamci jako cílové místo pobytu volí zejména kvůli jeho sousedství s Bavorskem a Saskem a s tím spojenou silnou kupní silou Němců, kterou

---

⁶⁹ BROUČEK, S. Český pohled na Vietnamce: (mediální obraz Vietnamu, Vietnamců a vietnamství). 2003. s. 83

dokázali využít při své podnikatelské činnosti. Podíl cizinců na celkovém počtu obyvatelstva Karlovarského kraje je významný (druhý nejvyšší po Praze).

Stejné kritérium platí i při volbě Ústeckého kraje, jenž má společnou hranici se Saskem, proto i zde můžeme zaznamenat podobný vývoj jako v Karlovarském kraji,

5.2.1 Vývoj počtu cizinců v krajích

Vývoj počtu cizinců v obou krajích je poplatný celorepublikovému trendu. Počet přistěhovalců roste, růst kulminuje v roce 2008 a následně dochází k mírnému poklesu. Zatímco v roce 2004 žilo v Karlovarském kraji 7 904 Vietnamců, v roce 2007 již jich bylo 9 230. Od tohoto roku můžeme sledovat každoroční pokles. Vzhledem k tomuto vývoji, jsem za toto období vypočítala průměrné tempo růstu, a na základě tohoto výpočtu odhadla počet Vietnamců na rok 2016 na 6 389 osob.

Vývoj Ústeckého kraje je v tomto směru velmi podobný. Počet občanů vietnamské národnosti roste, vrcholu dosahuje v roce 2008 – 9 344 Vietnamců (z toho 88,5 % ve věku 15 – 64 let), v dalším období pak jejich počet klesá až na konečných 7 923 osob v roce 2015. I v tomto případě jsem na základě výpočtu průměrného tempa růstu odhadla počet Vietnamců na rok 2016 na 7 724 osob.

- **Okresy krajů**

V současnosti žije nejvíce Vietnamců v Karlovarském kraji v okrese Cheb, nejméně v okrese Sokolov. V Ústeckém kraji jich nejvíce najdeme v okresech Teplice, Děčín a Chomutov, nejméně v okrese Louny.

5.2.2 Státní občanství cizinců v krajích

I tyto ukazatele kopírují celorepublikový trend a mezi nejčastější cizince patří Ukrajinci, Slováci, Vietnamci, Poláci a Rusové.

Početně nejvýznamnější skupinou cizinců Karlovarského kraje jsou Vietnamci. Téměř v celém sledovaném období je jejich počet srovnatelný s počtem Vietnamců v kraji Ústeckém.

V Ústeckém kraji patří k nejpočetněji zastoupené skupině cizinců vedle Vietnamců i Ukrajinci.

5.2.3 Socioekonomická činnost cizinců v krajích

- **Ekonomická aktivita**

Ekonomická aktivita cizinců je ve velké míře závislá na občanství. Specifickou skupinu tvoří právě Vietnamci, u nichž převažují podnikatelé s živnostenským oprávněním, kteří se zaměřují na obchodní činnost.

Vývoj počtu podnikatelů z řad cizinců je možné hodnotit pouze v celorepublikovém měřítku (za jednotlivé kraje nejsou data k dispozici). I přesto je zřejmé, že podíl Vietnamců, živnostníků na celkovém počtu podnikajících cizinců je významný a v letech 2001 až 2014 se pohybuje mezi 30 – 40 %.

Vývoj ekonomické aktivity cizinců v krajích (v tomto případě nejsou k dispozici data vztažená k Vietnamcům) je obdobný. Data jsou uváděna pouze do roku 2011, pak došlo ke změně informačních systémů a pro následující období jsou k dispozici pouze kvalifikované odhady.

- **Čerpání zdravotní péče**

V Karlovarském kraji bylo na zdravotní péči Vietnamců v roce 2004 vynaloženo 3 406 tisíce Kč (což 13,18 % celkových nákladů na cizince, přičemž Vietnamci se na počtu cizinců kraje podíleli 53,66 %). V roce 2014 to bylo 1 353 tisíc Kč (9,28% nákladů / 35,65 % podíl Vietnamců na cizincích).

V Ústeckém kraji bylo v roce 2004 na zdravotní péči Vietnamců čerpáno 2 492 tisíc Kč (12,7 % nákladů / 28,77 % podíl Vietnamců na cizincích). V roce 2014 to bylo 2 033 tisíc Kč (6,26 % nákladů / 25,23 % podíl Vietnamců na cizincích).

- **Školství**

Spolu s růstem počtu cizinců na našem území, roste i počet cizinců, kteří se vzdělávají na českých školách. Nejčastěji jsou to Ukrajinci, Vietnamci, Slováci a Rusové. Neustále roste počet cizinců, kteří umísťují své děti do českých mateřských, základních i středních škol. Můžeme zde pozorovat jiný vývoj než u vysokoškoláků. Ti si zpravidla Českou republiku zvolili jako zemi studia a získání vzdělání je tedy jejich primárním důvodem zdejšího pobytu.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy uvádí, že děti cizinců se podílejí 2 % na všech žácích navštěvujících mateřské, základní a střední školy.

V roce 2014/2015 navštěvovalo mateřské školy 7 214 dětí cizinců (36 % z mimoevropských zemí). Od školního roku 2003/2004 došlo k více jak dvojnásobnému

nárůstu. Děti cizinců tvoří 2 % všech dětí v mateřských školách, přičemž jde nejčastěji o vietnamské děti (1,9 tisíc) a ukrajinské děti (1,7 tisíc). V posledních šesti letech došlo ke stagnaci nárůstu dětí vietnamských rodičů (na 1,7násobek).

Povinnou základní školní docházku u nás plnilo ve školním roce 2014/2015 celkem 16 477 dětí cizinců (necelá 2 % všech žáků základních škol). Nejčastěji navštěvují české základní školy děti z Ukrajiny (4 tisíce), ze Slovenska (3,8 tisíce) a z Vietnamu (1,3 tisíce). Od školního roku 2003/2004 došlo o 27 % nárůst, za posledních šest byl zaznamenán nárůst o 21 %. Žáků z Vietnamu ubylo (o 2 %).

Počet cizinců na středních školách ve školním roce 2014/2015 byl 8 837 studentů (2 % z celkového počtu). Nejčastějšími studenty českých středních škol jsou Ukrajinci (2,1 tisíc), Vietnamci (2 tisíce) a Slováci (1,7 tisíce). Počet studentů cizinců od roku 2003/2004 vzrostl 2,5krát. Počty vietnamských studentů se stabilizovaly.

Největší množství cizinců využívajících český vzdělávací systém je v Praze a v Karlovarském kraji. Struktura dětí – cizinců zapsaných do mateřských, základních i středních škol má výrazně regionální charakter.

5.3 Demografická situace a pracovní trh

.V České republice dochází, stejně jako ve všech vyspělých státech světa, ke změně demografické situace. Společně s plodností se snižuje přirozený přírůstek. V devadesátých letech se pokles plodnosti ještě zvýšil, k mírnému nárůstu dochází až po roce 2005.

Každoročně tak ubývá počet obyvatel přirozenou měnou a především dochází k demografickému stárnutí populace. K demografickému stárnutí přispívá i prodlužující se naděje dožití.

Pro pracovní trh je důležitý počet obyvatel v produktivním věku (15 – 64 let). Situace na trhu tak může vyvolat zvýšenou poptávku po pracovní síle ze zahraničí.

Vývoj migrace je velmi těžce předvídatelný, ovlivňuje ho totiž velmi mnoho faktorů, jako jsou legislativní opatření (migrační a integrační politika), ekonomický vývoj v cílové i zdrojové zemi.

6 Závěr

Imigrace Vietnamců na naše území má dlouholetou historii. V průběhu vývoje se měnily migrační motivace, tedy důvody migrace i organizace migrace.

V současné době můžeme mluvit především o ekonomické migraci. Vietnamci chtějí příjezdem do Česka zajistit své rodiny, zajistit si vyšší příjmy, zabezpečit svým dětem dobré vzdělání. Velkou roli v migračním rozhodování hraje rodina. Migrace je také ovlivněna nepříznivými socioekonomickými podmínkami ve Vietnamu, historickou tradicí imigrace Vietnamců do ČR. Na rozdíl od migrace před rokem 1989 není ta současná nijak organizovaná a řízená.

Mnozí imigranti žijí v naší zemi mnoho let a svůj návrat odložili na neurčito. Mnozí z generace Vietnamců, kteří se zde narodili a vyrůstali, se zřejmě již do své vlasti ani nevrátí.

Přestože se jeví vietnamská komunita jako poměrně uzavřená, její integrace je velmi úspěšná. Komunita je organizovaná a provázaná sítěmi, nová generace rozumí oběma kulturám.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Knižní publikace

BROUČEK, Stanislav. Český pohled na Vietnamce: (mediální obraz Vietnamu, Vietnamců a vietnamství). Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2003. Imigrace, adaptace, majorita. ISBN 80-85010-46-1.

ČERNÍK, Jan, KOCOUREK, Jiří a Eva PECHOVÁ (eds.). S vietnamskými dětmi na českých školách. Vyd. 1. Jinočany: H & H, 2006. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9.

DRBOHLAV, Dušan (ed.). *Nelegální ekonomické aktivity migrantů: (Česko v evropském kontextu)*. V Praze: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1552-3.

DRBOHLAV, Dušan. Migrace a (i)migranti v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-039-1.

FREIDINGEROVÁ, Tereza. *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici s Přírodovědeckou fakultou Univerzity Karlovy Praha, 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-174-9.

GARDNER P.; SCOTT A.; SCOTT M.; SHACKLETON A.; z anglického originálu Encyclopedia of World geography: Encyklopedie Zeměpis světa. 2. vydání: Columbus, spol. s r.o., Praha 1999 ISBN 80-901727-6-8.

HORÁKOVÁ, Milada. Vývoj pracovních migrací v České republice v období hospodářské recese. 1. vyd. Praha: VÚPSV, 2010. ISBN 978-80-7416-069-1.

KALIBOVÁ, Květa. *Úvod do demografie*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2001. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 80-246-0222-9.

KING, Russell. Atlas lidské migrace. Praha: Mladá fronta, 2008. ISBN 978-80-204-1706-0.

- KLUFOVÁ, Renata a Zuzana POLÁKOVÁ. Demografické metody a analýzy: demografie české a slovenské populace. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-546-5.
- KOLEKTIV AUTORŮ z anglického originálu Guide to Places of the World: Všechno o Zemi. 2. vydání: Reader's Digest Výběr, spol. s r.o., Praha ISBN 80-86196-17-8.
- LEONTIYEVA, Yana a Martin VÁVRA. Postoje k imigrantům. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2009. ISBN 978-80-7330-173-6.
- MASSEY, D. S. (1988): Economic Development and International Migration in Comparative Perspective. Population and Development Review, Vol. 14, No 3, September.
- PALMER, John (ed.). Všechno o Zemi: místopisný průvodce světem. Přeložil Pavel ČERVINKA, ilustroval Gary HINCKS. Praha: Reader's Digest Výběr, c1998. ISBN 80-86196-01-1.
- PAVLÍK, Zdeněk, Jitka RYCHTAŘÍKOVÁ a Alena ŠUBRTOVÁ. Základy demografie: celostátní vysokoškolská příručka pro stud. přírodověd., ekonom., filoz. a lékařských fak. Praha: Academia, 1986.
- PICKA, Jaroslav. Vietnam: země pod obratníkem Raka: příroda a lidé. Olomouc: Poznání, 2007, 175 s., [32] s. barev. obr. příl. ISBN 9788086606651.
- RÁKOCZYOVÁ, Miroslava, Robert TRBOLA a Ondřej HOFÍREK. Sociální integrace přistěhovalců v České republice. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-023-0.
- RAY, Nick a Wendy YANAGIHARA. Vietnam. 1. české vyd. Praha: Svojtka & Co., 2006, 580 s., [14] s. obr. příl. Z řady průvodců Lonely Planet. ISBN 8073523957.
- SULLIVAN, James. Vietnam. Brno: Computer Press, c2010, 272 s. Velký průvodce National Geographic (Computer Press). ISBN 9788025121931.

SVATOŠOVÁ, Libuše a Bohumil KÁBA, *Statistické metody II*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2008. ISBN 978-80-213-1736-9.

ŠÍŠKOVÁ, Tatjana (ed.). Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

VANDESCHRICK, Christophe. Demografická analýza. Karlova univerzita v Praze, Přírodovědecká fakulta, Praha 2000, ISBN 80-902686-4-1.

7.2 Elektronické dokumenty

BROUČEK, Stanislav. Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR. Etnologický ústav AV ČR, Praha [online]. 2003 [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <<http://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/aktualni-problemy-vietnamskeho-etnika-v-cr-1-cast>>

BROUČEK, Stanislav. Historie imigrace z Vietnamu do českých zemí. Klub Hanoi. [online]. 2005 [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <<http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2005040901>>

Cizinci v ČR – 2015. Český statistický úřad [online]. 2015 [cit. 2016-09-20]. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/czso/cizinci-v-cr-2015>>

DRBOHLAV, Dušan. UHEREK, Zdeněk. Reflexe migračních teorií. [online]. 2015 [cit. 2016-11-16]. Dostupné z: <http://web.natur.cuni.cz/ksgrrsek/illegal/clanky/Uherek-Teorie.pdf>

HENIG, D. Migrace. Centrum aplikované antropologie a terénního výzkumu (CAAT), Katedra antropologických a historických věd FF ZČU [online]. 2007 [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <<http://www.antropologie.org/cs/publikace/prehledove-studie/migrace>>

JANSKÁ, Eva; HÖNIGOVÁ, Tereza; HASMAN, Jiří. Ekonomická aktivita a mobilita Vietnamců v Česku. Časopis výzkumu a aplikací v profesionální bezpečnosti [online], 2013, roč. 6, speciální č. Migrace. [online]. 2014 [cit. 2016-11-16]. Dostupné z: <<http://www.bozpinfo.cz/josra/josra-migrace/vietnamci-v-cesku.html>>. ISSN 1803-3687.

JELÍNKOVÁ, Marie, MIKUŠOVÁ, Petra, TRLI FAJOVÁ, Lucie. Jaké cesty vedou do Česka? Česká vízová politika a praxe v Mongolsku, Vietnamu a na Ukrajině mezi lety 2007 a 2010. Multikulturní centrum Praha 2011. [online]. 2011 [cit. 2016-09-06]. Dostupné z:

<http://www.mkc.cz/uploaded/download/Jake_cesty_vedou_do_Ceska.pdf>

Krajská ročenka školství. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. [online]. 2013-2016 [cit. 2016-11-16]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/krajska-rocenka-skolstvi>>

KREBS, Michal. PECHOVÁ, Eva. Zpráva z projektu: vietnamští dělníci a dělnice v českých továrnách. La Strada ČR, o.p.s 2008. [online]. 2007 [cit. 2016-09-20]. Dostupné z:

<http://www.cerme.cz/media/cerme/ukazka_stud_mat/04/prilohy/delnici.pdf>

MARTÍNKOVÁ Šárka. Počátky česko-vietnamských vztahů (1950-1959). Klub Hanoi. [online]. 2007 [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <<http://klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2007041601>>

Metodika – zaměstnanost cizinců. Český statistický úřad [online]. 2016 [cit. 2016-10-15]. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/cizinci/metodika-zamestnanost-cizincu>>

Metodika – zdravotní péče o cizince. Český statistický úřad [online]. 2016 [cit. 2016-10-15]. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/cizinci/metodika-zdravotni-pece-o-cizince>>

Metodika počtu cizinců. Vymezení pojmu a pobytu cizince v ČR. Český statistický úřad [online]. 2016 [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/cizinci/metodika-poctu-cizincu>>

Metodika z vzdělávání cizinců. Český statistický úřad. [online]. 2015 [cit. 2016-11-16]. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/cizinci/metodika-z-oblasti-vzdelavani-cizincu>>

PECHOVÁ, Eva. Migrace z Vietnamu do České republiky v kontextu problematiky obchodu s lidmi a vykořisťování, La Strada Česká republika, o. p. s., 2007. [online]. 2007 [cit. 2016-09-06]. Dostupné z:

http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Zprava_migrace_Vietnam.pdf>

SATARYOVÁ, Kristýna. Kulturní studia 1/2014, Percepce domova u potomků vietnamských imigrantů [online]. 2014 [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://kulturnistudia.cz/wp-content/uploads/2014/06/Percepce-domova-u-potomků-vietnamských-imigrantů.pdf>>

Vietnam: Mapa oborových příležitostí - perspektivní položky českého exportu. Business.Info.cz – Oficiální portál pro podnikání a export [online]. 2007 [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/zahranicni-obchod-eu/teritorialni-informace-zeme/vietnam.html>>

Vízum k pobytu nad 90 dnů (dlouhodobé). Ministerstvo vnitra České republiky. [online]. 2016 [cit. 2016-09-06]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/vizum-k-pobytu-nad-90-dnu-dlouhodobě.aspx?q=Y2hudW09OA%3d%3d>>

Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Karlovarského kraje - 2015. Český statistický úřad [online]. 2016 [cit. 2016-09-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zakladni-tendence-demografickeho-socialniho-a-ekonomickeho-vyvoje-karlovarskeho-kraje-2015>>

Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Ústeckého kraje – 2015. Český statistický úřad [online]. 2016 [cit. 2016-09-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zakladni-tendence-demografickeho-socialniho-a-ekonomickeho-vyvoje-usteckeho-kraje-2015>>

Život cizinců v ČR – 2015. Český statistický úřad [online]. 2015 [cit. 2016-09-25]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zivot-cizincu-v-cr>>

8 Přílohy

Příloha 1: Vybrané údaje pro cizince v Ústeckém kraji v letech 2000 - 2015

Příloha 2: Vybrané údaje pro cizince v Karlovarském kraji v letech 2000 - 2015

Příloha č. 1

Vybrané údaje platné pro cizince v Ústeckém kraji v letech 2000 – 2015

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Cizinci bez osob s platným azylem	14 427	14 830	16 180	16 883	19 731	22 130	26 336	33 053	35 451	31 995	30 578	30 607	30 461	31 520	31 878	32 612
v tom muži	.	.	.	10 001	11 658	13 197	16 250	21 245	22 801	19 755	18 628	18 836	18 961	19 906	20 382	20 940
ženy	.	.	.	6 882	8 073	8 933	10 086	11 808	12 650	12 240	11 950	11 771	11 500	11 614	11 496	11 672
z toho státní občanství:																
země Evropské unie ¹⁾	.	.	.	4 361	4 385	5 927	7 401	10 928	11 854	9 487	9 869	11 212	12 340	13 832	14 756	15 584
z toho Slovensko	.	2 015	2 184	2 412	2 273	2 511	2 744	3 063	3 350	3 283	3 340	3 667	3 751	3 993	4 169	4 428
Ukrajina	.	3 713	4 203	4 435	5 545	6 484	8 161	8 931	8 894	7 847	6 585	5 832	5 018	4 630	4 448	4 393
Vietnam	.	3 757	4 362	4 624	5 676	6 182	6 879	8 416	9 344	8 997	8 542	8 221	8 102	8 197	8 042	7 923
v tom ve věku (%)																
0 - 14 let	.	.	.	.	12,6	11,0	9,6	8,0	7,9	9,1	9,6	9,7	9,7	9,7	10,0	10,0
15 - 64 let	.	.	.	.	83,7	85,4	86,9	88,4	88,5	87,1	86,1	85,6	85,0	84,6	83,7	83,1
65 a více let (vč. nezjištěno)	.	.	.	.	3,7	3,6	3,6	3,5	3,6	3,9	4,3	4,8	5,3	5,7	6,3	7,0
Zaměstnaní cizinci celkem ²⁾	8 986	7 660	7 160	7 638	7 663	9 510	10 825	13 283	15 649	14 161	14 434	14 374	.	.	.	.
v tom evidovaní na úřadech práce	3 498	2 827	2 425	2 793	2 430	4 001	4 668	6 581	7 636	6 026	6 561	6 834	.	.	.	.
živnostníci	5 488	4 833	4 735	4 845	5 233	5 509	6 157	6 702	8 013	8 135	7 873	7 540	7 334	7 608	7 872	7 819

Převzato z ČSÚ: <https://www.czso.cz/csu/xu/cizinci-xu>

. údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý

Příloha č. 2

Vybrané údaje pro cizince v Karlovarském kraji v letech 2000 – 2015

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Cizinci bez osob s platným azylem	10 439	11 944	13 198	13 563	14 729	14 437	16 075	19 419	20 321	19 643	19 617	19 411	18 388	18 854	18 873	19 073
v tom muži	.	.	.	7 422	7 867	7 678	8 810	10 952	11 416	10 879	10 822	10 745	10 229	10 535	10 618	10 736
ženy	.	.	.	6 141	6 862	6 759	7 265	8 467	8 905	8 764	8 795	8 666	8 159	8 319	8 255	8 337
z toho státní občanství:																
země Evropské unie ¹⁾	.	.	.	2 478	1 821	2 303	3 082	4 066	4 160	4 003	4 153	4 655	4 878	5 429	5 688	5 952
z toho Slovensko	.	1 570	1 695	1 721	1 059	970	1 185	1 387	1 527	1 520	1 495	1 650	1 709	1 793	1 889	1 972
Ukrajina	.	1 608	1 570	1 618	1 826	1 753	1 984	2 428	2 681	2 652	2 612	2 507	2 280	2 348	2 343	2 394
Vietnam	.	5 496	6 562	6 783	7 904	7 736	8 088	9 230	9 214	8 346	8 082	7 606	7 223	7 109	6 799	6 680
v tom ve věku (%)																
0 - 14 let	.	.	.	.	18,2	16,7	14,7	12,8	12,5	12,7	12,9	12,2	12,4	12,1	12,4	12,4
15 - 64 let	.	.	.	.	78,8	80,0	81,8	83,7	83,9	83,2	82,7	82,6	81,7	81,5	80,7	80,0
65 a více let (vč. nezjištěno)	.	.	.	.	2,9	3,3	3,5	3,5	3,6	4,1	4,4	5,2	5,9	6,4	6,9	7,6
Zaměstnaní cizinci celkem ²⁾	5 876	6 076	6 452	7 130	7 446	8 440	8 492	9 754	11 293	9 936	9 728	9 498	.	.	.	.
v tom evidovaní na úřadech práce	1 386	1 540	1 849	2 103	2 224	3 240	3 237	4 052	4 719	3 711	3 703	3 759	.	.	.	.
živnostníci	4 490	4 536	4 603	5 027	5 222	5 200	5 255	5 702	6 574	6 225	6 025	5 739	5 430	5 334	5 280	4 988

Převzato z ČSÚ: <https://www.czso.cz/csu/xu/cizinci-xu>

. údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý